

NCE

Nota de Conjuntura
Econòmica

Anàlisi de l'evolució de l'economia catalana i el seu entorn Informe trimestral

Número 102
Octubre de 2018

Nota de Conjuntura Econòmica

Anàlisi de l'evolució de l'economia catalana i el seu entorn

Número 102. Octubre de 2018

ISSN: 2013-3480

© **Generalitat de Catalunya. Departament de Vicepresidència, i d'Economia i Hisenda**

Aquesta obra està subjecta a una llicència *Creative Commons* del tipus reconeixement d'autoria, usos no comercials i sense obra derivada.

Resum de la llicència:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/deed.ca>

Llicència completa:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Edició

Direcció General d'Anàlisi Econòmica

Rambla Catalunya, 19-21

08007 Barcelona

<http://economia.gencat.cat>

Redacció

Direcció General d'Anàlisi Econòmica,

amb la col·laboració de la Direcció General de Pressupostos i la Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor

Data de tancament: 31 d'octubre de 2018

Disseny gràfic

Enric Jardí

Índex de continguts

Els trets més destacats	4
1. L'entorn de l'economia catalana	9
2. El producte interior brut	19
3. El comerç exterior	30
4. El mercat de treball	36
5. L'evolució dels preus i dels salaris	44
5.1. L'evolució dels preus	44
5.2. L'evolució dels salaris i dels costos laborals	51
6. Àmbits monetari, financer i borsari	56
7. El sector públic	68
8. Recull d'indicadors	76
Requadre. Canvis recents en la demografia territorial	79

Els trets més destacats

- **En el context internacional, les perspectives són menys favorables que mesos enrere:** les tensions proteccionistes deterioren la confiança i alentiran el creixement del comerç mundial. Al mateix temps, la inestabilitat financera ha incrementat en algunes economies emergents, amb desequilibris que han aflorat amb l'enduriment de les condicions financeres globals. En definitiva, **l'FMI rebaixa les previsions de creixement de manera força generalitzada**, excepte per al cas dels EUA. Per a la zona euro es preveu que el creixement serà d'un 2 % el 2018 (dues dècimes menys que la previsió del juliol passat) i d'un 1,9 % el 2019.
- **L'economia catalana registra el tercer trimestre del 2018 un creixement intertrimestral d'un 0,6 %**, una taxa similar a les del primer (0,6 %) i segon trimestre (0,7 %). En termes interanuals el creixement del PIB és d'un 2,7 %, tres dècimes inferior al ritme del passat trimestre (3 %).
- L'economia catalana, per tant, **presenta un creixement notable, però més moderat que els últims anys, en coherència amb la desacceleració suau que es registra al nostre entorn econòmic**. El cicle econòmic està en una fase més madura després de la forta recuperació registrada des de finals del 2013. Amb tot, **el creixement de l'economia catalana segueix superant el de la zona euro (d'un 1,7 % interanual el tercer trimestre)** i el del conjunt de l'economia espanyola (2,5 % interanual).
- **La moderació del creixement del PIB català s'explica principalment per factors externs:** el context econòmic internacional és ara menys favorable, i a la zona euro -el principal mercat del sector exterior català-, les dades confirmen la desacceleració en el creixement. Al mateix temps, l'encariment del preu del petroli, agreujat per l'apreciació del dòlar, juga en contra, mentre que la política monetària (amb un to menys expansiu) pot perdre protagonisme com a factor impulsor del creixement.
- **Per sectors, la lleu desacceleració del PIB durant el tercer trimestre s'explica fonamentalment per la pèrdua de dinamisme del sector industrial, que alenteix el seu ritme d'un 4,3% interanual el segon trimestre a un 2,7% el tercer.** La indústria és el sector més

obert a l'exterior i, per tant, està resultant més afectat pel context exterior menys favorable, i en particular per la desacceleració en les exportacions de béns.

- **La construcció continua amb una forta expansió el tercer trimestre, amb un creixement d'un 5,1 % interanual.** Segueix mostrant, per tant, el creixement relatiu més intens d'entre els grans sectors d'activitat. Els indicadors d'activitat, sobretot els relacionats amb la construcció d'habitatge, mostren una evolució favorable (visats d'habitatges iniciats, compravendes d'habitatge nou, afiliació a la Seguretat Social, etc.).
- **El sector de serveis creix un 2,7 % interanual el tercer trimestre del 2018, una dècima més que el ritme del segon trimestre.** L'indicador d'activitat als serveis (IASS) manté un to força positiu, i en general s'observa una evolució favorable de l'activitat i de la xifra de negoci, si bé l'ocupació del sector (mesurada per l'afiliació a la Seguretat Social) s'ha alenit en comparació amb trimestres anteriors, sobretot en alguns serveis de mercat.
- **La despesa dels turistes estrangers manté una expansió destacable, malgrat la tendència baixista del nombre de turistes.** El tercer trimestre del 2018 ha seguit l'evolució lleugerament desfavorable del nombre de turistes estrangers i de les pernoctacions de turisme estranger. Això contrasta amb el fort creixement de la despesa turística (que augmenta un 6,7 % anual fins al mes d'agost). El descens de turistes es concentra en els mercats europeus (França, Regne Unit i Alemanya), en part per la recuperació del turisme a altres destinacions mediterrànies competidores. En canvi, creix el nombre de turistes amb orígens més llunyans (com el dels EUA), que també acostumen a presentar una despesa turística més elevada.
- Les dades de PIB pel costat de la demanda, disponibles fins al segon trimestre, mostren que la **demanda interna continua sent el principal impulsor del creixement del PIB.** La demanda externa també va seguir amb una aportació positiva al creixement (de 0,6 punts percentuals), tot i que el saldo amb l'estranger va tenir una contribució lleugerament negativa. El consum privat i el consum de les administracions públiques van mantenir un creixement notable, mentre que la inversió va accelerar la seva expansió (sobretot per la millora en el component de béns d'equipament).

- **Les exportacions de béns mantenen un creixement positiu, d'un 3 % en valors corrents, durant els primers vuit mesos del 2018. Aquest ritme, però, representa una desacceleració** en comparació amb el fort creixement del 2017. Per sectors, destaca el creixement de les exportacions del sector de l'automoció (9,7 % anual) i també del principal sector exportador català, la indústria química (3,9 % anual), en contrast amb el descens de les exportacions de la indústria alimentària (-2,7 % anual). Per destinació, les exportacions no comunitàries són les que més augmenten (4,9 %), tot i la reducció de vendes als EUA (-3,9 %) i la Xina (-1,4 %).
- **Pel que fa a les importacions, les dades dels vuit primers mesos del 2018 mostren un creixement significatiu, del 7,5 % interanual en valors corrents**, que continua en la línia del 2017 (quan van incrementar un 8,3 %). Destaquen els increments de les importacions del sector de l'automoció, de productes energètics i de la indústria química.
- **El mercat de treball ha seguit oferint un comportament positiu els darrers mesos, si bé el creixement de l'ocupació mostra una moderació gradual**, en sintonia amb el ritme més suau de l'activitat econòmica. Segons l'EPA, l'ocupació ha avançat un 2,3 % interanual el tercer trimestre, i en els últims dotze mesos l'augment net d'ocupació, en termes absoluts, ha estat de 77.300 persones. L'afiliació a la Seguretat Social creix un 2,4 % interanual el tercer trimestre, amb una moderació més marcada que en el cas de l'EPA (el segon trimestre l'afiliació augmentava un 3,1 %).
- **Les dades d'afiliació mostren com es continua creant ocupació a tots els grans sectors d'activitat, excepte a l'agricultura**. D'altra banda, segons l'EPA, l'ocupació indefinida modera el seu creixement (d'un 3,5 % interanual a un 2 % el tercer trimestre), mentre que es produeix un repunt en l'ocupació temporal (que accentua el creixement fins a un 6,4 %). La taxa de temporalitat puja fins a un 22,9 %, el valor més alt des del 2008.
- **La taxa d'ocupació (69,6 % de la població de 16 a 64 anys) i la taxa d'atur (10,6 %), experimenten una nova millora, fins a valors que no s'enregistraven des de finals del 2008**.
- **Al conjunt de l'Estat el creixement de l'ocupació (d'un 2,5 % interanual el tercer trimestre) també s'ha desaccelerat una mica**, però continua sent significatiu i ha permès una nova

reducció de la taxa d'atur fins a un **14,6 %**. La taxa d'atur a Catalunya continua en valors molt inferiors a la mitjana estatal (és 4 punts inferior).

- **El creixement dels preus s'estabilitza**, i el setembre se situa en el 2,3 % interanual. **La inflació subjacent** (0,9 % interanual) segueix en taxes molt contingudes, tot i que la incipient recuperació dels salaris podria estar anticipant-ne un creixement. **A la zona euro la inflació també es manté estable**, i el setembre s'ha situat en un 2,1 % interanual.
- **El cost laboral mitjà per treballador i mes ha augmentat un 1,1 % interanual durant el segon trimestre d'enguany**, de manera que en el conjunt del primer semestre el cost avança un 2,1 % interanual. Aquesta situació indica un **canvi de tendència respecte de l'evolució moderada o a la baixa dels últims anys**, i implica que durant la primera meitat de l'any el creixement del cost ha superat la inflació. Aquesta tendència a l'alça del cost laboral no s'estén de la mateixa manera entre els sectors productius, atès que es concentra en algunes branques d'activitat del sector de serveis.
- **El Banc Central Europeu decideix mantenir els tipus sense canvis en nivells mínims** (0,00 % per a les operacions principals de finançament; 0,25 % per a la facilitat marginal de crèdit, i -0,40 % per a la facilitat de dipòsit) **però inicia l'últim trimestre de compra d'actius reduint a la meitat el volum mensual**, fins als 15.000 milions d'euros, com ja s'havia anunciat. Per contra, la Reserva Federal torna a incrementar els seus tipus de referència un quart de punt, situant-los en una forquilla del 2,00 – 2,25 %.
- **Els mercats de valors europeus registren pèrdues en l'acumulat del tercer trimestre**. Els temors pels efectes de les polítiques proteccionistes i per l'alentiment previst de l'economia s'han mantingut presents i s'hi han sumat la crisi de la lira turca, les negociacions del pressupost italià i la progressiva reducció dels estímuls monetaris. Per contra, les borses als EUA registren màxims el tercer trimestre.
- **De gener a setembre del 2018, els ingressos no financers de la Generalitat augmenten un 3,4 % anual**. En particular, **destaca el creixement de les bestretes del model de finançament**, que han estat un 3,9 % més elevades que el mateix període del 2017. La recaptació dels impostos de la Generalitat creix un 7,8 % anual, mentre que la recaptació de

l'AEAT a Catalunya ha crescut un 10,2 % anual (al total de les comunitats autònomes creix un 8 %).

- Pel cantó de la despesa, de gener a setembre del 2018 **les despeses no financeres de la Generalitat** van ser de 17.909 milions, **import molt semblant al del mateix període del 2017**.

1.

L'entorn de l'economia catalana

Els riscos a la baixa augmenten i situen el creixement esperat del PIB mundial en el 3,7 % per enguany i per al 2019

Les alertes a un increment dels riscos a la baixa a nivell internacional han estat constants durant el 2018. Malgrat que aquest debilitament ja s'apuntava a l'informe de l'FMI de juliol, ha estat en l'informe d'octubre quan s'han revisat a la baixa diverses estimacions. D'aquesta manera, el creixement econòmic mundial per al 2018 i 2019 s'espera que mantingui el ritme del 2017 (3,7 %) però amb unes perspectives

Previsions de creixement econòmic (% de variació interanual del PIB)

	2017	Projeccions		Diferència amb les projeccions de juliol	
		2018	2019	2018	2019
Economia mundial	3,7	3,7	3,7	-0,2	-0,2
Economies avançades	2,3	2,4	2,1	0,0	-0,1
Estats Units	2,2	2,9	2,5	0,0	-0,2
Japó	1,7	1,1	0,9	0,1	0,0
Regne Unit	1,7	1,4	1,5	0,0	0,0
Zona euro	2,4	2,0	1,9	-0,2	0,0
Alemanya	2,5	1,9	1,9	-0,3	-0,2
França	2,3	1,6	1,6	-0,2	-0,1
Itàlia	1,5	1,2	1,0	0,0	0,0
Espanya	3,0	2,7	2,2	-0,1	0,0
Economies emergents i en desenvolupament	4,7	4,7	4,7	-0,2	-0,4
Xina	6,9	6,6	6,2	0,0	-0,2
Índia	6,7	7,3	7,4	0,0	-0,1
Rússia	1,5	1,7	1,8	0,0	0,3
Amèrica llatina i Carib	1,3	1,2	2,2	-0,4	-0,4
Brasil	1,0	1,4	2,4	-0,4	-0,1
Àfrica subsahariana	2,7	3,1	3,8	-0,3	0,0
Orient Mitjà, nord d'Àfrica i Pakistan	2,2	2,4	2,7	-1,1	-1,2
Comerç mundial	5,2	4,2	4,0	-0,6	-0,5

Font: World Economic Outlook Update, FMI (octubre de 2018).

menys positives i amb més desequilibris. Aquest entorn ha fet que les previsions es redueixin dues dècimes per a cada un dels dos anys considerats respecte a les estimacions de juliol.

Per grans regions, l'FMI manté l'estimació per a les economies avançades en un creixement del 2,4 % per enguany, una dècima més que el 2017, però preveu més moderació per al 2019: el creixement serà d'un 2,1 %, una dècima menys del que preveia el mes de juliol. Per la seva banda, les economies emergents i en desenvolupament seguiran mostrant un creixement intens, però veuen revisades a la baixa les previsions en dues i quatre dècimes per al 2018 i 2019 respectivament; de manera que el PIB avançarà els dos anys al mateix ritme que el 2017, un 4,7 %.

Un context econòmic positiu però amb una tendència menys favorable a nivell internacional i més riscos negatius

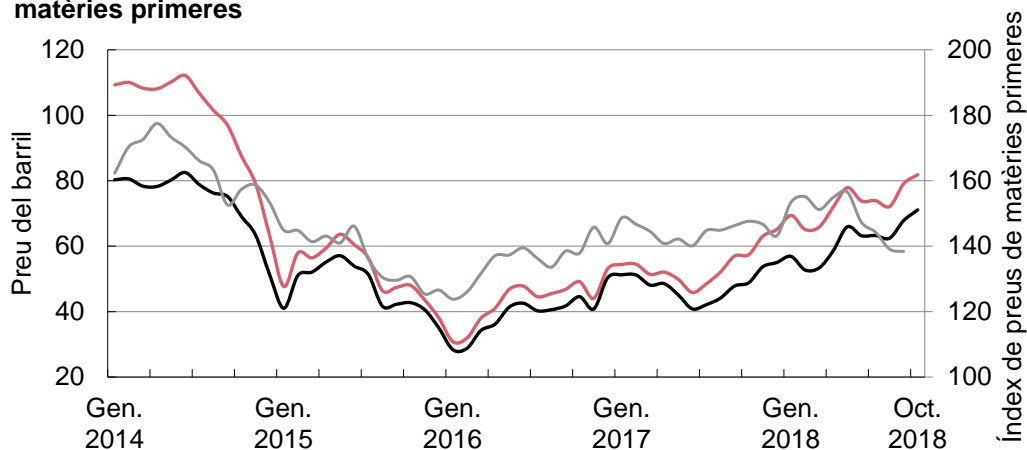
Les previsions de creixement econòmic segueixen sent elevades però s'han produït canvis en el context global que han fet revisar a la baixa les estimacions degut a un debilitament dels factors impulsors del creixement i de l'augment de les tensions internacionals. Si bé aquest canvi de tendència ja es comentava fa uns mesos, darrerament s'han materialitzat o augmentat alguns dels riscos que poden afectar negativament el creixement econòmic a curt i mitjà termini, tant a les economies avançades com a les emergents.

Malgrat que la normalització en la política monetària dels EUA continua, les condicions financeres segueixen sent favorables per al creixement econòmic pel seu caràcter acomodatiu. Amb tot, es percep que l'enduriment de la política monetària podria accentuar-se si l'economia nord-americana s'escalfa per les mesures fiscals expansives, o bé si es produeix una escalada més accelerada de les tensions comercials. L'enduriment de les condicions financeres afectaria negativament la inversió, ja parcialment condicionada per unes expectatives menys favorables; també penalitzaria algunes economies molt endeutades i que depenen en bona mesura del context internacional.

Un dels factors impulsors del creixement econòmic durant els anys més recents i que ara juga un paper negatiu és el preu de l'energia; especialment el del petroli però també el del gas o el carbó, que es troben en nivells màxims dels últims anys, penalitzant les economies més dependents energèticament. Cal apuntar, però, que en els últims mesos el ritme d'encariment del petroli s'ha moderat lleugerament gràcies a que el creixement econòmic posa menys pressió sobre la

demanda. Al mateix temps, l'oferta s'ha recuperat per la decisió d'Aràbia Saudita d'incrementar la seva producció, i també per l'increment de la producció a països com els EUA (afavorit pel context de preus més elevats).

Evolució del preu del barril de petroli Brent i del preu de les matèries primeres

- Preu del petroli en dòlars americans (\$) (eix esquerre)
- Preu del petroli en euros (€) (eix esquerre)
- Índex de preus de matèries primeres no energètiques (\$) (base 2000=100) (eix dret)

*La darrera dada correspon al preu mitjà de l'1 al 25 d'octubre de 2018.

Font: Banc d'Espanya i Ministeri d'Economia i Empresa.

El PIB dels EUA presentarà un creixement del 2,9 % aquest any però moderarà l'impuls el 2019

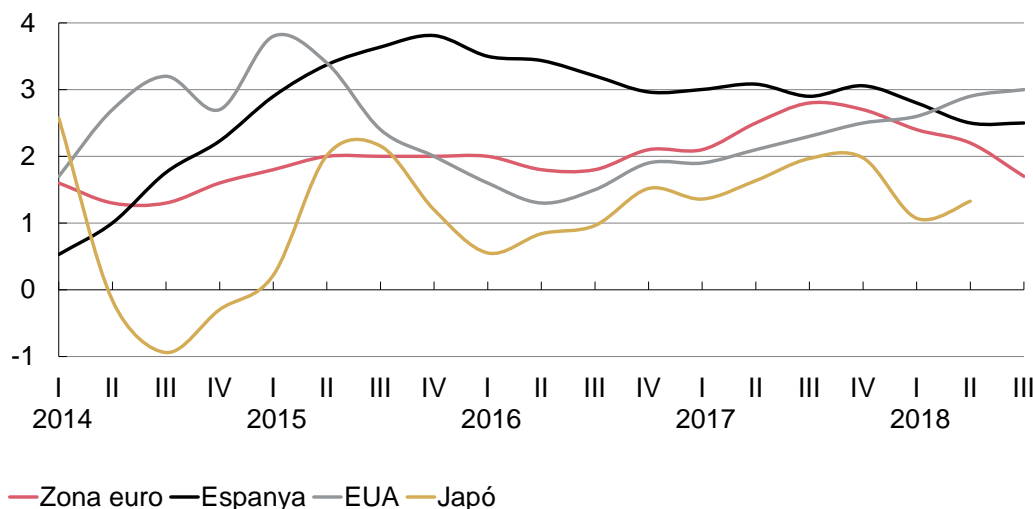
El PIB dels EUA durant el 2018 ha presentat creixements interanuals del 2,6 %, 2,9 % i 3,0 % el primer, segon i tercer trimestre respectivament, de manera que, seguint les estimacions disponibles per enguany, l'economia nord-americana ha tingut una dinàmica no només expansiva, sinó d'acceleració.

Com ja es va fer en el document de juliol, l'FMI manté l'estimació de creixement econòmic per enguany en el 2,9 % per als EUA. Aquest ritme expansiu és el més elevat d'entre les economies avançades, impulsat per la política fiscal, que està accelerant la demanda interna del gegant nord-americà. D'aquesta manera, s'entén que la normalització monetària i les tensions comercials no estan afectant excessivament la dinàmica econòmica dels EUA.

Per contra, de cara al 2019 sí que s'espera una moderació més acusada del que es preveia i es xifra el ritme de creixement en el 2,5 %, dues dècimes per sota dels càlculs de juliol. En aquest cas sí que es considera que les mesures proteccionistes en el comerç amb la Xina i la Unió Europea, i les incerteses en el resultat final de les negociacions

del nou acord amb Mèxic i Canadà penalitzaran el ritme de creixement. D'altra banda, cal tenir en compte que s'espera que la Reserva Federal (Fed) mantingui la tendència a la retirada d'estímuls monetaris, especialment si es detecten pressions inflacionistes a l'alça, derivades de l'expansió de la demanda interna i del creixement salarial en un context de taxa d'atur en mínims històrics.

Creixement interanual del PIB (%)

Font: Eurostat, INE i Bureau of Economic Analysis (BEA).

El PIB del Japó creixerà a un ritme més moderat però es corregeix la caiguda del primer trimestre

L'FMI preveu que el creixement de l'economia nipona per enguany serà de l'1,1 %, una dècima per sobre del que preveia a l'estiu. La dada de PIB del primer trimestre del 2018 va ser especialment negativa (-0,2 % intertrimestral), però va compensar-se en part amb la recuperació observada en el segon (0,7 % intertrimestral). De cara al 2019, l'FMI preveu un creixement més moderat, del 0,9 %.

La Xina creixerà un 6,6 % el 2018 i un 6,2 % el 2019, mentre que l'Índia s'accelerarà fins al 7,3 % i el 7,4 % respectivament

La Xina creixerà enguany un 6,6 %, sense canvis en les anteriors estimacions. Aquesta xifra suposa una moderació respecte al 2017 (quan va créixer un 6,9 %) degut a un comportament de la demanda externa menys dinàmic i per la necessitat de reformes financeres. Per contra, la moderació per al 2019 (6,2 %) es preveu dues dècimes més acusada que en l'anterior previsió, degut a l'efecte negatiu de les mesures proteccionistes en el comerç internacional, malgrat es poden veure parcialment compensades per mesures de política econòmica expansiva. De fet, la moderació s'ha accentuat el tercer trimestre, quan

el creixement ha estat del 6,5 % interanual, dues dècimes menys que el trimestre anterior i una menys del que preveien els experts. Cal tenir en compte que l'FMI preveu que l'escalada proteccionista pot penalitzar el conjunt de països de l'ASEAN.

En el cas de l'Índia, les estimacions per enguany segueixen situant el creixement del PIB en el 7,3 %, recuperant el ritme perdut el 2017 pels ajustos monetaris i els canvis fiscals. Per al 2019 les previsions segueixen sent les més optimistes entre les grans economies mundials (7,4 %) però es revisen una dècima degut a les pressions inflacionistes derivades de l'encariment del petroli i per l'enduriment de les condicions financeres.

L'Amèrica llatina continua la seva recuperació però veu moderats els ritmes de creixement previstos

Les economies llatinoamericanes creixeran enguany un 1,2 %, una dècima per sota del 2017, però cal tenir en compte que l'FMI ha revisat aquestes previsions a la baixa en quatre dècimes, que s'afegeixen a la revisió a la baixa de quatre dècimes que ja havia fet el mes de juliol; per tant, la recuperació serà notablement inferior a la que es preveia fa mig any. Les previsions per al 2019, que se situen en el 2,2 %, també s'han corregit a la baixa. Per països, el Brasil creixerà per sobre del 2017 tant el 2018 (1,4 %) com el 2019 (2,4 %) gràcies a la recuperació de la demanda privada, però les vagues de transportistes i l'enduriment de les condicions financeres exteriors fan rebaixar les previsions; i amb el canvi polític al capdavant del país augmenten les incerteses sobre quin serà l'impacte de les polítiques anunciades per Jair Bolsonaro sobre el creixement i les desigualtats. Mèxic també accelerarà lleugerament el seu creixement el 2018 (2,2 %) i el 2019 (2,5 %), pel dinamisme dels EUA, però es revisen a la baixa per la contenció de la demanda interna i per les incerteses en matèria comercial. L'evolució de la tercera economia regional, l'Argentina, s'ha deteriorat de manera molt significativa. L'any 2017 encara va créixer un 2,9 %, però els desequilibris del mercat financer, els tipus d'interès extraordinàriament elevats i la consolidació fiscal aprovada han conduït a una recessió. En el conjunt del 2018 es preveu una caiguda del PIB d'un 2,6 %, mentre que el 2019 seguirà amb una tendència de descens, però més moderada (d'un -1,6).

També es revisen a la baixa les previsions econòmiques a altres regions econòmiques, com a Rússia o a les economies emergents europees

Les economies emergents europees moderen les seves estimacions per enguany (3,8 %) i per al 2019 (2,0 %) després d'un creixement molt

elevat el 2017. La revisió a la baixa s'explica principalment pel comportament de Turquia, que està afectada per la debilitat de la lira, l'enduriment de les condicions financeres i les incerteses sobre el consum i la inversió. També Romania veu moderades les seves estimacions per la retirada d'estímul fiscal. Per contra, Polònia i Hongria mantindran els ritmes de creixement del 2017.

Rússia mantindrà uns creixements del PIB moderats (1,7 % el 2018 i 1,8 % el 2019) gràcies a la recuperació dels preus energètics i l'impuls de la demanda interna.

El PIB de l'Orient Mitjà, nord d'Àfrica i Pakistan s'espera que creixi el 2,4 % i el 2,7 % el 2018 i 2019 respectivament, el que suposa un punt menys que les anteriors previsions. La rebaixa es deu a les sancions imposades a l'Iran i la contenció de la producció del petroli, malgrat que l'augment dels preus del cru ha beneficiat la regió.

A l'Àfrica subsahariana el creixement econòmic s'accelerarà (3,1 % el 2018 i 3,8 % el 2019) gràcies a l'encariment de les matèries primeres i a una millora de l'accés als mercats internacionals.

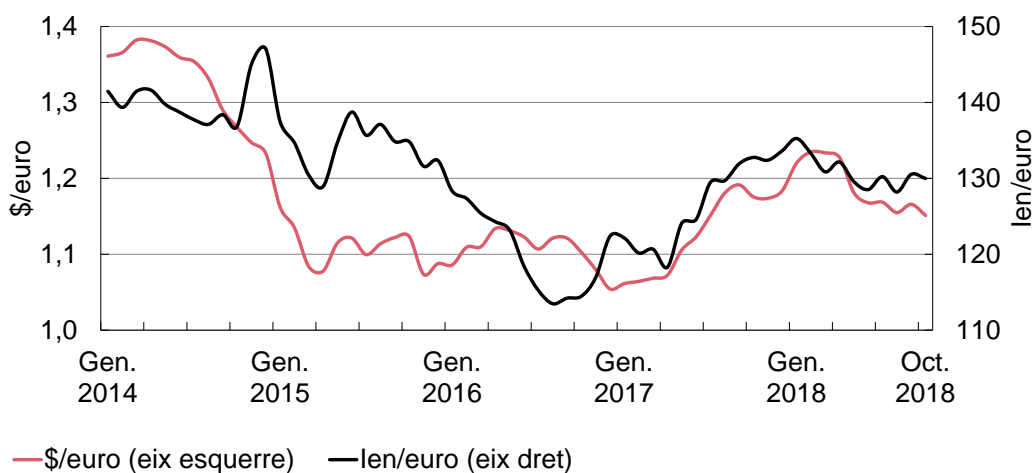
A la zona euro, el creixement del PIB per al 2018 es revisa a la baixa fins al 2,0 % i es preveu que la moderació continuï el 2019

L'FMI revisa a la baixa la previsió de creixement econòmic d'enguany per a la zona euro en dues dècimes, com ja havia fet en l'anterior estimació. D'aquesta manera s'espera que el PIB creixi un 2,0 % el 2018 i un 1,9 % el 2019, amb uns ritmes força inferiors al creixement d'un 2,4 % de l'any 2017. Aquesta revisió s'explica per la moderació de les dades trimestrals del PIB que s'han anat publicant al llarg de l'any i pel debilitament de les exportacions. També han influït negativament l'encariment de l'energia i les incerteses polítiques.

De la seva banda, l'European Forecasting Network, en les previsions d'octubre destaca el signes d'alentiment de l'economia europea durant la primera meitat de l'any i afegeix els riscos derivats d'Itàlia i del context comercial mundial. Les seves previsions són d'un 2,0 % per enguany i d'un 1,7 % per al 2019. Malgrat aquesta moderació del creixement, cal tenir en compte que la inversió i les exportacions han tingut un comportament millor el segon trimestre que el primer. A més, el creixement econòmic segueix sent prou robust com per crear ocupació, alhora que els salaris també milloren. Finalment, malgrat les incerteses comercials, s'espera que la contribució de la demanda externa seguirà sent positiva el 2018, però lleugerament negativa el 2019.

De moment, les dades més recents sobre l'economia de la zona euro confirmen la moderació. La dada avançada per l'Eurostat relativa al tercer trimestre xifra el creixement del PIB en l'1,7 % interanual. El creixement intertrimestral ha estat del 0,2 %, dues dècimes menys que els dos trimestres anteriors, que ja suposaven una moderació notable respecte al final del 2017. Aquests increments de l'activitat econòmica són els més baixos des del 2014.

Evolució del tipus de canvi de l'euro

*La darrera dada correspon al preu mitjà de l'1 al 25 d'octubre de 2018.
Font: Banc d'Espanya.

L'euro es deprecia en relació amb les principals monedes internacionals, afavorint la competitivitat de les exportacions

El febrer del 2018, l'euro registrava el seu valor més alt en comparació amb el dòlar des de finals del 2014. Des d'aleshores la moneda comunitària s'ha anat depreciant envers el dòlar, en bona mesura per la fortalesa de l'economia nord-americana, i ha passat dels 1,235 dòlars per euro fins als 1,151 al tancament d'aquesta nota. Això afavoreix la competitivitat de les exportacions europees, però afegeix pressió al preu en euros de productes cotitzats en dòlars, com el cas del petroli importat, que des de l'agost s'encareix més en euros que en dòlars per l'evolució descrita.

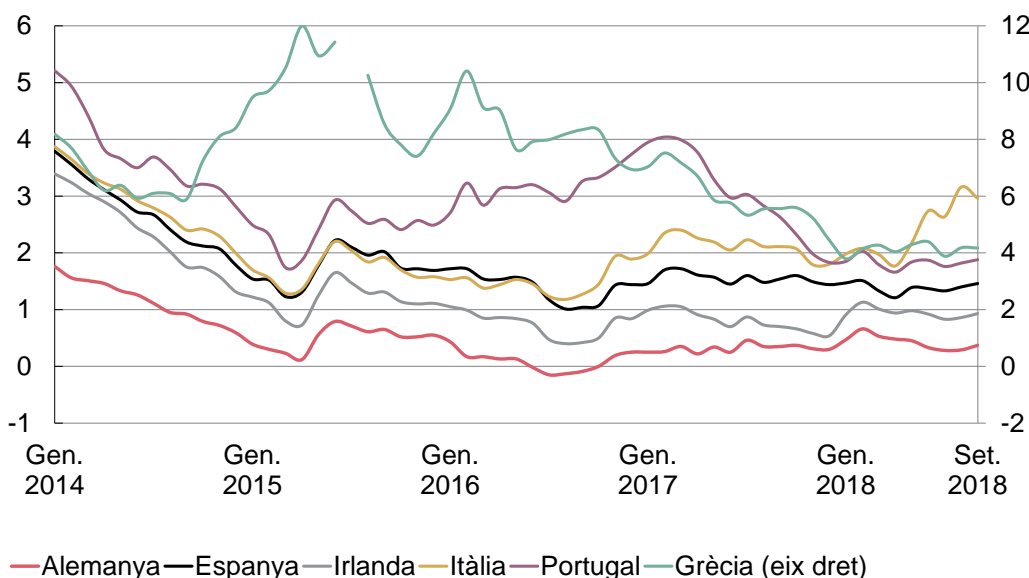
En relació amb el ien japonès, l'euro s'havia depreciat el primer semestre però el tipus de canvi s'ha estabilitzat força des d'aleshores. En relació amb el iuan xinès, després de la depreciació observada durant el primer semestre d'enguany, l'euro s'ha tornat a apreciar, assolint el valor màxim des de mitjans de 2014.

La Reserva Federal continua apujant tipus mentre que el BCE encara l'últim trimestre de compres d'actius amb tipus al mínim

La Fed ha realitzat tres increments de tipus en el que va d'any, fins a una forquilla del 2,00-2,25 %. Encara se n'espera un altre abans que acabi l'any, i tres increments addicionals el 2019. A nivell més qualitatiu, cal destacar que la Fed ha recuperat el nivell de tipus de referència d'abril de 2008. En aquest sentit, la situació de plena ocupació i el possible escalfament de l'economia derivada dels incentius fiscals fan pensar que seguirà endurint les condicions monetàries, malgrat que les tensions comercials podrien afectar negativament el creixement econòmic dels EUA.

Per la seva banda, el Banc Central Europeu (BCE) ha reduït el volum de compres d'actius a l'octubre però mantindrà els tipus d'interès sense canvis fins, com a mínim, mitjans del 2019. Les últimes estimacions de creixement econòmic s'han revisat lleugerament a la baixa, però les previsions d'inflació es mantenen sense canvis, situació que, per ara, comporta que la previsió de retirada d'estímuls monetaris segueixi el calendari previst fins ara.

Evolució del rendiment del deute públic a 10 anys (%)

Font: BCE.

Nota: el BCE no va publicar la dada de Grècia corresponent al juliol de 2015, perquè durant aquell mes s'estava negociant el tercer programa d'ajuda financera d'aquest país.

Els rendiments del deute públic no han patit grans canvis durant el 2018 però sí que van augmentar lleugerament el primer i el segon trimestre a la majoria d'economies analitzades. En el cas espanyol la prima de risc va pujar lleugerament coincidint amb la moció de censura al govern central, però en general el comportament ha estat

estable. Les incerteses polítiques sí que han castigat els bons italians, que han incrementat notablement el seu rendiment, assolint valors màxims des del 2014. Grècia, que el juny va abandonar el programa de rescat, presenta uns rendiments molt estables durant tot el 2018.

Empitjoren les previsions de creixement econòmic per a Espanya

El Fons Monetari Internacional rebaixa les previsions de creixement econòmic d'enguany per a Espanya en una dècima i manté les previsions per al 2019: 2,7 % i 2,2 % respectivament. Així doncs, el creixement del PIB previst segueix sent el més elevat entre les economies grans europees. Però al mateix temps, l'espanyola és l'economia que l'FMI preveu que moderi més el seu ritme de creixement entre 2018 i 2019 entre les economies grans europees.

De la seva banda, el Ministeri d'Economia i Empresa, ha revisat a la baixa les seves previsions econòmiques i situa el creixement del PIB en el 2,6 % per al 2018 i el 2,3 % per al 2019. La rebaixa en una dècima per cada un dels anys considerats en comparació amb les previsions d'abril s'explica principalment per les perspectives menys favorables en el comerç mundial, que poden afeblir les exportacions. Per contra, s'espera que la demanda interna compensi part d'aquesta caiguda, amb millores en els seus components. En ambdós anys les previsions apunten a creixements notables de la inversió, tant en construcció com en béns d'equipament. En general, el creixement de gairebé tots els components serà més lent l'any 2019, a excepció de les exportacions, que s'espera que recuperin una mica de dinamisme. Malgrat la revisió a la baixa en les previsions, el Govern no rebaixa els càlculs relatius a la creació d'ocupació a temps complet equivalent (2,5 % per al 2018 i 2,0 % per al 2019), que seguiran amb un creixement notable i que permetrà seguir reduint la taxa d'atur fins a situar-la per sota del 14 % l'any vinent.

Per la seva banda, el Banc d'Espanya ha revisat a la baixa les previsions de creixement de l'economia espanyola en una dècima per al 2018 (2,6 %) i dues per al 2019 (2,2 %). Aquesta revisió s'explica per una contenció del consum privat però especialment per l'impacte negatiu del deteriorament de les previsions de comerç mundial, que afecten més a les exportacions que a les importacions, tot i que recuperarien parcialment el ritme el 2019. La inversió en béns d'equipament creixerà més del previst, a la vista del dinamisme observat la primera meitat de l'any, si bé l'avanç serà una mica més moderat que el 2017.

D'altra banda, diversos indicadors recents confirmen el to lleugerament més moderat, coherent amb un creixement del PIB positiu però menys dinàmic que els últims anys. D'aquesta manera,

l'Índex PMI que publica IHS Markit mostra creixements més baixos als serveis i a les manufactures, pel que fa a les comandes, l'ocupació i la confiança empresarial.

Finalment, cal apuntar que l'INE ha estimat que el creixement del PIB el tercer trimestre d'enguany ha estat del 2,5 % interanual, de manera que el creixement interanual resta estabilitzat en comparació amb el segon trimestre. El consum privat i la inversió segueixen moderant-se, i les exportacions s'estanquen. A nivell sectorial, malgrat que la construcció i els serveis continuen amb una dinàmica positiva, la indústria modera la seva expansió.

Previsions macroeconòmiques de l'economia espanyola

(% de variació anual, excepte si s'indica el contrari)

	2017	Projeccions	
		2018	2019
PIB	3,0	2,6	2,3
Demanda interna ¹	2,9	2,7	2,3
Despesa del consum final privat ²	2,5	2,3	1,9
Despesa del consum de les administracions públiques	1,9	1,9	1,7
Formació bruta de capital fix	4,8	5,3	4,4
Demanda externa ¹	0,1	-0,1	0,0
Exportació de béns i serveis	5,2	3,2	3,4
Importació de béns i serveis	5,6	4,0	3,8
Capacitat (+) o necessitat (-) de finançament respecte a la resta del món (% del PIB)	2,2	1,5	1,3
Deflactor del consum privat	1,6	1,7	1,8
Ocupació laboral ³	2,9	2,5	2,0
Taxa d'atur (% de la població activa)	17,2	15,5	13,8

¹ Contribució al creixement del PIB.

² Inclou llars i institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars.

³ En termes equivalents a temps complet.

Font: INE i Ministeri d'Economia i Empresa (octubre de 2018).

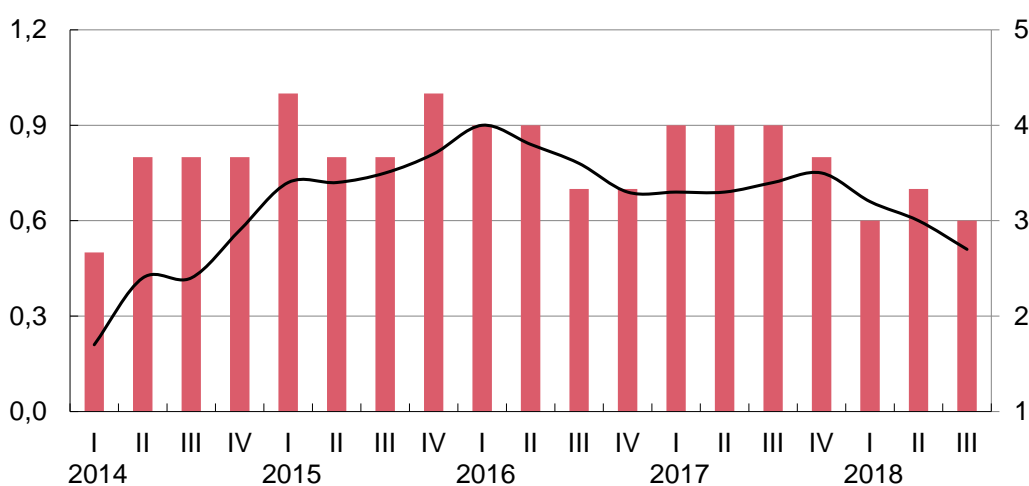
2.

El producte interior brut

El tercer trimestre del 2018 el PIB creix un 0,6 % intertrimestral, mentre que el creixement interanual es modera fins a un 2,7 %

Els darrers mesos l'activitat econòmica a Catalunya ha mostrat un avanç una mica més lent que els trimestres anteriors i també en comparació amb l'any 2017. Aquesta dinàmica s'enquadra en un context en què l'economia global i la zona euro estan creixent menys del previst, en bona mesura per les tensions comercials a escala internacional i pel seu possible efecte sobre la confiança econòmica. L'avanç trimestral, que elaboren conjuntament l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) i el Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, mostra que el tercer trimestre del 2018 el PIB en volum ha avançat un 0,6 % intertrimestral. Cal tenir en compte que l'Idescat ha revisat les dades dels dos primers trimestres del 2018, de manera que el primer trimestre el PIB es va incrementar un 0,6 % intertrimestral i el segon trimestre un 0,7 %. Per tant, la dinàmica del tercer trimestre és molt similar a la dels dos trimestres anteriors. En termes interanuals, el creixement es modera des d'un 3,0 % el segon trimestre (dada també revisada) fins a un 2,7 % el tercer trimestre del 2018.

Evolució del PIB de Catalunya

■ % de var. intertrimestral (eix esquerre) — % de var. interanual (eix dret)

Font: Idescat i Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

El creixement de l'economia catalana segueix superant el de la zona euro (d'un 1,7 % interanual el tercer trimestre)

Per tant, l'economia catalana continua mostrant un avanç significatiu, però a un ritme menys dinàmic que el dels últims anys de recuperació econòmica. Aquest creixement més lent, confirmat per bona part dels indicadors, està en línia amb el que està passant al nostre entorn econòmic. A més, el perfil trimestral de creixement del PIB català durant aquest any és coherent amb les previsions per a l'economia catalana per al 2018, que estimen un augment del PIB d'un 2,9 %. Al mateix temps, el creixement de l'economia catalana continua superant al que es registra a la zona euro (que el tercer trimestre ha estat només d'un 1,7 % interanual) i també el creixement de l'economia espanyola (d'un 2,5 % interanual). En aquest sentit, cal destacar que les dades de l'INE apunten a que la moderació del PIB espanyol s'hauria estabilitzat: el segon trimestre, el PIB va avançar un 2,5 % interanual, i el tercer trimestre ha mantingut aquest ritme de creixement anual.

Producte interior brut de Catalunya

Dades corregides d'efectes estacionals i de calendari (% de variació interanual)

	2017	2017		2018		
	Mitjana anual	Tercer trimestre	Quart trimestre	Primer trimestre ^R	Segon trimestre ^R	Tercer trimestre ^A
Agricultura	-3,1	-4,9	-4,2	-2,1	-1,2	-0,8
Indústria	4,9	5,2	6,4	5,2	4,3	2,7
Construcció	4,7	5,3	6,4	5,9	6,3	5,1
Serveis	2,9	2,8	2,6	2,6	2,6	2,7
PIB pm	3,4	3,4	3,5	3,2	3,0	2,7

^A Dades d'avanç.

^R Dades revisades.

Font: Idescat i Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda.

La moderació del creixement s'explica sobretot per factors externs, derivats d'un entorn econòmic menys favorable

El creixement econòmic s'està alentint, en bona mesura a causa de factors externs. En primer lloc, l'augment de les tensions comercials a escala internacional han començat a deteriorar la confiança econòmica a escala global i ha provocat la rebaixa en les previsions de creixement del comerç mundial. Per tot plegat, les perspectives econòmiques internacionals són ara menys favorables que fa uns mesos, i en particular les dades més recents sobre l'economia de la zona euro confirmen aquesta desacceleració. Al mateix temps, l'actual encariment del preu del petroli, agreujat per l'apreciació del dòlar, representa un factor negatiu per al creixement de l'economia catalana (cal recordar que l'evolució a la baixa del preu del cru va incidir de

manera favorable els anys 2015 i 2016). Finalment, la política monetària és menys expansiva i seguirà amb un replegament gradual a la zona euro (tot i que el to encara és molt relaxat). Per tant, ja no tindrà el mateix paper impulsor del creixement que havia tingut en anys recents, perquè si les condicions financeres s'endureixen, poden moderar el consum i la inversió.

D'altra banda, l'economia catalana ha seguit generant ocupació neta durant el tercer trimestre, amb un creixement en el nombre d'afiliats a la Seguretat Social (2,4 % interanual), mentre que l'ocupació segons l'Enquesta de població activa (EPA) creix un 2,3 %. Tot i això, el ritme de creació de llocs de treball s'ha alentit, en sintonia amb el to més moderat de l'activitat econòmica.

D'igual manera, els indicadors de clima empresarial mantenen una evolució positiva, tot i que amb una dinàmica menys favorable que els dos últims anys (cal recordar que a principis del 2017 van arribar a nivells màxims). En particular, es detecta menys optimisme quant a la valoració del trimestre actual, però en canvi les expectatives de cara al quart trimestre presenten un to força positiu. Malgrat aquesta moderació en les expectatives, tant la percepció del trimestre en curs com les expectatives per al darrer trimestre de l'any són més positives a Catalunya que al conjunt de l'Estat.

La pèrdua de dinamisme de la indústria (que alenteix l'augment fins a un 2,7 % interanual) explica en bona mesura la moderació del creixement econòmic del tercer trimestre

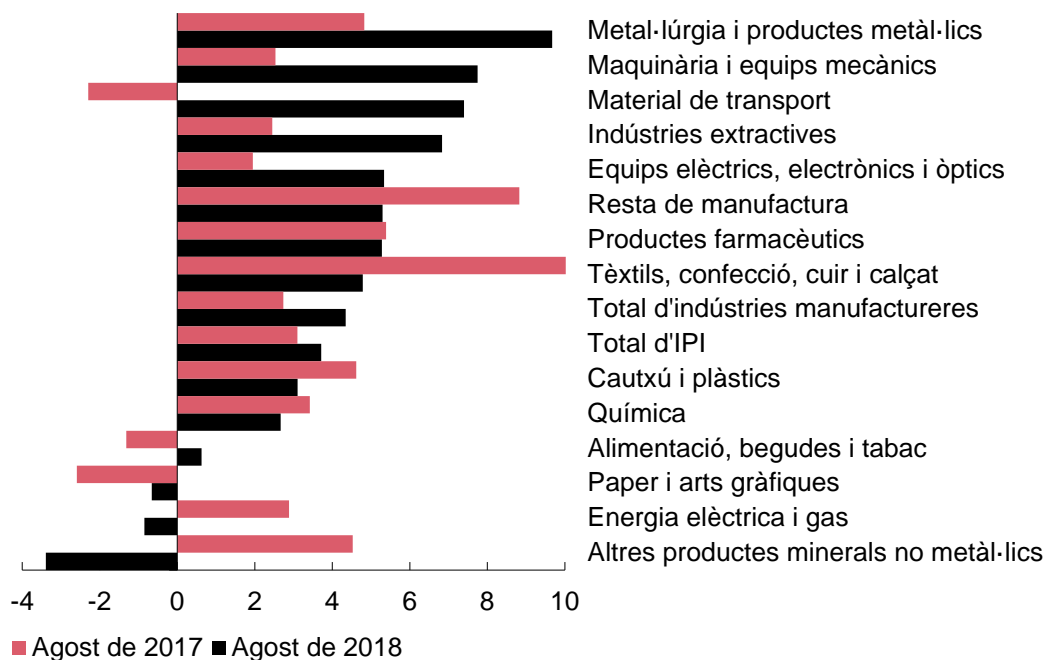
El sector industrial venia registrant una forta expansió des de l'any 2014, però el tercer trimestre s'ha desaccelerat de manera clara: després de que el VAB industrial creixés un 5,2 % interanual el primer trimestre, i un 4,3 % el segon, el tercer trimestre alenteix l'augment fins a un 2,7 % interanual. El sector industrial és el més obert a l'exterior i, per tant, la pèrdua de dinamisme que s'està produint a les exportacions al llarg del 2018 afecta de manera rellevant la indústria, fins al punt que el creixement del sector en aquest trimestre és el més baix des de finals del 2014.

La producció industrial mostra també un afebliment gradual. L'índex filtrat d'efecte calendari ha registrat, a l'agost, un descens marcat (-0,1 % interanual), mentre que si es considera la mitjana dels tres darrers mesos –per tal de reduir la volatilitat-, s'observa que el creixement de la producció industrial s'ha desaccelerat fins a un 1,6 % interanual (a principis d'any els seus ritmes d'augment superaven el 4,0 %).

Per branques d'activitat, les activitats industrials que mostren un comportament més positiu de la producció industrial (mesurada amb l'índex sense ajust de calendari, en mitjana mòbil dels darrers dotze mesos) són la metal·lúrgia i productes metàl·lics, la maquinària i el material de transport. En canvi, els descensos es concentren en branques relacionades amb l'energia i l'aigua, i en la branca d'altres productes minerals no metàl·lics.

Evolució de la producció industrial

(Mitjana mòbil dels darrers 12 mesos, % de variació interanual)

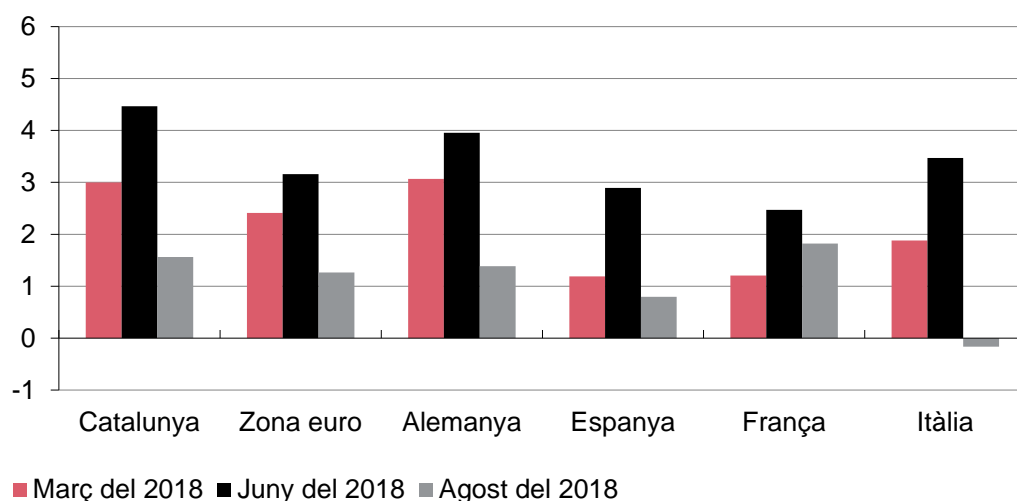
Font: Idescat i INE.

Nota: S'ha exclòs la branca de subministrament d'aigua subministrament d'aigua perquè presentava variacions molt acusades de signe diferent en tots dos períodes.

La producció industrial també es desaccelera a altres països de la zona euro

Des que l'any 2014 s'iniciés la recuperació econòmica, la indústria venia mostrant més dinamisme a Catalunya que a la zona euro i als seus principals països. El diferencial de creixement, tant en termes de VAB industrial com d'índex de producció industrial, va ser especialment ampli entre els anys 2014 i 2016. Cal destacar, però, que els darrers tres mesos la producció industrial s'ha debilitat de manera força generalitzada a bona part dels països de la zona euro. Catalunya segueix mantenint un cert diferencial de creixement positiu en comparació amb la zona euro i els principals països de l'àrea (excepte en el cas de França).

Evolució de la producció industrial a la zona euro (mitjana mòbil dels darrers 3 mesos, % de variació interanual)

Dades amb els efectes de calendari corregits.

Font: Idescat, INE i Eurostat.

La construcció continua amb una forta expansió el tercer trimestre, amb un creixement d'un 5,1 %

El sector de la construcció segueix mostrant un creixement molt intens, d'un 5,1 %, el més fort d'entre els grans sectors, tot i que una mica inferior al dels trimestres previs (el segon trimestre el ritme era d'un 6,3 % interanual, segons les dades revisades de l'Idescat). El sector ja acumula més d'un any de taxes superiors al 5 %, si bé els nivells de producció i el pes del sector sobre el total del VAB (d'un 4,8 % l'any 2017) estan per sota de la mitjana històrica. Les dades d'afiliació al sector també segueixen amb augments significatius (s'incrementen un 4,6 % interanual el tercer trimestre), però més moderats que el ritme de creixement registrat l'últim any.

L'activitat de la construcció se sustenta fonamentalment en la recuperació de l'edificació residencial, és a dir, en la construcció d'habitatges. En general, tots els indicadors del sector de l'habitatge mostren una evolució força positiva, com ara els visats de nova construcció, que presenten un creixement significatiu fins al mes de juliol (de més d'un 15 % anual). D'altra banda, les compravendes d'habitatge nou augmenten més d'un 18 % anual fins al juliol, mentre que els preus de venda també segueixen a l'alça, amb un increment d'un 8,8 % interanual el segon trimestre (una mica superior a l'augment del primer trimestre).

Projectes visats pels col·legis d'arquitectes tècnics

(nombre d'habitatges nous)

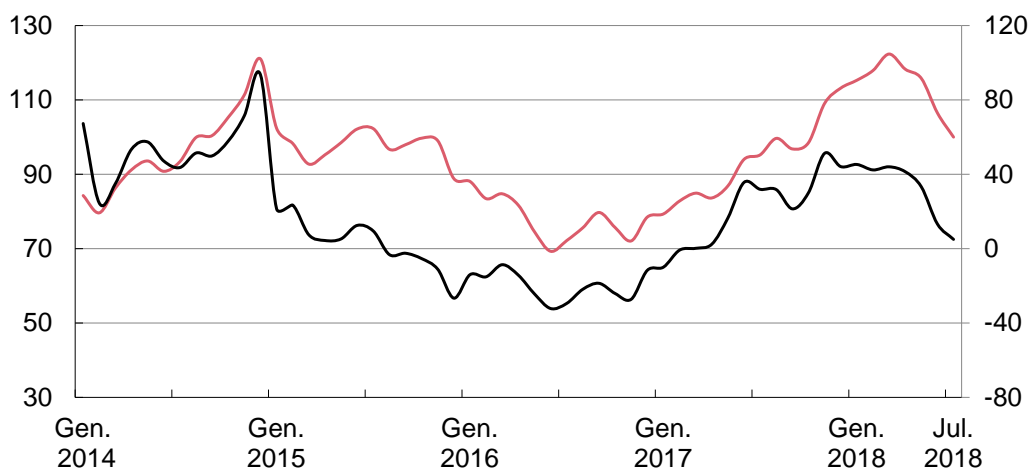
	Nombre	% de variació interanual
2006	125.506	15,0
2008	26.452	-68,8
2014	3.635	51,4
2015	5.423	49,2
2016	7.489	38,1
2017	10.091	34,7
2018 (gener-juliol)	8.223	15,8

Font: Ministeri de Foment.

Pel que fa a l'obra civil, durant el 2017 es va produir un creixement significatiu de la licitació oficial (va augmentar un 44,2 %), tot i que amb uns nivells absoluts encara força baixos (en nivells similars als de l'any 2014). En canvi, l'any 2018 la licitació oficial mostra una tendència baixista (amb un creixement gairebé nul, mesurat en mitjana mòbil dels darrers dotze mesos). La licitació de les administracions territorials (Generalitat i administració local) és la que protagonitza el descens més acusat, mentre que la licitació estatal presenta un creixement (que contrasta amb la reducció del 2017).

Evolució de la licitació oficial

(mitjana mòbil de 12 mesos)

— milions d'euros (eix esquerre) — % de var. interanual (eix dret)

Font: Ministeri de Foment.

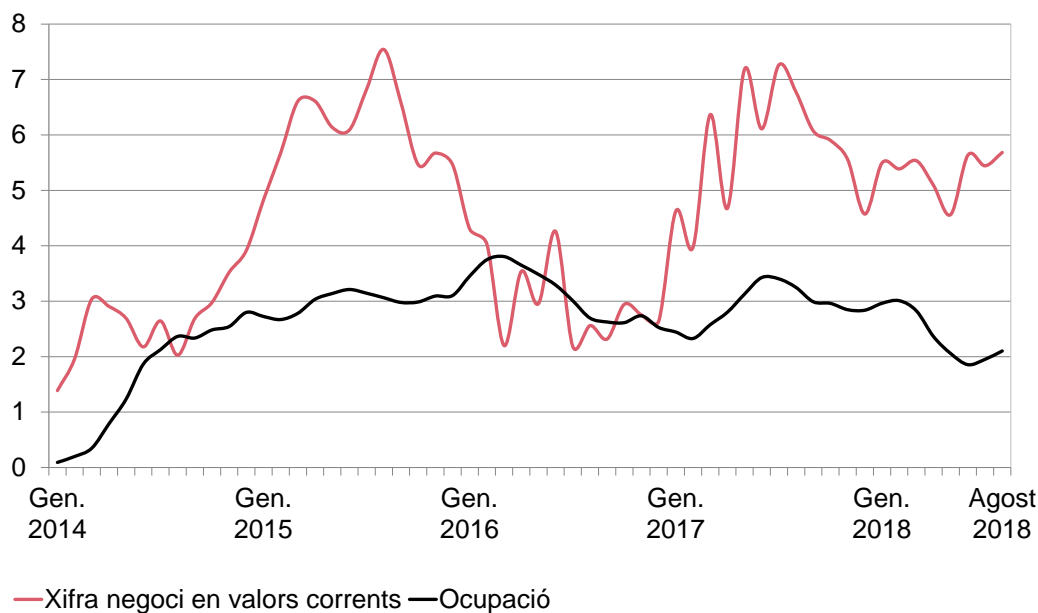
El sector de serveis creix un 2,7 % el tercer trimestre

Segons les dades de l'avanç del tercer trimestre, el sector de serveis manté un increment significatiu (2,7 % interanual), una dècima superior als tres trimestres anteriors. Per tant, en l'actual context de

moderació de l'activitat econòmica, els serveis mantenen certa fortalesa, gràcies a que el creixement positiu del consum i la millora de la renda de les famílies dona suport al sector.

Entre els indicadors del sector, l'indicador d'activitat del sector serveis (IASS) proporciona informació sobre la xifra de negoci de les empreses de serveis de mercat. Aquest indicador va mostrar un alentiment a la segona meitat del 2017, però durant l'any 2018 ha mantingut un to força positiu. S'observen increments interanuals a tots els subsectors, però en particular destaca el comportament més dinàmic de les activitats professionals, científiques i tècniques, i de les activitats administratives. En canvi, l'afiliació a la Seguretat Social al sector de serveis s'ha desaccelerat els darrers mesos (mentre que el segon trimestre va créixer un 3,2 %, el tercer trimestre l'augment ha estat d'un 2,4 %), amb un alentiment més clar en el cas dels serveis de mercat, en contrast amb la fortalesa dels serveis de no mercat. Per tant, a la vista dels indicadors del sector de serveis, s'observa un comportament força favorable en els indicadors d'activitat i de volum de negoci, mentre que els indicadors d'ocupació s'han afeblit més.

Indicadors d'activitat de mercat del sector de serveis (variació interanual de la mitjana mòbil de tres mesos)

Font: INE.

La despesa turística continua amb un creixement significatiu, però disminueix el nombre de turistes estrangers

Durant el 2017, els indicadors turístics van mostrar un comportament molt positiu, amb un increment substancial en la despesa turística (9,6 %) i en el nombre de turistes estrangers (4,2 %), tot i que el quart

trimestre de l'any es va enregistrar una moderació. Després d'una lleu millora el primer trimestre del 2018, alguns indicadors turístics han tornat a donar mostres de feblesa. En termes acumulats fins al mes de setembre del 2018, les pernoctacions del turisme estranger cauen un 1,7 % anual, mentre que les pernoctacions de turisme estatal (dels catalans i de les persones de la resta de l'Estat), amb un descens d'un 5 %, accentuen la caiguda ja iniciada el 2017. Pel que fa al nombre de turistes estrangers, fins al mes d'agost han disminuït un 2,7 % en comparació amb el mateix període del 2017. En canvi, la despesa turística creix un 6,7 % anual en els vuit primers mesos del 2018. En comparació amb el conjunt de l'Estat, s'observa com el comportament de les pernoctacions i del nombre de turistes és menys favorable a Catalunya, però en canvi l'increment de la despesa supera l'augment corresponent a Espanya, que s'ha anat desaccelerant al llarg del 2018 (la despesa creix un 2,8 % anual en termes acumulats).

Indicadors del sector turístic

(% de variació interanual)

	Catalunya	Espanya
Pernoctacions hoteleres (gener-setembre 2018)		
Turisme total	-2,6	-0,6
Turisme estatal	-5,0	0,3
Turisme estranger	-1,7	-1,1
Turisme estranger (gener-agost 2018)		
Nombre de turistes	-2,7	-0,1
Despesa turística	6,7	2,8

Font: INE.

Tot i aquesta evolució desfavorable d'alguns indicadors turístics a Catalunya, cal recordar que es parteix d'uns valors molt alts, i que els darrers anys s'han assolit uns creixements molt elevats que és difícil que es repeteixin. D'altra banda, el fort creixement de la despesa turística total durant els últims anys (i també el 2018) supera l'evolució dels nombre de turistes. En aquest sentit, les dades per origen mostren que el turisme que ha registrat un comportament més dinàmic durant el 2018 és precisament de procedències més llunyanes (com els EUA, Japó o altres països americans), que també acostumen a registrar una despesa més gran. En canvi, els turistes procedents de països europeus més propers (com França, Regne Unit o Alemanya) mostren una evolució desfavorable, que, en part, s'explica per la recuperació del turisme a algunes destinacions mediterrànies competidores (com Tunísia, Egipte o Turquia), després de diversos anys de retrocés per l'amenaça terrorista. A l'estiu també va produir-se un nombre important d'anul·lacions de darrera hora, associades a una atípica onada de calor que es va registrar al continent europeu.

El VAB de l'agricultura es redueix un 0,8 % interanual

Pel que fa a l'evolució del sector agrari, el seu VAB segueix amb una tendència interanual de caiguda, però el descens del tercer trimestre (-0,8 % interanual) és menys negatiu que els dos trimestres previs.

La demanda interna manté un avanç robust, mentre que la demanda externa amb l'estranger s'afebleix per l'alentiment de les exportacions

Pel costat del demanda només es disposa de dades fins al segon trimestre del 2018 (i per tant, encara no estan revisades per l'Idescat, a diferència de les dades pel costat de l'oferta). Pel moment, el creixement del PIB segueix mostrant un patró força equilibrat, ja que compta amb contribucions positives per part de gairebé tots els components de la demanda i de l'oferta.

Evolució del PIB de Catalunya

Dades amb els efectes estacionals i de calendari corregits (% de variació interanual)

	2017	2017		2018	
	Mitjana anual	Tercer trimestre	Quart trimestre	Primer trimestre	Segon trimestre
Demanda interna	3,1	3,6	2,7	2,9	2,8
Despesa en consum de les llars	2,4	3,0	2,0	2,8	2,0
Despesa en consum de les administracions públiques ¹	2,4	2,8	3,3	3,3	3,2
Formació bruta de capital ²	5,6	6,2	3,9	2,9	4,8
Béns d'equipament i altres actius	5,4	6,4	3,4	1,5	5,3
Construcció	5,1	4,9	3,9	4,6	4,1
Saldo exterior ^{3, 4}	0,7	0,3	1,1	0,7	0,6
Saldo amb l'estranger ⁴	1,0	-0,2	0,9	0,8	-0,1
Exportacions de béns i serveis	6,3	6,0	5,8	5,0	2,4
Importacions de béns i serveis	4,4	7,7	4,1	3,5	3,0

¹ Inclou la despesa en consum de les institucions sense finalitat lucrativa al servei de les llars.

² Inclou la variació d'existències.

³ Inclou el saldo amb l'estranger i amb la resta d'Espanya.

⁴ Aportació al creixement del PIB.

Font: Idescat.

Durant el segon trimestre de 2018, el creixement econòmic va continuar recolzant-se sobretot en el creixement de la demanda interna. El saldo exterior també va mantenir una contribució positiva al creixement (de 0,6 punts), però menys que en trimestres anteriors, a causa de que el saldo amb l'estranger va deteriorar-se i va passar a ser negatiu (0,1 punts percentuals). Això s'explica per la desacceleració en

les exportacions de béns i serveis, que van moderar el seu creixement en volum fins a un 2,4 % interanual, mentre que les importacions van frenar-se menys (fins a un 3 % interanual). Per la seva banda, el saldo amb la resta d'Espanya és positiu i superior a trimestres previs. Cal subratllar que en algun trimestre puntual (com el tercer trimestre del 2017) ja s'havia registrat un saldo negatiu amb l'estranger, i caldrà verificar si els propers trimestres aquesta tendència es consolida. En aquest sentit, el creixement més feble de la zona euro- principal destinació de les exportacions catalanes- i les perspectives menys favorables del comerç mundial són factors que poden determinar un comportament més negatiu de la demanda externa a Catalunya.

Dins de la demanda interna, el segon trimestre del 2018 s'ha registrat una moderació en el consum privat (fins a un 2,0 % interanual) mentre que el consum de les administracions públiques manté un avenç similar als trimestres anteriors (3,2 %). També destaca la millora en la formació bruta de capital, que accentua el seu augment (fins a un 4,8 %), gràcies a l'acceleració en la inversió en béns d'equipament (5,3 %), que millora després de la frenada del primer trimestre. La inversió en construcció (4,1 %) manté també un dinamisme significatiu.

Dins dels indicadors disponibles del tercer trimestre del 2018 sobre el consum privat, s'observen senyals desiguals. D'una banda, cal tenir en compte que el creixement l'ocupació a Catalunya s'està moderant, però encara és notable, alhora que els salaris comencen a mostrar una incipient millora. Aquests dos factors impacten positivament en la renda de les llars i són elements que ajuden a sustentar el creixement del consum.

Les matriculacions de turismes presenten un creixement positiu (3,7 %), però inferior al dos trimestres anteriors. Cal tenir en compte que davant l'entrada en vigor a partir de setembre del 2018 d'una normativa més restrictiva en les homologacions de consum i emissions del vehicles, molts concessionaris han aplicat descomptes forts per eliminar l'estoc de vehicles amb la normativa anterior, i això ha propiciat un augment molt intens de les matriculacions de turismes. Aquest efecte, però, ha desaparegut a partir del mes de setembre, i molt probablement explica en bona mesura que el creixement del conjunt del tercer trimestre (que ja inclou el setembre) sigui més feble que els dos trimestres anteriors.

Pel que fa al comerç al detall, després de la millora del primer trimestre, ha tornat a una tendència baixista (cau un 2,3 % interanual). De tota manera, cal tenir en compte que aquest índex no considera el comerç electrònic, i el pes creixent d'aquest tipus de comerç podria fer perdre certa representativitat a aquest indicador. L'indicador de

confiança del consumidor que elabora la Comissió Europea també mostra un deteriorament de la confiança a Espanya el tercer trimestre del 2018, en comparació amb el trimestre anterior, encara que posteriorment la dada d'octubre ha suposat una lleugera millora.

Indicadors de demanda (% de variació interanual)

	Comerç al detall	Matriculacions	
		Turismes	Vehicles de càrrega
2017			
3r trimestre	-0,3	6,1	1,3
4t trimestre	-1,5	8,0	-0,8
2018			
1r trimestre	1,6	11,4	5,6
2n trimestre	0,3	8,1	14,4
3r trimestre	-2,3	3,7	17,6

Font: INE i Direcció General de Trànsit.

Pel que fa a l'evolució de la inversió, la matriculació dels vehicles de càrrega a Catalunya segueix mostrant un creixement molt dinàmic el tercer trimestre (d'un 17,6 % anual). Pel que fa a la inversió en construcció, el bon to de la major part dels indicadors d'activitat apunten a que manté un creixement significatiu. En d'altres indicadors, com les importacions de béns d'equipament, la informació tan sols arriba al segon trimestre i és força erràtica: després del descens interanual del primer trimestre, el segon trimestre les importacions de béns d'equipament creixen més d'un 10 % interanual, de manera que caldrà veure si l'augment es confirma els propers mesos.

En relació al comportament de la demanda exterior, tal com es comenta en el capítol tres d'aquesta publicació, durant els vuit primers mesos del 2018 el creixement de les exportacions de béns s'ha desaccelerat. Les importacions mantenen un creixement notable, alhora que l'encariment de l'energia també afavoreix un augment més intens de les importacions en preus corrents. Pel que fa al comportament del comerç exterior de serveis, ja hem vist que alguns indicadors turístics s'han afeblit (tret de la despesa turística, que creix de manera substancial). Per tant, en el component de béns i en el de serveis hi ha senyals que apunten a que la demanda exterior podria continuar amb una evolució menys favorable els propers mesos.

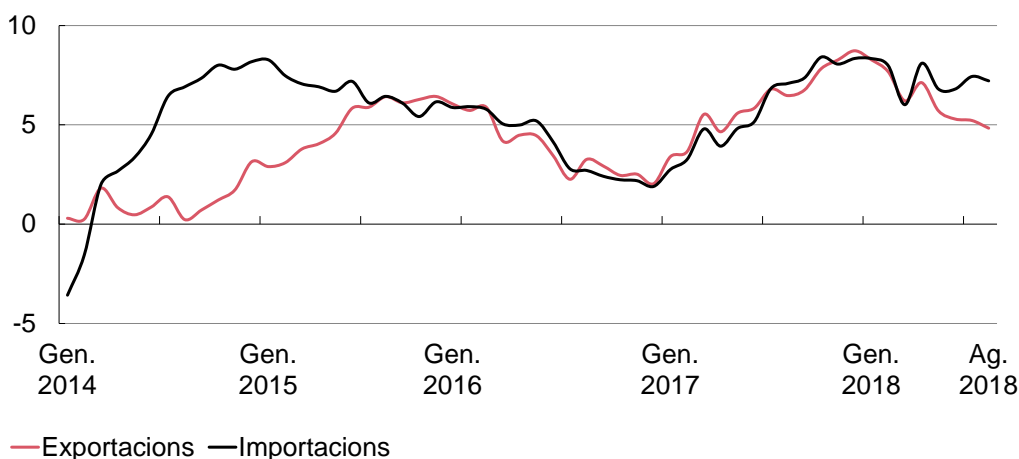
3.

El comerç exterior

Les exportacions de béns mantenen una evolució positiva i augmenten un 3,0 %

Enguany, les exportacions catalanes de béns continuen mantenint una dinàmica positiva, tot i mostrar un ritme de desacceleració, després del fort impuls de 2017. En l'acumulat de gener a agost creixen un 3,0 % en preus corrents respecte els mateixos mesos de l'any anterior. L'any 2017 les exportacions catalanes de béns es van accelerar, i van assolir una taxa de variació interanual del 8,7 %. De fet, si es considera un període més llarg, s'observa que entre el 2009 i el 2017 les exportacions catalanes han augmentat un 70,9 % en valors corrents. El creixement més moderat de les exportacions catalanes al llarg del 2018 s'explica, en part, per l'evolució també més continguda del comerç mundial. Mentre que l'any 2017 el comerç mundial de béns i serveis va accelerar-se (va créixer un 5,2%, segons l'FMI), i això va beneficiar el sector exterior català, de cara a aquest any les expectatives són menys optimistes. De fet, l'FMI, en el seu informe d'octubre, revisa a la baixa el creixement del comerç mundial previst pel 2018, i apunta a un augment del 4,2 % (sis dècimes menys que en la previsió de juliol).

Evolució del comerç de béns amb l'estranger (mitjana mòbil de 12 mesos, % de variació interanual)

Nota: dades en valors corrents.

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

L'evolució menys positiva del comerç mundial té com a causes principals la implementació i anuncis de mesures comercials proteccionistes, així com uns resultats per sota l'esperat d'algunes economies emergents, derivats de tensions geopolítiques o de condicions de finançament més restrictives. L'organisme també destaca l'encariment del petroli com a element a tenir en compte en la desacceleració del comerç.

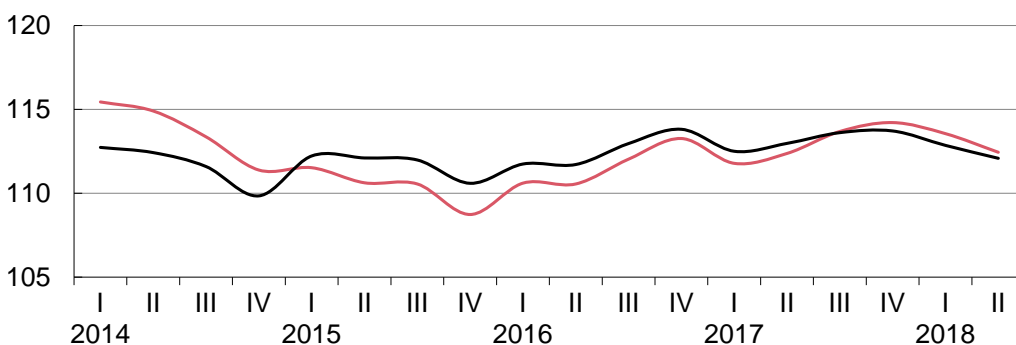
Pel que fa a les importacions, les dades dels vuit primers mesos del 2018 mostren una acceleració, fins a un creixement del 7,5 % interanual en valors corrents, i això determina una ampliació del dèficit comercial. D'altra banda, la moderació del ritme exportador i l'augment del dèficit comercial es fa més evident quan es consideren les dades en termes de volum. Tot i que no es disposa d'aquesta informació per a Catalunya, es pot fer una aproximació a partir de l'evolució dels preus del comerç de l'economia espanyola (augmenten un 3,0 % interanual en el cas de les exportacions i un 3,7 % en el de les importacions). Tenint en compte aquesta evolució dels preus, el creixement de les importacions catalanes fins a l'agost, en termes de volum, se situa al voltant del 3,8 %, mentre que el de les exportacions restaria força estancat, amb un creixement proper al 0 %.

La competitivitat en costos millora lleument

La competitivitat (amb dades a nivell estatal, i valorada en termes de costos laborals unitaris relatius de les manufactures, ajustats per tipus de canvi) va mantenir una tendència clarament favorable des de l'inici de la crisi tant respecte dels països desenvolupats com envers la zona euro (de fet, va ser un dels factors que van empènyer a l'alça el creixement de les exportacions). Els anys 2016 i 2017, l'evolució a la baixa dels costos laborals relatius es va frenar i la competitivitat envers

Índex de competitivitat segons costos laborals unitaris en manufactura i tipus de canvi

(dades de l'economia espanyola; índex 1999 = 100)

— Envers els països desenvolupats — Envers la zona euro

Nota: l'increment de l'índex indica pèrdua de competitivitat.

Font: Banc d'Espanya.

els països de la zona euro i els països desenvolupats va empitjorar lleument, un fet accentuat, a més, per l'apreciació del tipus de canvi de l'euro. No obstant això, l'evolució dels índexs de competitivitat dels dos primers trimestres de 2018 mostren una evolució positiva, tant pel menor increment dels costos laboral unitaris respecte als del conjunt d'economies competidores, com per la depreciació de l'euro respecte de les monedes d'altres països desenvolupats.

Les exportacions destinades als mercats fora de la UE són les que més augmenten

En un context de depreciació de l'euro enfront del dòlar, especialment a partir del mes de febrer, les exportacions catalanes als mercats extracomunitaris han crescut lleugerament més que les adreçades als països de la UE. Aquesta tendència coincideix amb la de l'any 2017, quan la principal contribució al creixement exportador provenia dels mercats extracomunitaris. Els vuit primers mesos del 2018, les exportacions a la UE creixen un 2,0 %.

Exportacions de béns per àrees i països

(valors corrents, % de variació interanual)

	2017	Gener-agost del 2018
Unió Europea	7,2	2,0
França	2,8	3,1
Alemanya	7,3	0,5
Itàlia	6,6	-2,4
Portugal	7,0	6,1
Regne Unit	3,1	-2,2
Resta d'Europa	12,5	3,7
Suïssa	6,5	0,3
Amèrica del Nord	20,7	-5,0
EUA	21,2	-3,9
Amèrica llatina	7,9	8,7
Resta del món	10,5	9,9
Japó	5,1	-1,3
Xina	17,7	-1,4
Total	8,7	3,0

Font: Idescat, AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Entre el principals socis comercials a la UE, les exportacions que més creixen són les dirigides a Portugal (6,1 % anual), mentre que destaca la caiguda d'un 2,4 % de les exportacions a Itàlia, així com el canvi de tendència de les exportacions al Regne Unit, que ara cauen un 2,2 %. Fora de la UE, el bon ritme de les exportacions als EUA mostrat el 2017

canvia radicalment de dinàmica i disminueix el 3,9 %, tot i l'enfortiment del dòlar, en part per l'anticipació a les noves restriccions aranzelàries (-3,9 %). Creixen força les exportacions a l'Amèrica llatina (8,7 %) i especialment les exportacions classificades com a la resta del món (9,9 %). En aquest epígraf destaquen les exportacions a països de la riba sud del Mediterrani, com Algèria (66,1 %) o el Marroc (8,8 %), però també destinacions més allunyades i on el potencial d'incrementar quotes de mercat és més gran, com la Índia (6,5 %). Tot i això, s'observa una caiguda de les exportacions a la Xina (-1,4 %) i al Japó (-1,3 %).

Les branques exportadores mostren un comportament desigual

La millora de les exportacions per sectors ha deixat de ser generalitzada, tot i que l'evolució en conjunt continua sent positiva en valors corrents. El principal sector exportador català, la indústria química, ha augmentat les vendes a l'estranger un 3,9 % anual fins al mes d'agost, i el sector de l'automoció torna a créixer amb força i assoleix un 9,7 %, de manera que esdevé la principal contribució al creixement (contrastava amb el creixement moderat al conjunt de l'Estat, del 2,2 %). Destaca també l'evolució negativa en diverses branques productives, algunes d'elles amb un pes notable en el conjunt exportador, com són la indústria alimentària (-2,7 %), i també s'observa un estancament de les manufactures de consum (0,1 %).

Exportacions per sectors econòmics (gener-agost del 2018)

(valors corrents, % de variació interanual)

	Catalunya	Espanya
Alimentació	-2,7	0,5
Productes energètics	-1,4	18,2
Matèries primeres	5,1	14,8
Semimanufactures no químiques	6,7	8,7
Productes químics	3,9	4,5
Béns d'equipament	2,1	1,0
Automoció	9,7	2,2
Béns de consum durador	0,9	0,7
Manufactures de consum	0,1	2,7
Altres	5,6	12,2
Total	3,0	4,2

Font: AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les exportacions d'alt contingut tecnològic disminueixen

Des del 2014, les exportacions de més contingut tecnològic havien crescut significativament, per damunt de la mitjana de productes industrials. Com a conseqüència d'aquests comportaments, les exportacions d'alt contingut tecnològic han guanyat pes des del 2014, i el 2017 van representar un 10,8% del total de les exportacions industrials. Amb dades del primer semestre del 2018, però, l'evolució ha estat negativa (-3,6 %), per la reculada conjuntural de les exportacions farmacèutiques, que havien crescut de manera molt significativa durant la darrera dècada. Les exportacions de productes de nivell tecnològic mitjà alt, on s'inclouen els vehicles, són les que més augmenten, un 7,6 %. D'altra banda, les de tecnologia mitjana baixa retrocedeixen un 1,8 %, després d'haver-se accelerat el 2017 fins a un creixement del 27,9 % (per l'exportació de productes derivats del petroli). Finalment, els productes de baixa tecnologia també van retrocedir, en un 1,6 %.

Exportacions de productes industrials per nivell tecnològic

(valors corrents, % de variació interanual)

	2017	Gener-juny 2018
Nivell tecnològic alt	9,0	-3,6
productes farmacèutics	4,3	-1,6
productes informàtics, electrònics i òptics	21,2	-8,4
altres	13,4	-22,4
Nivell tecnològic mitjà alt	5,4	7,6
productes químics	9,0	4,0
materials i equips elèctrics; maquinària i vehicles	3,2	9,2
altres	10,4	16,8
Nivell tecnològic mitjà baix	27,9	-1,8
cautxú i matèries plàstiques, productes minerals no metàl·lics i metal·lúrgia	12,5	4,1
productes metàl·lics	3,2	2,1
altres	122,1	-17,6
Nivell tecnològic baix	6,1	-1,6
productes alimentaris, tèxtils, cuir i calçat, fusta i paper	5,6	-1,8
altres	12,2	0,4
Total de productes industrials	8,9	2,6

Font: Idescat, a partir de dades del Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

Les importacions augmenten un 7,5 % fins a l'agost

Els primers vuit mesos de l'any les importacions mostren un creixement important, del 7,5 % anual, que continua en la línia del 2017 (quan van créixer un 8,3 %). Així doncs, s'ha produït un

increment en el dèficit en el comerç de béns amb l'estranger. L'aproximació realitzada a partir de l'evolució del preu de les importacions estatals mostra, com abans s'ha indicat, una evolució de les importacions en termes constants que se situaria al voltant del 3,8 %.

Les importacions del sector de l'automoció han estat en valors corrents un 15,4 % superiors al mateix període de 2017 i les de la indústria química un 11,2 %. Destaca també l'increment de les importacions de productes energètics i semimanufactures no químiques (d'un 21,4 % i 10,5 %, respectivament). En canvi, per sota de la mitjana es troben les importacions de branques destacades com les manufactures de consum o els béns de consum durador, tot i la bona marxa de la demanda interna. Les importacions de béns d'equipament presenten un creixement moderat d'un 2,3 %. Només es percep una caiguda en la importació de productes alimentaris (-0,6 %).

A Espanya les importacions totals fins a l'agost creixen un 6,1 %, també per sobre de l'evolució de les exportacions (4,2 %), fet que suposa també una eixamplament del dèficit comercial espanyol. El patró de creixement per branques és més homogeni que el català i destaca l'augment de les importacions del sector químic (8,0 %). En el cas de les importacions d'automoció, l'evolució també és més moderada que a Catalunya (6,0 %).

Importacions per sectors econòmics (gener-agost del 2018)

(valors corrents, % de variació interanual)

	Catalunya	Espanya
Alimentació	-0,6	1,9
Productes energètics	21,4	15,8
Matèries primeres	5,1	14,0
Semimanufactures no químiques	10,5	10,7
Productes químics	11,2	8,0
Béns d'equipament	2,3	1,9
Automoció	15,4	6,0
Béns de consum durador	0,7	2,9
Manufactures de consum	0,1	0,0
Altres	23,1	10,6
Total	7,5	6,1

Font: AEAT i Ministeri d'Indústria, Comerç i Turisme.

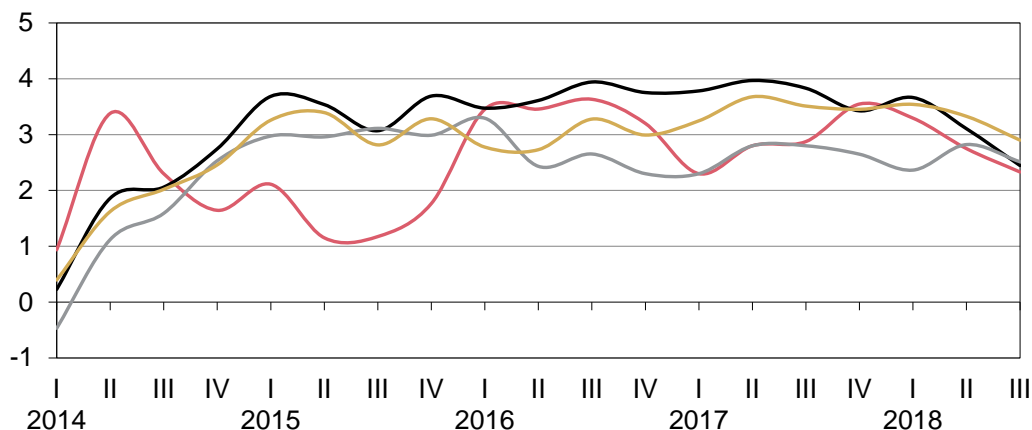
4.

Mercat de treball

El mercat de treball continua oferint senyals positius, si bé el ritme de creixement de l'ocupació segueix moderant-se (2,3 % interanual segons l'EPA i 2,4 % segons l'afiliació)

El creixement més moderat de l'activitat econòmica els darrers mesos també ha suposat un ritme menys dinàmic en la creació de llocs de treball. D'una banda, l'Enquesta de població activa (EPA) del tercer trimestre del 2018 assenyala que l'ocupació encara augmenta a bon ritme (2,3 % interanual), però més baix que els dos trimestres anteriors (quan l'augment era d'un 3,3 % i d'un 2,7 % interanual per al primer i segon trimestre, respectivament). En termes absoluts, l'ocupació ha crescut en 77.300 persones els darrers dotze mesos. En el cas de l'afiliació a la Seguretat Social, la desacceleració és més marcada, perquè venia d'una trajectòria de creixement més fort: mentre que el segon trimestre l'afiliació creixia a un ritme d'un 3,1 % interanual, el tercer trimestre s'ha afeblit fins a un 2,4 % interanual.

Dinàmica de l'ocupació (% de variació interanual)

- Ocupació a Catalunya (EPA)
- Afiliació a la Seguretat Social a Catalunya
- Ocupació a Espanya (EPA)
- Afiliació a la Seguretat Social a Espanya

Font: Idescat, INE i Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

D'acord amb l'EPA, a Espanya l'ocupació creix un 2,5 % interanual

L'ocupació també ha moderat el seu avanç a Espanya. El tercer trimestre ha crescut un 2,5 % interanual d'acord amb l'EPA, mentre que l'afiliació s'ha incrementat un 2,9 % interanual (en contrast amb el ritme d'un 3,5 % durant el 2017). L'EPA també proporciona per a Espanya (però no per a les comunitats autònomes) dades d'ocupació corregides d'estacionalitat i d'efecte calendari. Aquesta informació confirma un creixement menys dinàmic: el tercer trimestre del 2018 l'ocupació va registrar a Espanya un increment intertrimestral d'un 0,5 %, que representa el ritme més baix dels últims dos anys. De tota manera, en termes interanuals l'augment de l'ocupació a Espanya és significatiu i de la mateixa intensitat que el creixement del PIB (tal com confirmen les dades de la comptabilitat trimestral de l'INE per a Espanya, que assenyalen un augment del PIB i de l'ocupació d'un 2,5 % interanual en tots dos casos durant el tercer trimestre). Això suggereix que el creixement econòmic espanyol és molt intensiu en ocupació, la qual cosa condueix a un estancament de la productivitat.

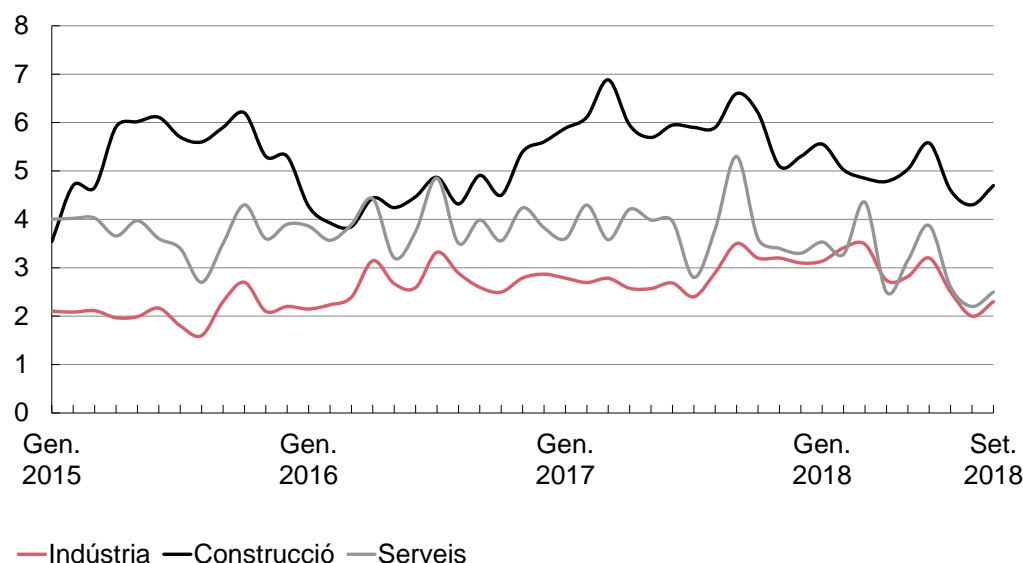
L'afiliació segueix amb un creixement intens a la construcció (4,6 % interanual), i es modera més a la indústria (2,3 %) i als serveis (2,4 %)

L'afiliació a la Seguretat Social continua amb un creixement interanual positiu a tots els grans sectors d'activitat (tret de l'agricultura), però el ritme d'avanç s'ha alentit. La construcció segueix sent el sector amb un creixement de l'afiliació més intens (4,6 % interanual en mitjana del tercer trimestre). A la indústria, l'afiliació augmenta un 2,3 %, mentre que els serveis és el sector que ha alentit més el ritme (amb un increment d'un 2,4 % interanual el tercer trimestre). Tot i això, en termes absoluts, els serveis continuen representant la major part de les noves afiliacions generades l'últim any (més d'un 70 %), atès el seu gran pes en termes d'ocupació.

A un nivell més desagregat, la informació sectorial de l'afiliació a la Seguretat Social permet veure les branques que més han contribuït a l'increment de l'afiliació i quines registren els creixements relatius més elevats. Durant el tercer trimestre destaca especialment l'increment d'un 11,7 % interanual de l'afiliació a les activitats de serveis socials, seguit de les activitats de programació i consultoria informàtica (9,2 %), les d'Administració pública i la Seguretat Social (6,2 %) i les d'activitats sanitàries (4,0 %). Dins del sector de serveis també són importants, tot i que de menys magnitud, els increments de l'afiliació en el comerç majorista i en les activitats d'emmagatzematge. Quant a la indústria, destaca la fabricació de vehicles de motor (3,6 %), la

reparació i instal·lació de maquinària (7,9 %) i la indústria alimentària (1,9 %), si bé la seva contribució a l'afiliació s'ha reduït en comparació als trimestres anteriors. Hi ha poques branques d'activitat que perdin afiliació en termes interanuals, però destaquen les activitats del personal domèstic a les llars (-4,3 %) i les activitats jurídiques i de comptabilitat (-1,4 %). D'altra banda, cal destacar que l'afiliació dels serveis financers, després d'haver experimentat una caiguda pràcticament continuada des de l'inici de la crisi, acumula ja mig any amb un creixement interanual positiu (d'un 1 % el tercer trimestre).

Evolució de l'afiliació a la Seguretat Social a Catalunya per grans sectors (% de variació interanual)

Font: Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

La creació de llocs de treball durant l'últim any ha estat fonamentalment d'ocupació assalariada i a jornada completa

La creació d'ocupació segueix recolzant-se en l'augment del nombre d'assalariats, que segons l'EPA incrementen un 3 % interanual el tercer trimestre. En canvi, els treballadors no assalariats, després d'haver donat mostres de feblesa ja des de finals del 2016, experimenten un descens d'un 0,9 % interanual. L'altra informació de referència sobre el treball no assalariat són les dades d'afiliació al règim d'autònoms i, tot i que mostren un creixement interanual positiu (d'un 0,3 % el tercer trimestre), també confirmen l'evolució poc favorable d'aquest tipus d'ocupació.

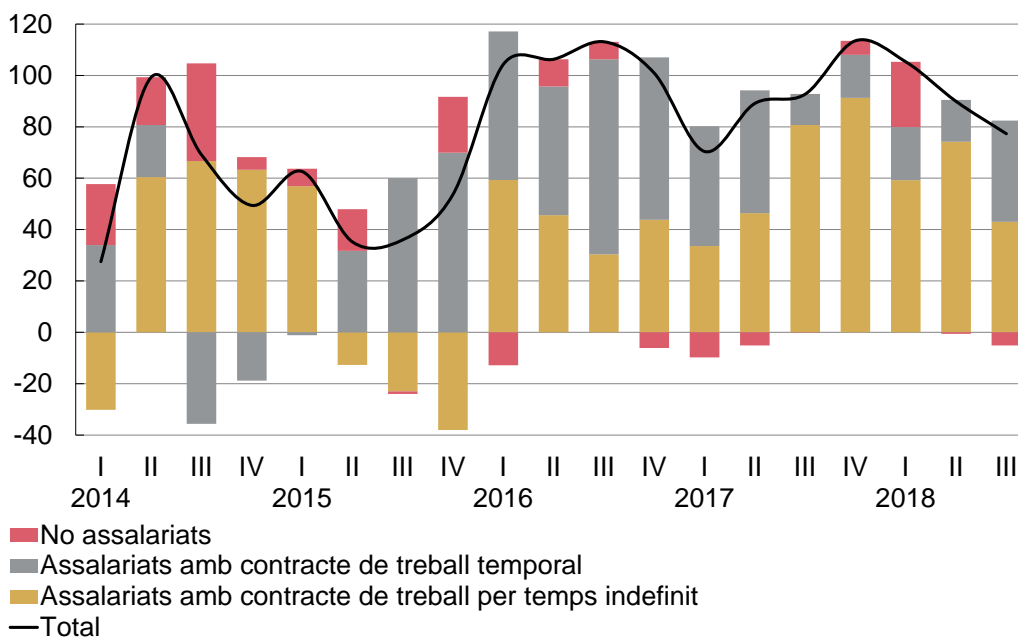
Pel que fa al tipus de jornada, l'ocupació a temps complet manté un creixement significatiu (3,1 % interanual). En canvi, el treball a temps parcial mostra un descens per primera vegada en aquesta fase de recuperació econòmica (es redueix un 2,5 % interanual), si bé cal dir

que des de finals del 2017 ja venia mostrant un augment molt feble. Això ha determinat que la proporció de treball a temps parcial s'hagi reduït fins a un 13,3 %, el valor més baix en més de tres anys.

La població ocupada amb contracte indefinit creix un 2 % interanual, mentre que l'ocupació temporal accelera el creixement fins a un 6,4 %

Segons l'EPA del tercer trimestre, l'ocupació temporal repunta, i el seu creixement s'accelera fins a un 6,4 %, el ritme més fort en més d'un any. Pel que fa als ocupats amb contracte indefinit, també creixen, però han alentit l'augment des d'un 3,5 % el segon trimestre fins a un 2 % interanual. En termes absoluts, en els últims dotze mesos s'han generat 82.400 nous llocs de treball assalariats, dels quals un 52,2 % han estat indefinits, i un 48,8 % han estat ocupats per treballadors amb contracte temporal. L'acceleració en l'ocupació temporal ha conduït a un increment en la taxa de temporalitat, que s'eleva fins a un 22,9 %, la proporció més elevada des de l'any 2007. Caldrà esperar als propers trimestres per veure si es confirma aquesta alça en la temporalitat.

Variació interanual del nombre absolut d'ocupats per situació professional

La informació de les oficines de treball de la Generalitat (OTG) sobre contractes registrats, mostra que durant els primers nou mesos de l'any 2018 els contractes indefinits registrats en aquestes oficines han augmentat un 11,5 % anual, un creixement notable que també s'ha vist impulsat per la conversió de contractes temporals en indefinits. Aquesta informació contrasta amb la dinàmica que s'extreu de l'EPA, tot i que cal recordar que la contractació indefinida només recull el flux

d'entrada a la situació d'ocupat indefinit. El nombre de contractes temporals presenta un creixement (2,6 % anual) força més baix que els indefinits i també inferior al que s'ha registrat en els últims anys. Cal recordar, però, que la contractació temporal continua representant la part més gran del total de contractes (un 86,1 % del total, en l'acumulat del 2018), a causa de l'elevada temporalitat i l'alta rotació del mercat de treball, de manera que un mateix treballador pot acumular múltiples contractes de curta durada.

Magnituds del mercat de treball a Catalunya i a Espanya

	2016	2017	Segon trimestre del 2018	Tercer trimestre del 2018
Catalunya				
Població activa (% de variació interanual)	-0,1	0,1	0,6	0,1
Població ocupada (% de variació interanual)	3,4	2,9	2,7	2,3
Assalariats amb contracte de treball indefinit	2,2	3,0	3,5	2,0
Assalariats amb contracte de treball temporal	12,3	5,5	2,7	6,4
Població en atur (% de variació interanual)	-15,6	-14,6	-13,2	-15,1
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	78,8	78,6	78,0	78,0
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	66,4	68,0	69,1	69,6
Taxa d'atur (%)	15,7	13,4	11,4	10,6
Homes	14,6	12,5	10,9	10,5
Dones	16,9	14,4	11,9	10,8
Població de 16 a 24 anys	34,3	30,4	27,5	26,3
Taxa de temporalitat (%)	21,2	21,6	21,6	22,9
Proporció d'ocupació a temps parcial (%)	14,2	14,3	14,4	13,3
Espanya				
Població activa (% de variació interanual)	-0,4	-0,4	0,5	0,3
Població ocupada (% de variació interanual)	2,7	2,6	2,8	2,5
Població en atur (% de variació interanual)	-11,4	-12,6	-10,8	-10,9
Taxa d'activitat de la població de 16 a 64 anys (%)	75,4	75,1	75,1	75,0
Taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys (%)	60,5	62,1	63,5	64,0
Taxa d'atur (%)	19,6	17,2	15,3	14,6

Font: Enquesta de població activa (EPA), de l'INE.

La taxa d'ocupació de 16 a 64 anys puja fins a un 69,6 %, el valor més alt en deu anys

Després del lleu retrocés durant els anys de crisi, la població en edat de treballar mostra un creixement moderat des de l'any 2016. El tercer trimestre del 2018 aquest creixement s'accelera fins a un 1,2 % interanual, de manera que representa l'increment més alt des de finals del 2008. La població activa mostra un creixement molt petit (0,1 % interanual), inferior a trimestres previs. La taxa d'activitat de 16 a 64 anys es manté en un valor relativament elevat (78 %), tot i que és set dècimes inferior a la taxa que es registrava el mateix trimestre del 2017.

La creació d'ocupació ha afavorit un nou increment en la taxa d'ocupació de la població de 16 a 64 anys, que arriba a un 69,6 %, la taxa més elevada en deu anys. Cal recordar que la taxa d'ocupació va assolir màxims, superiors al 72 %, l'any 2007. La millora al llarg de l'últim any ha beneficiat tant les dones com els homes, de manera que les seves taxes d'ocupació han augmentat fins a un 65,2 % i un 74,1 %, respectivament.

La taxa d'atur es redueix fins a un 10,6 % a Catalunya, el valor més baix des del tercer trimestre del 2008

La població en atur continua amb una evolució descendent a Catalunya. El tercer trimestre del 2018 ha accentuat el ritme de caiguda (-15,1 % interanual) perquè, tot i que el creixement de l'ocupació s'ha alentit, la població activa també ha presentat un augment interanual molt moderat. Així, en termes interanuals el nombre d'aturats s'ha reduït en 72.000 persones, gràcies a la creació d'ocupació (de 77.300 persones), mentre que una part petita dels llocs de treball creats han estat ocupats per nous actius (5.300 persones). El descens en el nombre d'aturats ha determinat una nova reducció en la taxa d'atur a Catalunya, que se situa en un 10,6 %, la taxa més baixa en deu anys.

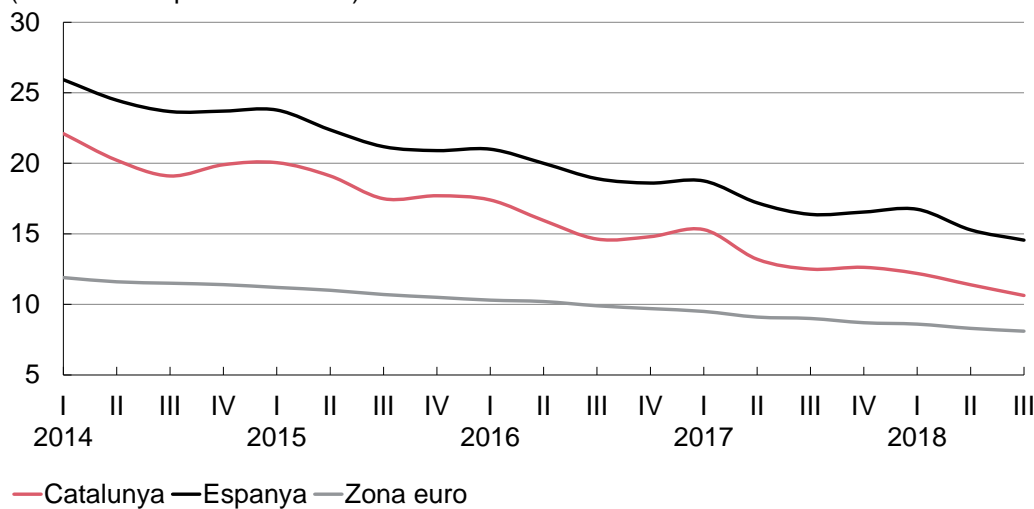
La taxa d'atur femení ha disminuït amb força fins a un 10,8 %, i s'aproxima a la taxa d'atur dels homes (10,5 %)

La millora en la taxa d'atur ha estat molt generalitzada per col·lectius. Una nota a destacar és que al llarg dels últims trimestres la taxa d'atur de les dones (10,8 %) ha baixat de manera més pronunciada que la dels homes (10,5 %), tot i que la primera continua sent més alta. També segueix a la baixa la taxa d'atur dels més joves (població de 16 a 24 anys), d'un 26,3 %, que s'ha reduït en més de quatre dècimes en

comparació amb fa un any. No obstant això, encara és molt superior a la taxa d'atur juvenil a la zona euro (d'un 16,6 % el mes d'agost). D'altra banda, la taxa d'atur de la població estrangera (un altre dels col·lectius afectats diferencialment per l'atur) ha baixat fins a un 19,3 %, i se situa per sota del 20 % per primera vegada en més de deu anys. Finalment, la proporció d'atur de llarga durada (d'aquella població aturada que cerca feina des de fa com a mínim un any) registra un nou descens, i se situa en un 45,3 % (fa un any el seu pes era d'un 50,3 %). La proporció d'atur de molt llarga durada (que cerca de feina des de fa dos anys o més) s'ha reduït fins a un 28,6 %.

A Espanya la taxa d'atur també continua el seu descens, i el tercer trimestre disminueix fins a un 14,6 %, la més reduïda des de finals del 2008. També la taxa de la zona euro (d'un 8,1 % el tercer trimestre) marca el valor mínim des de l'any 2008. Les diferències per països són molt àmplies: els estats amb una taxa d'atur inferior són Alemanya (3,4 %), Malta (3,8 %) i els Països Baixos (3,9 %), mentre que les taxes d'atur més altes tornen a ser les de Grècia (19 %, amb dades del mes de juliol) i Espanya.

Evolució de la taxa d'atur
(% d'aturats / població activa)

Font: Idescat, INE i Eurostat.

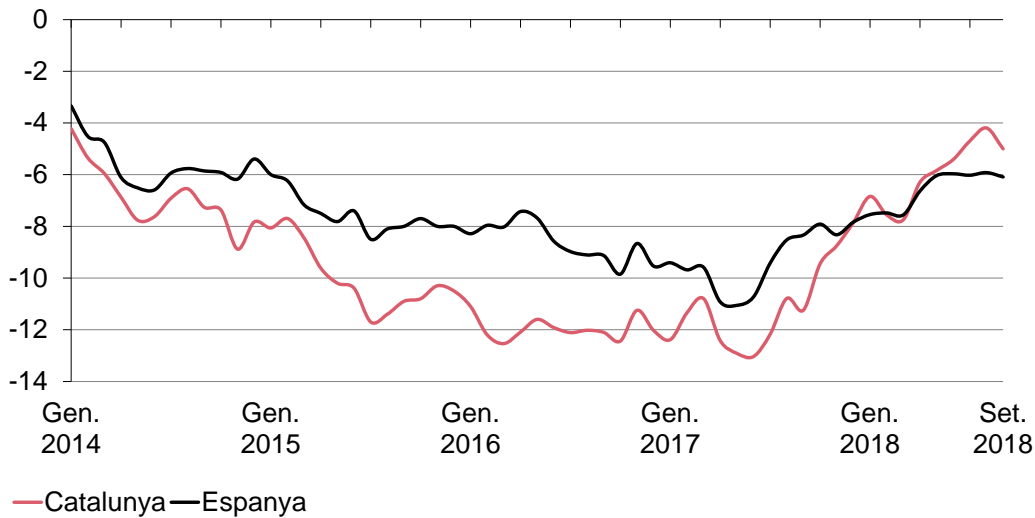
L'atur registrat cau un 5 % interanual, segons la dada del setembre

L'atur registrat manté una tònica de descens en termes interanuals, però amb un ritme de caiguda molt més moderat que el dels tres últims anys. El mes d'agost del 2018 va registrar-se la reducció més feble (-4,2 %) des del 2014, si bé el setembre el ritme de caiguda ha estat una mica més fort (-5 % interanual). En aquest sentit, cal destacar que l'EPA detecta una evolució a la baixa de la població en atur molt més

accentuada que la que mostren les dades d'atur registrat. Pel que fa a Espanya, l'atur registrat disminueix un 6,1 % interanual (amb dades de setembre). En aquest cas, la moderació de la caiguda és menys marcada que en el cas català, però en qualsevol cas representa un ritme de descens força inferior al del període 2015-2017.

Evolució de l'atur registrat

(% de variació interanual)

Font: oficines de treball de la Generalitat i Servei Públic Estatal d'Ocupació.

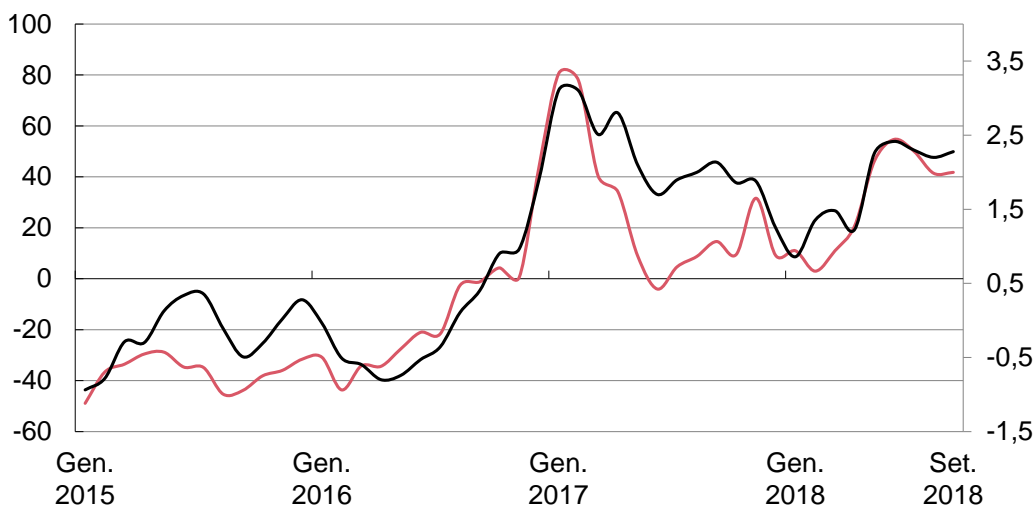
5.

L'evolució dels preus i dels salaris

El tercer trimestre de l'any l'evolució de l'índex de preus de consum s'estabilitza

Després que la inflació s'orientés a l'alça durant la primera meitat del 2018, el tercer trimestre l'evolució de l'IPC ha registrat una certa estabilització (2,2 % interanual el mes d'agost i 2,3 % el juliol i el setembre). Tot i l'estabilització de la inflació els últims tres mesos, la seva trajectòria està fortament condicionada per l'evolució dels preus del petroli, amb perspectives d'encariment, però més moderat que els darrers mesos. La inflació subjacent ha registrat un descens els últims mesos, i se situa en un 0,9 % interanual, una de les taxes més baixes dels darrers dos anys.

Evolució del preu del petroli i la inflació a Catalunya

— % de variació del preu en euros del barril Brent (eix esquerre)

— % de variació interanual de l'IPC (eix dret)

Font: INE i Banc d'Espanya.

Pel que fa al comportament del preu del petroli, durant els mesos centrals del 2018 va continuar en nivells elevats, però estabilitzats al voltant dels 75 dòlars (per barril Brent), si bé els mesos de setembre i octubre s'observa un repunt en la cotització. Les perspectives d'alguns organismes, com l'FMI, apunten a una moderació en l'encariment. D'altra banda, cal destacar que la depreciació de l'euro enfront el dòlar

al llarg dels darrers mesos, està accentuant l'encariment del petroli, a diferència del que havia passat entre la segona meitat del 2017 i la primera meitat del 2018. Així doncs, mentre que el preu del barril en dòlars és un 38,7 % superior que un any abans (amb dades de setembre), en euros l'encariment és d'un 41,8 %. En aquest sentit, cal destacar que alguns treballs recents del Banc d'Espanya troben evidència que els moviments en els tipus de canvi s'han traslladat en major mesura a la inflació els últims anys, sobretot a causa del component energètic, mentre que la inflació subjacent és molt menys sensible que l'índex general a les variacions del tipus de canvi.

Els grups de despesa que més s'han encarit en termes interanuals són els transports i l'habitatge

L'anàlisi per grups confirma l'efecte que els preus dels carburants tenen sobre l'índex de preus de consum. Un dels dos grups més inflacionistes ha estat el dels transports que, tot i que modera la tendència inflacionista, s'ha encarit un 5,1 % en termes interanuals.

Evolució de l'IPC per grups de despesa (% de variació interanual)

	General	Aliments	Begudes, alcohol i tabac	Vestit	Habitatge	Parament de la llar	Medicina	Transports	Comunicacions	Lleure i cultura	Ensenyament	Hotels, cafès i restaurants	Altres
Catalunya													
Mitjana del 2015	-0,2	1,8	1,1	0,4	-1,5	0,2	0,1	-4,5	-1,8	0,1	1,3	1,0	2,0
Mitjana del 2016	0,1	1,7	0,4	0,7	-3,6	1,0	0,2	-2,0	2,5	-0,6	1,1	1,3	2,0
Mitjana del 2017	2,2	1,7	1,6	0,6	3,2	0,3	1,2	4,7	1,2	1,6	0,9	2,2	1,5
Desembre del 2016	1,9	1,5	1,0	0,9	0,6	0,9	0,2	4,9	3,3	1,6	1,1	1,8	2,3
Desembre del 2017	1,2	2,1	1,4	0,6	0,8	-0,2	1,7	2,7	0,1	-0,8	0,5	1,7	1,2
Juliol del 2018	2,3	1,8	2,2	0,9	3,7	0,4	0,8	6,3	2,5	-0,5	0,5	1,9	1,1
Agost del 2018	2,2	2,0	2,0	1,0	4,2	0,5	0,7	5,4	2,4	-0,9	0,5	1,4	1,2
Setembre del 2018	2,3	1,9	2,1	1,1	5,1	0,4	0,7	5,1	2,4	-1,1	0,9	1,6	1,2
Espanya													
Mitjana del 2015	-0,5	1,2	1,4	0,3	-2,1	-0,2	0,1	-4,5	-1,8	-0,4	1,1	0,8	1,6
Mitjana del 2016	-0,2	1,4	0,5	0,6	-4,2	0,2	-0,2	-2,1	2,6	-1,0	0,6	1,1	1,6
Mitjana del 2017	2,0	1,2	1,7	0,5	3,9	-0,4	0,7	4,2	1,3	1,1	0,9	1,9	0,9
Desembre del 2016	1,6	0,8	0,9	0,9	0,8	0,0	-0,1	4,7	3,3	0,5	0,9	1,4	1,9
Desembre del 2017	1,1	1,7	1,7	0,5	1,3	-0,5	0,4	1,9	0,2	-0,6	0,7	1,9	0,7
Juliol del 2018	2,2	1,8	2,1	1,0	3,7	0,3	0,1	5,9	2,7	-0,6	0,8	2,0	0,9
Agost del 2018	2,2	2,0	2,1	0,9	4,3	0,3	0,0	5,2	2,6	-1,1	0,8	1,8	1,0
Setembre del 2018	2,3	1,7	2,1	1,0	5,3	0,2	0,1	5,0	2,6	-1,0	1,0	1,9	1,0

Font: elaboració a partir de les dades de l'INE.

L'habitatge també s'ha encarit un 5,1 % respecte de l'any passat, però en aquest cas el creixement de preus s'ha accelerat. Aquí hi té un efecte determinant l'encariment interanual dels preus del subgrup d'electricitat, gas i altres combustibles, que ha estat molt important (11,5 %). El tercer grup més inflacionista és el de les comunicacions (2,4 %), on destaca l'important creixement dels preus del subgrup de serveis postals, que s'han encarit un 12,3 % respecte al setembre de l'any passat.

A la banda contrària, els grups menys inflacionistes en termes interanuals han estat el del lleure i cultura (-1,1 %), el del parament de la llar (0,4 %) i el de la medicina (0,7 %).

Evolució de l'IPC per grups especials (% de variació interanual)

	Índex de preus sense aliments no elaborats ni productes energètics					
	Total	Serveis	Béns industrials sense productes energètics	Alimentació elaborada, begudes i tabac	Alimentació no elaborada	Productes energètics ¹
Catalunya						
Mitjana del 2015	0,9	1,0	0,5	1,2	2,9	-8,8
Mitjana del 2016	1,1	1,2	0,9	1,1	2,4	-8,3
Mitjana del 2017	1,3	1,8	0,4	1,1	2,8	8,0
Desembre del 2016	1,4	1,9	1,0	0,7	3,0	5,1
Desembre del 2017	0,9	1,1	-0,1	1,6	2,9	2,9
Juliol del 2018	1,0	1,4	0,2	1,1	3,3	11,4
Agost del 2018	0,9	1,1	0,2	1,2	3,7	11,0
Setembre del 2018	0,9	1,2	0,2	1,3	3,2	11,6
Espanya						
Mitjana del 2015	0,6	0,7	0,3	0,9	1,8	-9,0
Mitjana del 2016	0,8	1,1	0,5	0,8	2,3	-8,6
Mitjana del 2017	1,1	1,6	0,2	0,7	2,6	8,0
Desembre del 2016	1,0	1,6	0,6	0,2	2,1	5,3
Desembre del 2017	0,8	1,3	-0,3	1,2	2,8	2,6
Juliol del 2018	0,9	1,5	0,0	0,8	4,0	11,2
Agost del 2018	0,8	1,3	-0,1	0,7	4,6	11,1
Setembre del 2018	0,8	1,3	-0,1	0,8	3,7	12,0

¹ Inclou els preus de carburants i combustibles i el d'altres productes energètics (electricitat, etc.).

Font: INE.

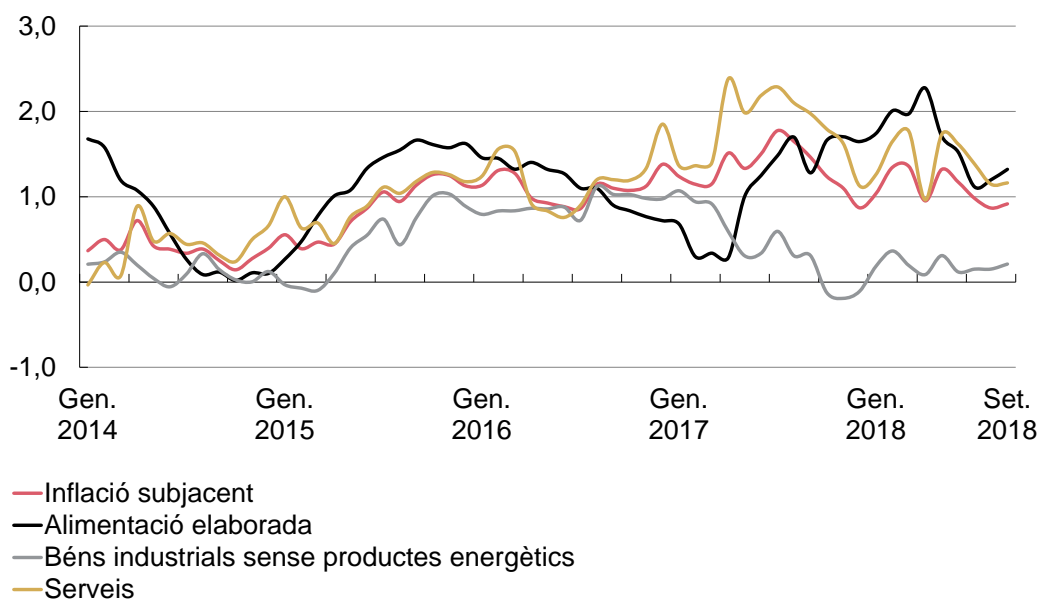
La inflació subjacent segueix en taxes molt contingudes

Per la seva banda, la inflació subjacent segueix en taxes molt contingudes. El tercer trimestre, fins i tot, els registres han estat encara més baixos (1,0 % el juliol i 0,9 % els mesos d'agost i setembre). Amb tot, la recuperació incipient dels salaris podria anticipar un creixement de la inflació subjacent.

Dins de la inflació subjacent, el de l'alimentació elaborada, begudes i tabac és el grup més inflacionista (1,3 % interanual el mes de setembre). El grup dels serveis ha mostrat un augment de l'1,2 %, mentre que els béns industrials sense productes energètics, com acostuma a ser habitual, registra l'increment més reduït, del 0,2 % interanual.

Pel que fa als grups especials que no formen part de la inflació subjacent, destaca el creixement dels productes energètics, amb un important increment interanual de l'11,6 %. Els preus de l'alimentació no elaborada també han experimentat un creixement per sobre de la mitjana de l'IPC, del 3,2 %. Cal tenir en compte que dins d'aquest grup s'hi inclou la fruita fresca, que els darrers mesos està registrant encariments significatius (superiors al 10 % anual).

Evució de la inflació subjacent i dels seus components a Catalunya (% de variació interanual)

Font: INE.

Els mesos d'agost i setembre ha desaparegut el diferencial d'inflació entre Catalunya i Espanya

Després d'un lleuger repunt el primer trimestre de l'any, el segon i el tercer trimestre, el diferencial d'inflació de Catalunya respecte Espanya

s'ha reduït, i els mesos d'agost i setembre les inflacions d'ambdues economies han estat de la mateixa magnitud. Dins dels grups que mostren un comportament menys inflacionista a Catalunya en comparació amb Espanya, destaca el grup dels hotels, cafès i restaurants, que creix a Espanya 3 dècimes per sobre, en bona mesura perquè els serveis d'allotjament a Catalunya han disminuït una mica els preus (-0,8 % anual), mentre que a Espanya s'han encarir. L'altre grup destacat en què els preus han crescut a Espanya per sobre de Catalunya ha estat el de l'habitatge, amb un diferencial de 2 dècimes.

D'altra banda, entre els grups que s'han encarir més a Catalunya que a Espanya destaca el grup de la medicina, amb un diferencial de 0,5 punts percentuals. Dins d'aquest grup cal fer esment al comportament del subgrup dels serveis hospitalaris, en què s'observa al llarg del darrer mig any un diferencial d'inflació d'aproximadament un punt percentual. Els preus del grup de parament de la llar i el grup d'altres també han estat superiors a Catalunya en 2 dècimes.

El mes de setembre, la inflació subjacent se situa a Espanya en un 0,8 % interanual, una dècima menys que a Catalunya. A Catalunya els preus de l'alimentació elaborada creixen més que a Espanya (en part perquè els preus de l'oli no baixen tant com a la mitjana estatal) a l'igual que els dels béns industrials sense productes energètics. En canvi els serveis augmenten els seus preus a Catalunya un 1,2 %, una dècima menys que a Espanya.

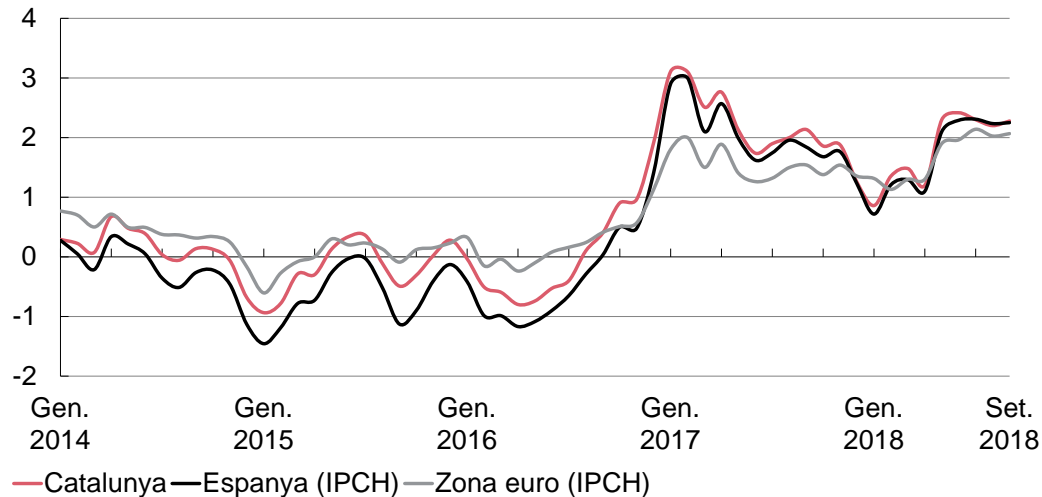
D'altra banda, en els altres dos grups especials que no formen part de la inflació subjacent, trobem una inflació més elevada a Espanya en el grup de l'alimentació no elaborada, amb un diferencial de 5 dècimes. Els productes energètics també s'han encarir amb més intensitat a Espanya (12,0 %) que a Catalunya (11,6 %).

Després del repunt experimentat el segon trimestre, la inflació a la zona euro segueix estabilitzada en el 2,1 %

Després de mesos d'inflació molt moderada, la zona euro va registrar el mes de juny una inflació interanual del 2,0 %, la taxa més elevada des del febrer del 2017, en bona part per l'efecte de l'energia. Els mesos posteriors, la inflació s'ha mantingut estable, i el setembre se situa en un 2,1 % interanual. Tal i com s'ha avançat, la pujada en els preus del petroli incideix en aquesta trajectòria, ja que el grup de l'energia mostra creixements anuals propers al 10 %, els més elevats des del mes de febrer de 2012. Per la seva banda, la inflació subjacent s'ha mantingut en taxes moderades, i el setembre ha tancat amb una taxa interanual de l'1,1 %.

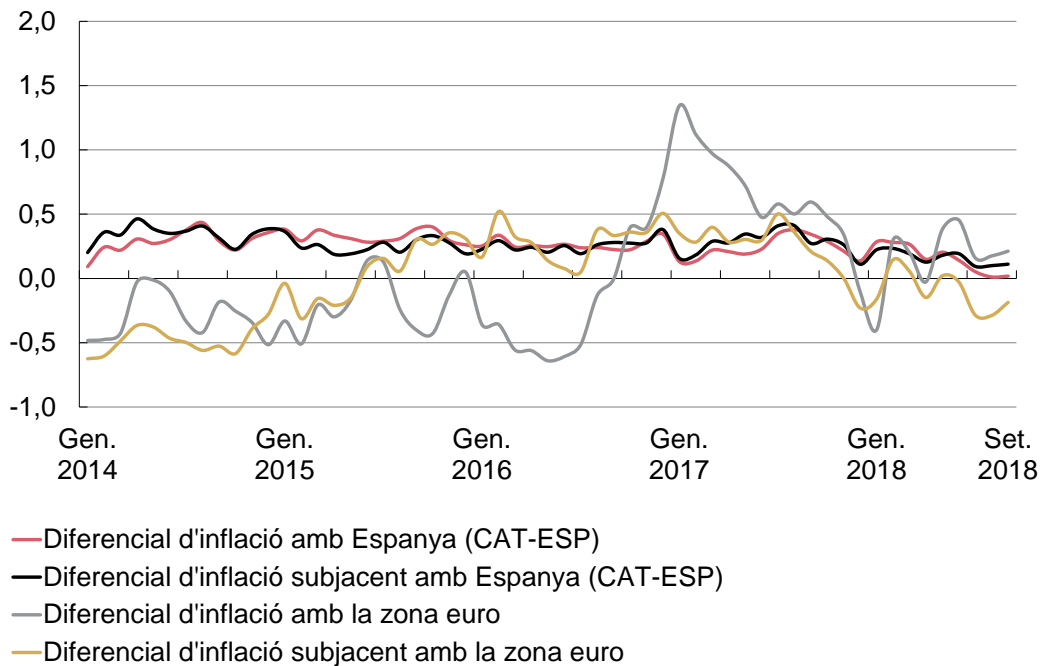
Per països de la zona euro, destaca el creixement de l'IPC general a Estònia (3,5 %interanual el setembre) i Letònia (3,3 %). Els països menys inflacionistes el setembre han estat Dinamarca (0,5 %) i Grècia (1,1 %).

Evolució dels preus a Catalunya, Espanya i la zona euro (% de variació interanual)

Font: INE i Eurostat.

Evolució dels diferencials d'inflació de Catalunya amb Espanya i amb la zona euro (punts percentuals)

Font: INE.

El diferencial d'inflació entre Catalunya i la zona euro va ser de 21 dècimes el mes de setembre

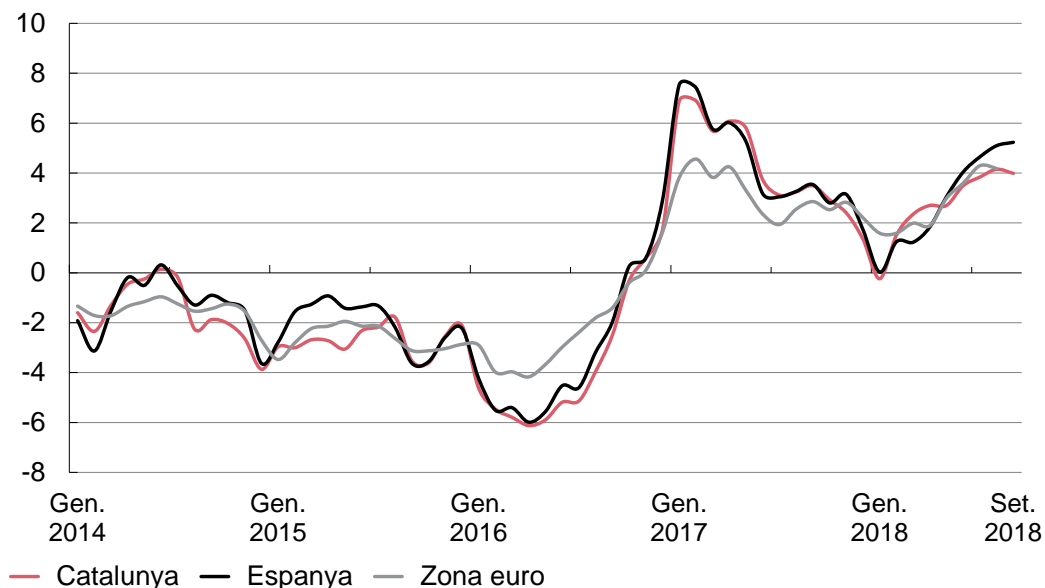
Des de principis del 2018, el diferencial entre Catalunya i la zona euro

es mou en nivells continguts, tot i que amb una tendència lleugerament creixent. Si bé, com ja hem vist abans, els preus de la zona euro han anat creixent els darrers mesos, l'augment del diferencial es deu, bàsicament, a que la inflació ha crescut amb més intensitat a Catalunya. Pel que fa a la inflació subjacent (aquella que no es veu directament afectada pel preu del petroli), el diferencial entre Catalunya i la zona euro torna a ser negatiu, i el setembre ha estat de -0,2 punts.

Els preus industrials s'han anat accelerant fins arribar a un 4,0 % el setembre

La trajectòria dels preus industrials durant el 2018 és ascendent; després d'un creixement interanual negatiu el mes de gener (-0,2 %), els mesos posteriors han estat mesos de creixement positiu, i el mes de setembre el creixement de l'índex de preus industrials ha assolit un 4,0 %. Aquesta trajectòria és deguda, en bona part, a l'evolució dels preus del petroli, i concorda amb l'evolució que es va observant en l'índex de preus de consum. L'energia és on s'observa un increment més accentuat el setembre (14,1 % interanual), un registre bastant més elevat que el dels béns intermedis (3,0 %), els béns d'equipament (1,2 %), i els béns de consum (0,3 %). Per la seva banda, els preus industrials a Espanya han crescut un 5,2 % interanual el setembre, 1,2 punts percentuals més que a Catalunya. El creixement del preu de l'energia (16,6 %) ha estat superior a Espanya que a Catalunya, mentre que el creixement dels preus dels béns de consum (-0,7 %), els dels béns d'equipament

Evolució de l'índex de preus industrials
(% de variació interanual)

Font: INE i Eurostat.

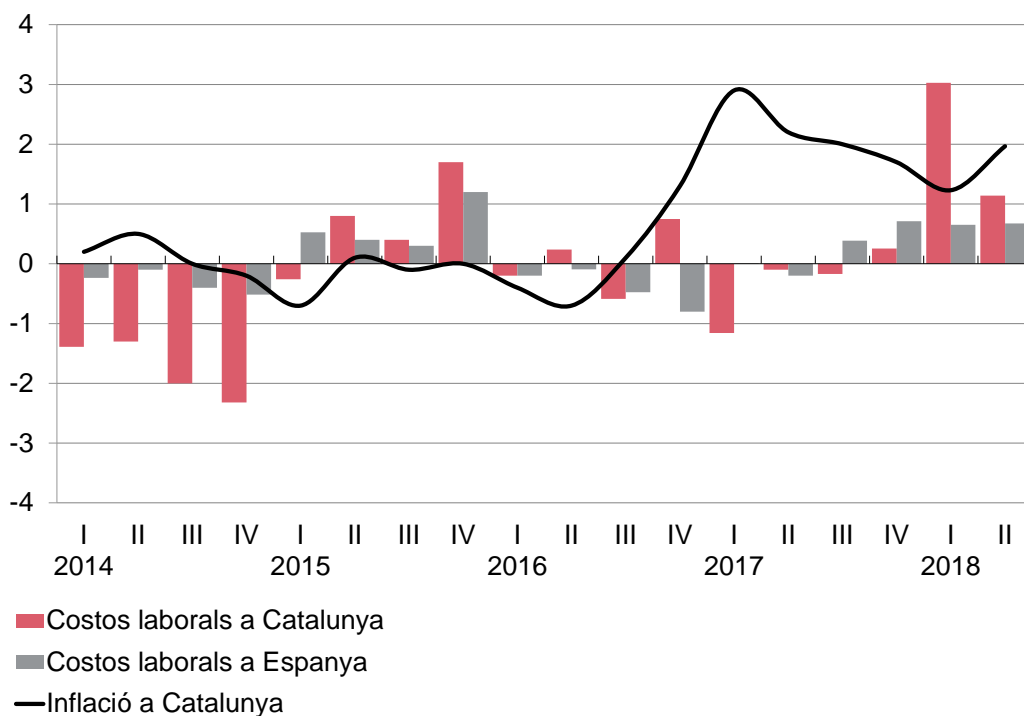
(0,9 %), i el dels béns intermedis (2,5 %) han estat més baixos que a Catalunya. Pel que fa a la zona euro, el mes d'agost els preus industrials es van encarir un 4,2 % interanual, dues dècimes per sota del creixement de setembre a Catalunya i un punt percentual per sota de la dada espanyola.

5.2. L'evolució dels salaris i dels costos laborals

Els costos laborals han repuntat durant el primer semestre, sobretot en algunes branques dels serveis

Segons les dades de l'Enquesta trimestral de cost laboral, durant el segon trimestre d'enguany el cost laboral mitjà per treballador i mes ha augmentat un 1,1 % interanual, de manera que en el conjunt del primer semestre aquest cost avança un 2,1 % interanual. Aquesta situació indica un canvi de tendència respecte de l'evolució moderada o a la baixa dels últims anys, i implica que durant la primera meitat de l'any el creixement del cost ha superat la inflació (que ha estat d'un 1,6 % interanual en mitjana al mateix període). En el conjunt de l'Estat, el creixement del cost laboral segueix un ritme més moderat, del 0,7 % interanual durant el primer semestre del 2018.

Costos laborals per treballador i mes a Catalunya i al conjunt de l'Estat (% de variació interanual)

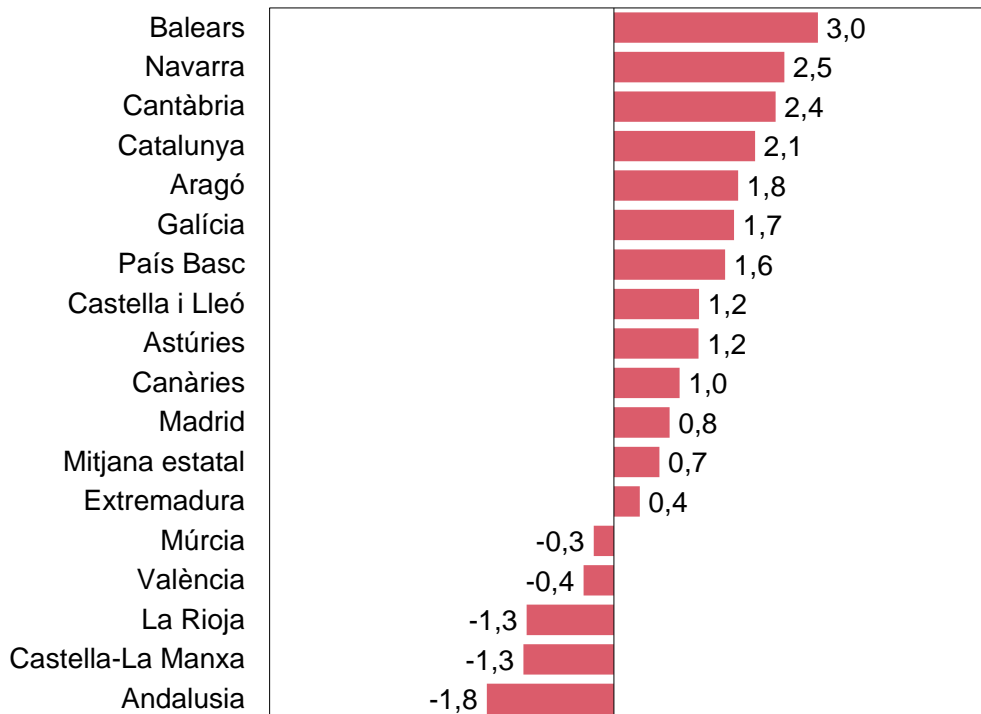

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

L'anàlisi regional mostra evolucions del cost laboral força diferents durant el primer semestre: des de caigudes notables a Andalusia (de l'1,8 %), Castella-La Manxa i la Rioja (de l'1,3 % en tots dos casos), fins a increments per sobre del 2 % a les Balears (3,0 %), Navarra (2,5 %), Cantàbria (2,4 %), Catalunya (2,1 %), Aragó (1,8 %), Galícia (1,7 %), País Basc (1,6 %), Castella i Lleó (1,2 %), Astúries (1,2 %), Canàries (1,0 %), Madrid (0,8 %), Mitjana estatal (0,7 %) i Extremadura (0,4 %).

Cost laboral per treballador i mes a les comunitats autònomes.

Primer semestre del 2018 (% de variació interanual)

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

L'anàlisi dels diversos components del cost laboral mostra que a Catalunya la part del cost salarial presenta un increment del 2,0 % interanual. Aquesta variació és el resultat d'un increment del 2,4 % del cost salarial ordinari i d'una disminució del 0,6 % del cost salarial extraordinari, que comprèn les pagues extraordinàries, així com els endarreriments. A Espanya el cost salarial augmenta a un ritme més moderat, del 0,7 % interanual, com a resultat d'un augment del 0,9 % de la part ordinària i d'una disminució del 0,8 % de la part extraordinària.

Pel que fa als costos laborals no salarials, que inclouen les cotitzacions a la Seguretat Social i altres percepcions no salarials, es pot apreciar un augment del 2,3 % interanual a Catalunya i del 0,7 % al conjunt de l'Estat.

El nombre d'hores efectives de treball, per la seva banda, es manté gairebé als mateixos nivells que en el mateix període de l'any anterior (amb un retrocés del 0,1 % interanual a Catalunya i del 0,2 % al

conjunt de l'Estat). De la dinàmica d'aquestes hores efectives de treball, se'n deriva una evolució molt semblant del cost per hora de treball efectiva a la del cost laboral per treballador i mes, amb augments del 2,0 % a Catalunya i del 0,8 % al conjunt de l'Estat.

Costos salarials i laborals

Primer semestre de 2018 (% de variació interanual)

	Cost per treballador i mes		Cost per hora de treball efectiva	
	2017	2018	2017	2018
Catalunya				
Cost laboral total	-0,6	2,1	-1,3	2,0
Cost salarial	-0,5	2,0	-1,1	1,9
Cost salarial ordinari	-0,2	2,4	-0,9	2,5
Cost salarial extraordinari	-2,4	-0,6	-1,8	-1,3
Cost laboral no salarial	-1,0	2,3	-1,9	2,4
Hores pactades	0,0	0,0	-	-
Hores efectives de treball	0,7	-0,1	-	-
Espanya				
Cost laboral total	-0,1	0,7	-0,3	0,8
Cost salarial	-0,1	0,7	-0,2	0,8
Cost salarial ordinari	0,0	0,9	-0,3	1,1
Cost salarial extraordinari	-0,7	-0,8	0,0	-1,3
Cost laboral no salarial	0,0	0,7	-0,3	0,8
Hores pactades	0,0	-0,1	-	-
Hores efectives de treball	0,2	-0,2	-	-

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

La tendència a l'alça del cost laboral no s'estén de la mateixa manera entre els sectors productius. L'augment mitjà del cost laboral per treballador i mes es pot atribuir principalment a la dinàmica del sector de serveis (amb un augment interanual del 2,8 %), que es concentra en algunes branques d'activitat (en particular, en el comerç al detall, informació i comunicacions, i les activitats immobiliàries, professionals i tècniques).

Per la seva banda, la indústria presenta un creixement moderat del 0,8 %, mentre que el sector de la construcció pressiona el cost laboral a la baixa amb una caiguda del 2,0 %. Aquesta evolució del cost laboral per sectors productius és força similar a la del cost salarial ordinari per treballador i mes. En canvi, en el conjunt de l'Estat tots els sectors productius comparteixen la mateixa pauta de creixement moderat.

Costos laborals i costos salarials ordinaris per sectors productius

Primer semestre de 2018 (% de variació interanual)

	Catalunya		Espanya	
	2017	2018	2017	2018
Costos laborals per treballador i mes				
Total	-0,6	2,1	-0,1	0,7
Indústria	0,3	0,8	0,6	0,6
Construcció	0,6	-2,0	-1,2	0,9
Serveis	-0,9	2,8	-0,2	0,7
Costos salarials ordinaris per treballador i mes				
Total	-0,2	2,4	0,0	0,9
Indústria	0,6	1,0	0,3	0,9
Construcció	0,4	-1,2	-0,4	0,5
Serveis	-0,3	3,1	-0,1	1,0

Font: Enquesta trimestral de cost laboral (INE).

L'increment salarial mitjà pactat fins al setembre ha estat de l'1,72 %, superior a l'augment pactat en el mateix període de l'any anterior

D'altra banda, de l'evolució de la negociació col·lectiva destaquen els increments de les tarifes salarials dels convenis col·lectius que s'han registrat fins al setembre del 2018. L'increment salarial mitjà pactat en els acords registrats fins aquest període ha estat de l'1,72 %, superior a l'augment dels acords registrats fins el mateix període del 2017.

Aquests increments recullen tant els acords de nova signatura com aquells acords plurianuals registrats amb caràcter previ. L'augment de les tarifes salarials es concentra als convenis pactats en l'àmbit sectorial on l'increment mitjà és de l'1,76 %, lluny de l'augment de l'1,07 % pactat en els convenis d'àmbit empresarial. L'any 2018, aquests increments se situen per sota de l'augment recomanat en el IV Acord per a l'ocupació i la negociació col·lectiva (2,0 % fix, més un 1,0 % variable vinculat a determinats indicadors), i que es van ratificar en el III Acord interprofessional de Catalunya. També convé destacar el repunt dels convenis de nova signatura, amb increments al conjunt de l'Estat de l'1,93 % fins al setembre (es tracta de dades que actualment només estan disponibles per al conjunt de l'Estat).

El nombre de convenis col·lectius registrats disminueix un 2,2 % fins al setembre respecte del mateix període de l'any anterior, degut a la caiguda dels convenis d'empresa. Per contra, el nombre de treballadors afectats ha augmentat un 13,3 %. Aquest increment amaga, però, dinàmiques diferenciades: d'una banda, l'augment dels treballadors coberts per convenis d'àmbit sectorial, d'un 16,7 %, i de l'altra, la davallada dels treballadors coberts per convenis d'àmbit d'empresa, d'un 26,4 %.

Incrementos salarials pactats a Catalunya segons l'àmbit de negociació
(% de variació interanual)

	Acords col·lectius	Treballadors afectats	Increment salarial pactat (%)
Fins al setembre del 2017*			
Empresa	252	55.423	0,89
Sector	68	640.441	1,47
Total	320	695.864	1,42
Fins al setembre del 2018*			
Empresa	243	40.804	1,07
Sector	70	747.352	1,76
Total	313	788.156	1,72

Font: Ministeri d'Ocupació i Seguretat Social.

Nota: * En cada període de registre es comptabilitzen els acords col·lectius de nova signatura així com aquells acords plurianuals registrats amb caràcter previ i que tenen efectes econòmics durant l'any del període indicat.

6.

Àmbits monetari, financer i borsari

El BCE manté els tipus d'interès en mínims mentre la Reserva Federal segueix augmentant els tipus de referència

En la reunió del 25 d'octubre, el Consell de Govern del BCE ha decidit mantenir els tipus d'interès de referència sense modificacions des de la darrera baixada del mes de març del 2016: 0,00 % per a les operacions principals de finançament; 0,25 % per a la facilitat marginal de crèdit, i -0,40 % per a la facilitat de dipòsit. En la línia dels últims mesos, el BCE va reiterar la seva intenció de mantenir els tipus intactes fins almenys l'estiu del 2019 i de reinvertir els venciments dels actius comprats per un llarg període de temps després d'acabar amb les compres a finals d'any, quan hi posarà fi sempre que les perspectives d'inflació a mitjà termini se situïn lleugerament per sota del 2 %. El que sí que s'ha fet és reduir el volum de compres des dels 30.000 fins als 15.000 milions d'euros des d'octubre. El BCE reconeix que l'evolució econòmica és menys favorable del que estava previst i que les incerteses i vulnerabilitats econòmiques són elevades, però que els riscos segueixen equilibrats i que el BCE està preparat per aconseguir els objectius d'inflació.

La Reserva Federal dels Estats Units ha acordat, en la reunió del 26 de setembre, tornar a apujar els tipus de referència en un quart de punt, de manera que el nou rang de tipus se situa en el 2,00 – 2,25 %. La revisió s'emmarca en un mercat laboral que segueix creant ocupació a taxes elevades, amb nivells d'atur mínims, i un PIB que creix a taxes molt robustes gràcies al consum privat i a la inversió empresarial. D'altra banda, la inflació i el seu component subjacent se situen pròxims al 2 %. L'increment de tipus aprovat a l'última reunió no s'espera que sigui el darrer d'enguany, ja que les prediccions apunten a un nou augment, probablement a la reunió prevista per a mitjans de desembre.

L'estoc de finançament a l'economia espanyola augmenta malgrat la reducció a les societats no financeres

L'estoc de finançament al sector privat de l'economia espanyola va aturar la caiguda dels últims anys el 2017, en que no va variar, però en l'acumulat fins a l'agost d'aquest any l'estoc ha tornat a disminuir. El signe negatiu s'explica per la caiguda a les societats no financeres (-0,5 %), ja que l'augment del finançament en mans de les llars i les institucions sense finalitat de lucre al servei de les llars (0,3 %) no ha estat suficient per compensar l'evolució acumulada fins a l'agost. Per contra, el finançament acumulat a les administracions públiques ha seguit creixent al 2,9 %, fet que ha permès compensar la caiguda en el cas de les societats no financeres. D'aquesta manera, l'estoc de finançament a l'economia espanyola ha seguit augmentant fins a l'agost un 1,1 %.

Finançament als sectors no financers de l'economia espanyola (% de variació anual)

	Societats no financeres	Llars i ISFLASL	Sector privat (Societats no financeres i llars)	Administracions públiques	Total
2014	-3,7	-3,6	-3,7	6,4	-0,1
2015	-0,4	-2,1	-1,2	3,1	0,5
2016	-0,4	-1,3	-0,8	3,1	0,7
2017	0,4	-0,6	0,0	3,4	1,3
2018 ¹	-0,5	0,3	-0,2	2,9	1,1

¹ Dades referides al mes d'agost.

Font: Banc d'Espanya.

Per instruments, a tancament d'agost s'observa que el finançament a les societats no financeres segueix provenint principalment del crèdit bancari (55,9 % del total) però que disminueix un 0,7 % interanual; un terç prové de préstecs de l'exterior, que disminueixen un 2,3 %; i la resta del finançament són valors diferents d'accions, que segueixen augmentant (6,2 %). A les llars, el finançament per a habitatge, que representa el 74,3 % del total, segueix disminuint (1,6 %) tot i que a ritmes més moderats que entre el 2012 i el 2017. En canvi, els altres préstecs a les llars augmenten un 6,1 %, que situa els ritmes de creixement del 2018 en màxims des del 2008. A les administracions públiques, el 80,0 % del finançament són valors representatius de deute a llarg termini, que creix un 6,4 %.

El flux de crèdit nou de les entitats de crèdit s'accelera, especialment el concedit a les empreses grans i a les llars

Segons dades del Banc d'Espanya relatives al conjunt de l'economia estatal, el crèdit nou concedit per les entitats de dipòsit i les entitats financeres de crèdit (EFC) per operacions de menys d'1 milió d'euros

(assimilat al concedit a les pimes) ha augmentat un 6,2 %. Aquest ritme suposa una relativa moderació en l'expansió del crèdit a les pimes durant el 2018. D'altra banda, el nou crèdit concedit de més d'un milió d'euros (que s'assimila al que reben les empreses més grans) augmenta amb força i creix un 10,3 %, dinàmica que s'observa des de l'inici d'any. En relació a aquests crèdits, cal tenir en compte, a més, que les empreses més grans acostumen a tenir accés a altres fonts de finançament més fàcilment.

En el cas de les llars, la concessió de crèdit per habitatge creix amb força el 2018 i en l'acumulat fins al mes d'agost la taxa se situa en el 14,7 %, i el crèdit al consum augmenta un 22,2 %, registres superiors als de 2017 en ambdós casos.

Segons els resultats de l'Enquesta sobre Préstecs Bancaris del tercer trimestre de 2018 que facilita el Banc d'Espanya, els criteris d'aprovació de crèdits i les condicions aplicades a societats s'han relaxat tant a l'Estat espanyol com a la zona euro. Pel que fa al finançament de les llars espanyoles, els criteris i les condicions s'han suavitzat en els crèdits per al consum i altres finalitats i s'han mantingut en el cas de les hipoteques, mentre que al conjunt de la zona euro s'observa estabilitat en el finançament del consum i un relaxament moderat en el segment hipotecari.

La demanda de crèdit de les llars ha augmentat a Espanya i al conjunt de la zona euro, tant per a l'adquisició d'habitatge com per a consum i altres finalitats; mentre que la demanda per part de les societats s'ha reduït a Espanya, a diferència de la unió econòmica i monetària, on ha augmentat.

Les entitats de crèdit espanyoles han vist deteriorat el seu accés als mercats majoristes mentre que no s'han observat canvis en els minoristes. Pel que fa al conjunt de la zona euro, les entitats de crèdit no han detectat canvis en l'accés a aquests mercats.

Les entitats de crèdit consideren que la política del BCE ha seguit contribuint a l'augment de la liquiditat i a la millora de les condicions dels préstecs, tant al conjunt de la UEM, com en el cas d'Espanya. Concretament, el tipus d'interès real negatiu ha afavorit la caiguda generalitzada dels tipus d'interès i un augment moderat del volum de crèdit concedit.

L'efecte estadístic derivat del trasllat de domicilis empresarials a altres CA el 2017 condiciona l'evolució del crèdit a la baixa

L'estoc del crèdit adreçat a Catalunya que roman als balanços de les entitats de dipòsit es va veure fortament reduït durant el 2017. Això va

ser causat en bona part per l'efecte estadístic que van suposar els canvis de domicili social d'algunes empreses el quart trimestre del 2017. La territorialització que en fan les entitats financeres es realitza en funció del domicili social del deutor i, si aquest el canvia durant l'any, el crèdit passa a comptabilitzar-se on es fixa el nou domicili. Tot i que el crèdit privat en el segon trimestre del 2018 ha augmentat en 1.985 milions en relació al primer trimestre, respecte al segon trimestre del 2017 es pot apreciar una baixada del 9,6 %, ja que la major part de la caiguda es va produir el darrer trimestre del 2017. Al conjunt de l'Estat la caiguda en aquest segon trimestre ha estat del 2,9 % respecte al segon trimestre de l'any passat. El crèdit de les administracions públiques va continuar caient tant a Catalunya (-8,7 %) com al conjunt estatal (-8,6 %).

Evolució de l'estoc de crèdit de les entitats de dipòsit (% de variació interanual)

	Catalunya			Espanya		
	Crèdit Total	Crèdit Privat ¹	Crèdit a les AP	Crèdit Total	Crèdit Privat	Crèdit a les AP
2014	-6,4	-7,6	15,6	-3,1	-4,6	23,6
2015	-4,7	-4,3	-10,8	-4,4	-4,0	-9,5
2016	-10,7	-10,4	-16,4	-4,0	-4,1	-2,1
2017	-8,3	-8,1	-11,7	-2,5	-1,9	-11,4
1t trimestre 2018	-9,3	-9,4	-6,3	-4,0	-3,5	-11,0
2t trimestre 2018	-9,5	-9,6	-8,7	-3,3	-2,9	-8,6

¹La caiguda del 2016 es deu a l'efecte estadístic en la comptabilització creditícia entre sectors financers i no financers. La caiguda del 2017 i 2018 s'explica per l'efecte estadístic del trasllat del domicili social d'algunes empreses fora de Catalunya durant el 4t trimestre del 2017.

Font: Banc d'Espanya

S'accelera el retrocés del crèdit viu per a activitats productives i gairebé es frena la caiguda en les persones físiques

L'evolució del crèdit viu a escala estatal que hi ha als balanços de les entitats de crèdit i els EFC (establiments financers de crèdit) permet observar amb més detall l'evolució de l'estoc de crèdit viu per finalitats. L'evolució de l'estoc del crèdit reflecteix el resultat dels fluxos de nous crèdits concedits (que l'augmenten) i dels fluxos de crèdits amortitzats (que el disminueixen). Així, s'observa que en el segon trimestre del 2018, en termes interanuals, el total de l'estoc de crèdit s'ha reduït un 5,8 % en el conjunt de les activitats productives. A la construcció la reducció va ser més intensa (del 19,0 %), seguida de la promoció immobiliària (13,3 %). En el cas dels serveis i la indústria l'estoc de crèdit el segon trimestre també es redueix, un 2,3 % i un 5,1 %, respectivament.

Pel que fa a l'estoc de crèdit a les persones físiques, al segon trimestre del 2018 continua baixant (un 0,1 % interanual), amb un comportament molt diferenciat de la part del crèdit viu per a l'adquisició i rehabilitació d'habitatge (-1,8 %), respecte de la part per a la compra de béns de consum durador, que augmenta un 18,8 %.

Evolució de l'estoc de crèdit privat¹ de l'economia espanyola per finalitats (% de variació interanual)

	Activitats productives					Persones físiques		
	Total	Indústria ²	Serveis ³	Construcció	Promoció immobiliària	Total	Habitatge ⁴	Béns de consum durador
2014	-6,3	-2,8	-1,2	-17,3	-15,0	-3,5	-4,1	12,0
2015	-4,4	-1,6	-2,2	-11,7	-10,1	-3,9	-4,8	11,9
2016	-6,1	-2,4	-5,7	-9,2	-10,6	-1,6	-3,0	11,7
2017	-2,2	0,7	0,2	-13,2	-8,9	-0,9	-2,5	21,0
1t trimestre del 2018	-5,7	-2,4	-2,6	-19,2	-14,7	-0,3	-2,3	21,0
2t trimestre del 2018	-5,8	-5,1	-2,3	-19,0	-13,3	-0,1	-1,8	18,8

¹ Estoc de crèdit concedit per les entitats de dipòsit i els establiments financers de crèdit.

² Sense construcció.

³ Sense promoció immobiliària.

⁴ Adquisició i rehabilitació d'habitatge.

Font: Banc d'Espanya

La morositat segueix millorant progressivament

La taxa de morositat del crèdit concedit per les entitats de crèdit i pels EFC al sector privat de l'economia espanyola ha continuat baixant el segon trimestre del 2018 fins al 6,4 % (7,8 % pel que fa a les

Taxa de morositat a l'economia espanyola per finalitats del crèdit a altres sectors residents (%)

	Activitats productives							Persones físiques		
	Acti- vitats		Indústria ¹	Serveis ²	Construcció	Immobil·lària	Promoció	Total	Habitatge ³	Béns de consum durador
	Total	Total agràries								
2014	12,5	18,5	12,3	12,8	10,9	32,6	36,2	6,8	5,9	5,7
2015	10,1	14,6	10,1	10,9	8,9	30,0	27,5	5,6	4,9	4,2
2016	9,1	13,1	9,1	8,9	8,0	29,1	25,5	5,5	4,7	3,3
2017	7,8	10,3	7,5	8,6	6,8	24,1	18,1	5,4	4,8	2,9
1t trimestre del 2018	6,8	8,4	7,0	7,4	6,4	18,7	12,5	5,4	4,6	3,0
2t trimestre del 2018	6,4	7,8	6,4	6,9	6,1	17,5	11,3	5,2	4,4	2,9

¹ Sense construcció.

² Sense promoció immobiliària.

³ Adquisició i rehabilitació d'habitatge.

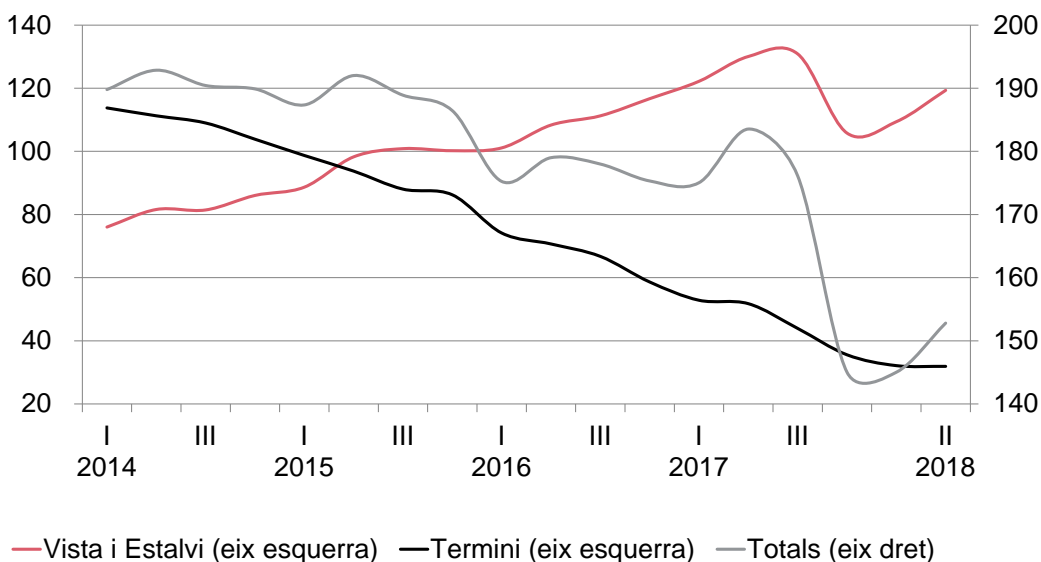
Font: Banc d'Espanya

activitats productives, on sobresurt la morositat de la construcció, 17,5 %). La taxa de morositat de les persones físiques se situa en el 5,2 %.

L'estalvi privat s'orienta cap a dipòsits a la vista i d'estalvi, i cap als fons d'inversió, en detriment dels dipòsits a termini

Els dipòsits del sector privat a Catalunya han recuperat 7.775 milions des de la caiguda observada a finals del 2017 però els nivells segueixen per sota dels de fa un any. Per entendre la reducció en el tram final de l'any passat, que condiciona l'evolució interanual, cal tenir en compte que la territorialització dels dipòsits que fan les entitats financeres es realitza en funció del domicili de la sucursal bancària on es registra el dipòsit. Per aquest motiu si un client trasllada els seus dipòsits a una sucursal bancària fora de Catalunya, estadísticament aquell dipòsit deixa d'estar enregistrat a Catalunya i passa a estar-ho a la comunitat autònoma on radica la sucursal bancària de destinació. D'aquesta manera, la variació interanual dels dipòsits del sector privat presenta una reducció del 16,7 % en el segon trimestre del 2018; mentre que al conjunt de l'Estat la reducció és del 0,9 %. En el cas de les administracions públiques els dipòsits han augmentat un 20,6 % a Catalunya i un 23,8 % a Espanya.

Evolució dels dipòsits a l'economia catalana
(milers de milions d'euros)

Font: Banc d'Espanya

Els tipus d'interès continuen en mínims històrics, fet que penalitza la rendibilitat de l'estalvi, i que facilita l'augment dels fons d'inversió com alternativa als dipòsits bancaris, perquè són més rendibles, malgrat que l'exposició al risc també és més accentuada. Dins dels dipòsits

bancaris també es produeixen canvis en la seva composició, ja que s'estan premiant opcions més líquides, com els dipòsits a la vista o d'estalvi mentre que els dipòsits a termini perden protagonisme.

El patrimoni dels fons d'inversió mobiliaris, al conjunt de l'Estat, ha augmentat en els primers nou mesos d'enguany, amb un creixement del 6,5 % interanual i un augment del nombre de partícips del 12,5 % interanual. Tot i això, al tercer trimestre s'ha produït una moderació en aquests ritmes d'augment. Pel que fa a les societats d'inversió de capital variable (SICAVs), al 2018 mostren una caiguda del patrimoni del 3,8 % interanual el setembre, i el nombre d'accionistes també s'ha reduït un 4,1 % en termes interanuals. Aquests comportaments estan en línia amb els de l'any anterior en què el patrimoni gestionat pels fons va augmentar un 11,7 % alhora que el de les SICAVs es va reduir un 2,2 %. Per tant, en ambdós casos la dinàmica durant els tres primers trimestres és menys favorable que la de l'any anterior.

Patrimoni i partícips/accionistes dels FIM i de les SICAV a l'Estat a 30/09/2018

	Patrimoni (Milions d'euros)	Variació interanual (%)	Partícips / Accionistes	Variació interanual (%)
FIM	272.703,0	6,5	11.376.742	12,5
SICAV	31.063,7	-3,8	430.084	-4,1

Font: INVERCO.

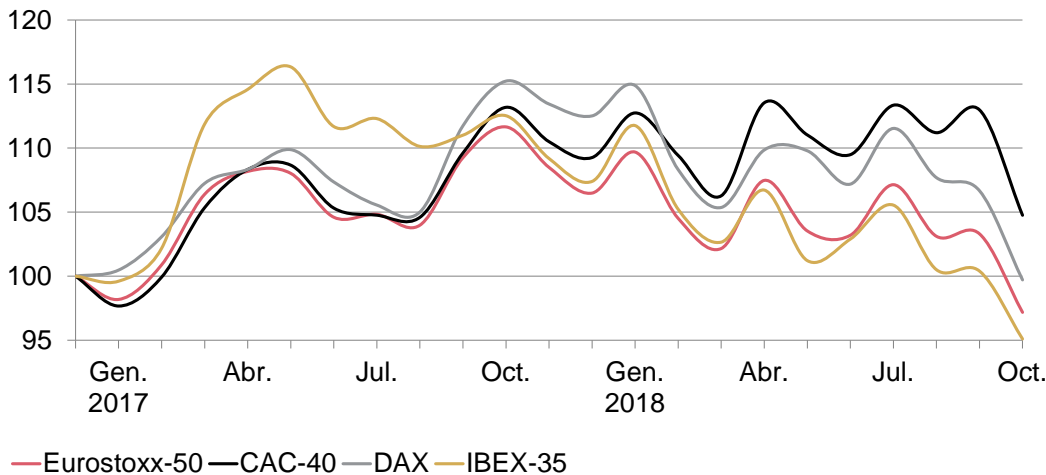
Les borses europees registren caigudes fins al tercer trimestre

Durant el tercer trimestre de l'any les borses europees han presentat caigudes, si bé no tant intenses com en el primer trimestre. Els temors pels possibles efectes de les polítiques proteccionistes i per l'alentiment previst de l'economia global s'han mantingut presents, i a més s'hi han sumat la crisi de la lira turca, les negociacions del pressupost italià, i la reducció del programa de compra d'actius del BCE. Amb tot, a la majoria d'índexs europeus l'acumulat de l'any fins el tercer trimestre presenta pèrdues. El quart trimestre tampoc ha començat amb bons senyals; a les tendències ja esmentades s'hi ha sumat la negativa per part de la Comissió Europea als pressupostos italians; i caigudes importants a Wall Street - després d'anys registrant cotitzacions rècord- que s'han contagiats a la resta de borses del món. En els següents mesos prendrà especial importància la retirada del programa de compra d'actius del BCE que, en un context d'enduriment global de les polítiques monetàries pot provocar un canvi notable de l'entorn financer amb efectes desestabilitzadors.

Així, l'Eurostoxx 50, que és l'índex de referència de la zona euro i que conté les seves 50 empreses més grans per capitalització borsària, acumula una pèrdua anual en el tercer trimestre del 3,0 %; el DAX 30 alemany presenta una caiguda del 5,2 %; l'FTSE-MIB italià, a la baixa des de la celebració de les últimes eleccions, del 5,2 %; i l'FTSE 100 britànic del 2,3 %. El CAC 40 francès, que en el segon trimestre ja havia compensat les pèrdues d'inici d'any, ha continuat la seva bona marxa i en l'acumulat de l'any fins al tercer trimestre registra un guany del 3,4 %. A l'octubre totes les borses presenten caigudes significatives.

Per la seva part, l'IBEX-35 registra unes pèrdues anuals en el tercer trimestre del 6,5 %, liderades per les cotitzacions a la baixa de DIA, Mediaset i els grans bancs espanyols. La crisi de la lira turca a l'agost va ser un altre element que va impactar en la cotització del sector bancari, especialment a les entitats més exposades. D'altra banda, la sentència del Tribunal Suprem que obligava els bancs a pagar l'impost de les hipoteques ha estat un altre cop al sector, si bé el tribunal ha ajornat la decisió final fins al novembre. Amb tot, a finals d'octubre tots els bancs cotitzats presenten pèrdues significatives en l'acumulat de l'any.

Evolució dels índexs europeus
(Base 31/12/2016 = 100)

Font: Bloomberg

Les borses nord-americanes segueixen en màxims el tercer trimestre

Als Estats Units, les borses han seguit amb la tendència a l'alça del primer semestre. Així, el tercer trimestre l'S&P-500 acumula guanys anuals del 9,0 %, per sota dels registres del Nasdaq (amb un avanç del 16,6 %). El Dow Jones d'Industrials també ha gaudit d'un molt bon trimestre, i en l'acumulat de l'any registra un augment del 7,0 %. Aquesta bona marxa s'ha vist estroncada l'octubre, quan les borses de

Wall Street han sofert caigudes significatives. Les causes no estan molt clares, però s'apunta a que els inversors preveuen una desacceleració en el bon comportament empresarial dels últims temps per la desaparició d'alguns dels factors que hi han contribuït, com els efectes expansius de les polítiques fiscals i monetàries, la contenció dels costos salarials i el baix cost de les matèries primeres. Tot i la davallada a l'octubre, i a diferència de la resta d'índexs mundials amb l'excepció del Nikkei 225, els índexs americans s'han mantingut en valors positius en l'acumulat de l'any.

Rendibilitats dels principals índexs borsaris internacionals

(% de variació de l'acumulat de l'any)

		Valor a 31 d'octubre del 2018	2017			2018	
			4t trimestre	1t trimestre	2n trimestre	3r trimestre	Octubre
Euro Stoxx 50	Zona euro	3.197,5	6,5	-4,1	-3,1	-3,0	-8,7
CAC 40	França	5.093,4	9,3	-2,7	0,2	3,4	-4,1
Dax Xetra 30	Alemanya	11.447,5	12,5	-6,4	-4,7	-5,2	-11,4
FTSE 100	Regne Unit	7.128,1	7,6	-8,2	-0,7	-2,3	-7,3
FTSE MIB 40	Itàlia	19.050,2	13,6	2,6	-1,0	-5,2	-12,8
IBEX 35	Espanya	8.893,5	7,4	-4,4	-4,2	-6,5	-11,5
Dow Jones Industrial Av	EUA	25.115,8	25,1	-2,5	-1,8	7,0	1,6
S&P-500	EUA	2.711,7	19,4	-1,2	1,7	9,0	1,4
Nasdaq Comp.	EUA	7.305,9	28,2	2,3	8,8	16,6	5,8
Nikkei 225	Japó	21.920,5	19,1	-5,8	-2,0	6,0	-3,7

Font: Bloomberg

El BCN Mid 50 tanca el tercer trimestre amb uns guanys anuals del 5,1 %

Respecte dels índexs de les quatre borses estatals, el que més cau el tercer trimestre és l'índex Barcelona Global 100 (-8,3 %), seguit del de Madrid (-6,3 %), València (-5,7 %) i Bilbao (-5,6 %). El BCN Mid 50 també cau el tercer trimestre, però en menor proporció, i en l'acumulat de l'any continua registrant un resultat positiu amb l'augment del 5,1 %. Per la seva banda, l'índex Latibex All Share, representatiu del mercat borsari de valors llatinoamericans, s'ha recuperat de les pèrdues del període anterior, i l'acumulat de l'any en el tercer trimestre registra un 8,4 % de guanys. En definitiva, els principals índexs borsaris estatals registren caigudes de l'acumulat a l'octubre, amb l'excepció del Latibex All Share.

Rendibilitats dels principals índexs borsaris estatals

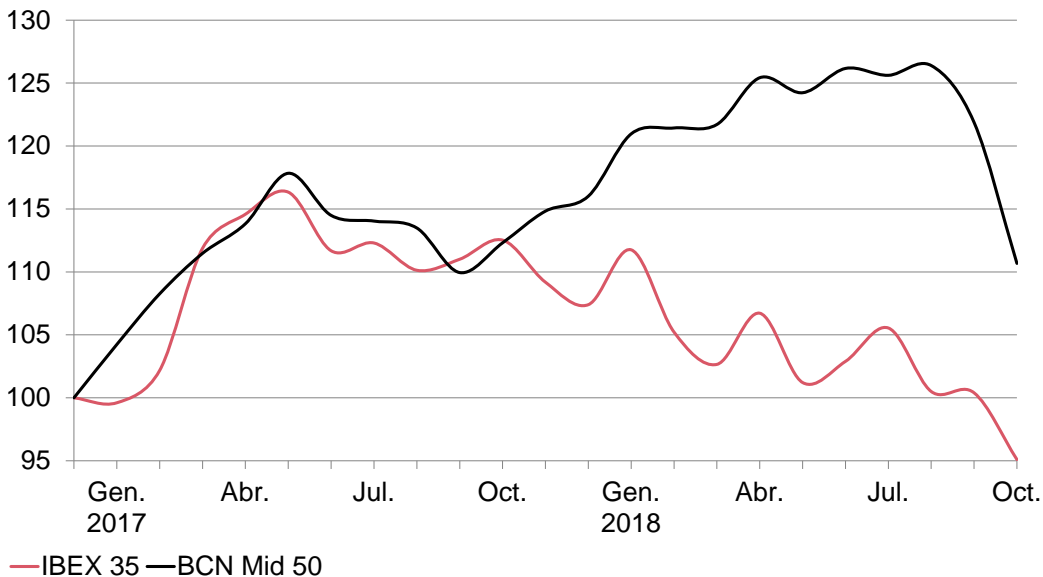
(% de variació de l'acumulat de l'any)

	Valor a 31 d'octubre del 2018	2017				2018	
		4t trimestre	1t trimestre	2n trimestre	3r trimestre	Octubre	
IBEX 35	8.893,5	7,4	-4,4	-4,2	-6,5	-11,5	
Barcelona Global 100	699,3	7,3	-3,6	-5,3	-8,3	-13,9	
Bilbao 2000	1.400,0	5,9	-4,7	-3,5	-5,6	-11,3	
IGBM (Madrid)	899,1	7,6	-3,9	-3,9	-6,3	-11,4	
IGBV (València)	1.144,4	6,6	-3,6	-2,7	-5,7	-10,6	
BCN Mid 50	21.901,2	16,0	4,9	8,7	5,1	-4,6	
FTSE Latibex All Share	2.429,3	9,0	11,1	-2,6	8,4	23,1	

Font: Bloomberg

Evolució de l'IBEX 35 i el BCN Mid 50

(Base 31/12/2016 = 100)

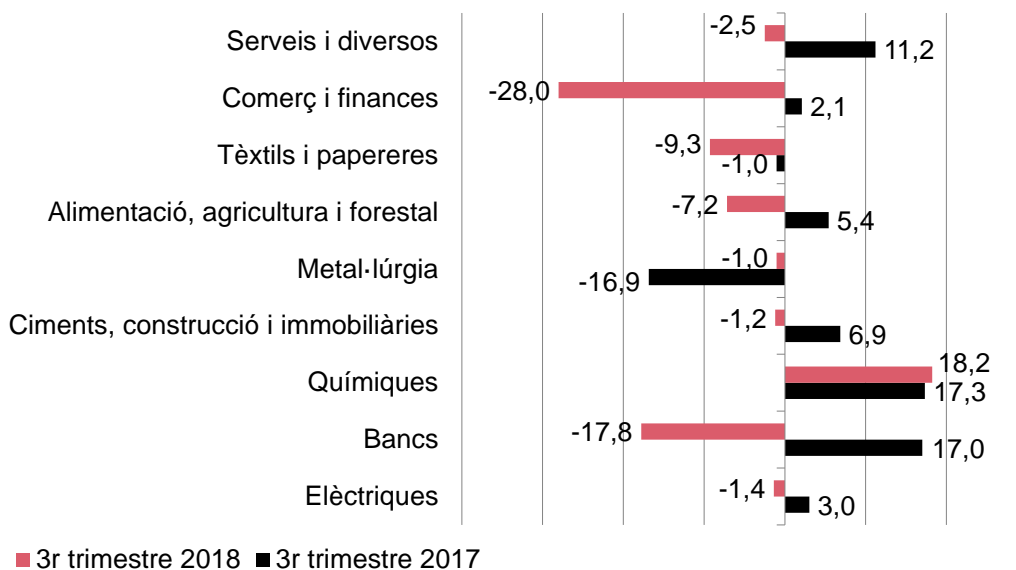

Font: Bloomberg

Els sectors bancari i de comerç i finances cauen en l'acumulat de l'any respecte de l'any anterior, mentre que el sector químic manté els resultats positius

Els resultats sectorials a la Borsa de Barcelona mostren el canvi de comportament entre el 2017 i el 2018. Així, el sector químic és l'únic que ha millorat la rendibilitat i a la vegada presenta una taxa positiva (18,2 %). El sector metal·lúrgic, tot i que ha millorat considerablement, segueix en valors negatius. Destaquen les caigudes experimentades en l'acumulat de l'any dels sectors bancari (-17,8 %) i de comerç i finances (28,0 %), ambdós amb diferències de més de 30 punts percentuals respecte de la rendibilitat de l'any anterior.

Rendibilitat dels índexs sectorials de la Borsa de Barcelona (%)

Nota: Base índex 2017: 1 de gener 2017=100

Base índex 2018: 1 de gener 2018=100

Font: Borsa de Barcelona.

La Borsa de Barcelona representa el 30,3% de la negociació total de les quatre borses estatals

El volum de contractació de la Borsa de Barcelona el tercer trimestre acumula 137.260,42 milions d'euros, un 4,7 % més que en el mateix període del 2017. L'increment en el volum d'accions és de llarg el valor que més impacte té sobre el volum total negociat degut a la seva magnitud, mentre que en termes relatius l'augment de la negociació en bons emesos pels fons de titulització d'actius (FTA) i en *warrants* són els que més han crescut respecte del mateix període de l'any anterior.

Volument efectiu de contractació a la Borsa de Barcelona

(Dades trimestrals acumulades dins de cada any)

Tipus de valor	Milions d'euros					% de variació interanual en el 3r trimestre
	2017		2018			
	3r trimestre	4t trimestre	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	
Efectes públics	1.381,7	1.852,4	151,5	318,6	377,0	-72,7
Bons FTA*	43,6	43,6	0,0	59,8	59,8	37,2
Accions	128.558,3	166.409,8	35.888,9	108.114,5	135.979,7	5,8
Fons	448,3	635,8	110,5	297,7	437,8	-2,3
Warrants	70,2	101,9	35,1	62,1	89,8	27,9
Drets	593,8	687,1	107,8	248,2	316,1	-46,8
Segon Mercat	0,2	0,3	0,1	0,2	0,2	41,6
Total	131.096,0	169.730,8	36.293,8	109.101,2	137.260,4	4,7

* Fons de titulació d'actius

Font: Borsa de Barcelona

El pes de la renda variable sobre el total de la contractació de la Borsa de Barcelona el tercer trimestre del 2018 se situa en un 99,7 %. Per altra banda, el pes del volum de contractació a la Borsa de Barcelona sobre el total de les quatre borses estatals ha augmentat 3,7 punts percentuals respecte del mateix període del 2017, fins al 30,3 %. Les altres tres borses han perdut pes; Madrid amb 2,2 punts percentuals menys se situa en el 58,6 % del total de la contractació, Bilbao perd 0,9 punts i representa el 8,8 %, i València en perd 0,6 i se situa al 2,2 %.

La negociació al mercat de deute públic de Catalunya continua a la baixa

La negociació acumulada fins al tercer trimestre del 2018 al mercat de deute públic de Catalunya és un 72,7 % inferior a la de l'any passat; i el nombre d'operacions s'ha reduït un 51,0 %. El volum negociat en el mercat de deute públic ha representat un 0,3 % del total de la Borsa de Barcelona, percentatge inferior al del mateix període del 2017 (1,1 % a l'acumulat en el tercer trimestre).

Mercat del deute públic de Catalunya a la Borsa de Valors de Barcelona

(Dades trimestrals acumulades des de l'inici de l'any)

	Nombre d'operacions	Variació interanual (%)	Milions d'euros	Variació interanual (%)
3r trimestre 2017	598	-56,1	1.381,7	-40,2
4t trimestre 2017	781	-49,7	1.852,4	-50,2
1t trimestre 2018	113	-39,2	151,5	-68,5
2n trimestre 2018	232	-28,0	318,6	-59,9
3n trimestre 2018	293	-51,0	377,0	-72,7

Font: Borsa de Barcelona i Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor.

El descens en el mercat del deute públic de Catalunya es deu al canvi d'estructura de la cartera d'endeutament de la Generalitat. Així, durant els darrers anys s'ha produït una progressiva disminució del deute viu representat en valors i un augment del deute viu representat en préstecs i línies de crèdit, derivats principalment dels nous mecanismes de finançament a càrrec del Fons de Liquiditat Autònoma (FLA). A 30 de setembre del 2018, el nominal admès a negociació en aquest mercat ha estat de 3.433,89 milions d'euros i estava representat per 16 emissions de bons i obligacions i 6 de pagarés.

7.

El sector públic

En aquest capítol s'analitzen les dades consolidades de l'execució pressupostària del conjunt del sector públic administratiu de la Generalitat, que inclou l'Administració general, el Servei Català de la Salut i les entitats autònomes administratives. En aquestes dades també s'incorpora l'execució de l'Institut Català de la Salut, tot i que des del 2015 és una entitat de dret públic subjecta al dret privat i, per tant, no forma part del sector públic administratiu. D'altra banda, la informació que es presenta a continuació exclou, tant en la part d'ingressos com de despeses, les transferències de l'Administració central als ens locals i les transferències del Fons Europeu de Garantia Agrícola, perquè la Generalitat únicament n'exerceix la funció pagadora.

La convocatòria d'eleccions al Parlament de Catalunya del dia 21 de desembre del 2017 va fer impossible la presentació del Projecte de llei de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2018 dins del terminis necessaris. El 2018, els comptes públics es regeixen per les condicions de la pròrroga pressupostària recollides a la Instrucció 1/2017, de 12 de desembre, conjunta de la Direcció general de Pressupostos i la Intervenció general, per la qual s'estableixen els criteris d'aplicació de la pròrroga dels pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2017.

Els tres primers trimestres, les bestretes de model de finançament creixen un 3,9 %

De gener a setembre del 2018, els ingressos no financers de la Generalitat han estat de 18.851 milions d'euros, un 3,4 % més que l'any passat en el mateix període.

Durant el primer semestre de l'exercici, les bestretes rebudes corresponien a l'import que l'Estat contemplava en la seva pròrroga pressupostària. Posteriorment, les bestretes es van actualitzar amb la xifra definitiva dels pressupostos generals de l'Estat (més elevada, i durant el segon semestre s'ingressarà cada mes una part proporcional de l'import restant). En total, les bestretes del model de finançament fins al setembre han estat de 13.034 milions d'euros, un 3,9 % superior a la quantitat rebuda el mateix període el 2017.

Al seu torn, les liquidacions del model de finançament van aportar 1.552 milions d'euros fins al setembre del 2018. La liquidació del model de finançament del 2016 ha aportat un 13,2 % menys que l'exercici anterior. Les liquidacions del tram autonòmic de l'IRPF i de l'IVA presenten increments, mentre que les del fons de suficiència i del fons de garantia dels serveis públics fonamentals es redueixen. El retorn de les liquidacions negatives del model de finançament dels anys 2008 i 2009 ha estat de -62 milions d'euros fins al setembre, el mateix import que els anys anteriors.

Les transferències que no formen part del model de finançament han crescut un 30,2 %, però el creixement es veu afectat pel diferent calendari de recepció del fons per a polítiques actives d'ocupació.

Els altres ingressos impositius creixen un 4,9 % per l'alça de diverses figures tributàries. Al seu torn, les altres taxes i ingressos creixen un 1,9 %, com a efecte d'evolucions contraposades de diferents partides: s'incorporen unes devolucions de l'impost de societats de TABASA i, en canvi, descendeixen els ingressos per la prestació de serveis d'atenció a usuaris de programes socials i de les multes i sancions.

Estat d'execució del pressupost d'ingressos de la Generalitat* per conceptes.

A 30 de setembre de 2018 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2017/2018)
Ingressos de bestretes del model de finançament	17.617	13.034	3,9
Liquidacions i avançaments del model finançament	1.494	1.552	-13,1
Altres ingressos impositius	3.815	2.945	4,9
Altres taxes i ingressos	551	400	1,9
Altres transferències	1.461	878	30,2
Ingressos patrimonials	49	23	-16,5
Alienació d'inversions	-	19	129,4
Ingressos no financers	24.987	18.851	3,4

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Per capítols pressupostaris, de gener a setembre, els impostos directes creixen un 5,5 %, i els indirectes un 7,4 %, impulsats per les bestretes del model de finançament així com les liquidacions del model de finançament del 2016 corresponents a l'IRPF i l'IVA. Les taxes i altres ingressos creixen un 4,6 % per l'augment dels ingressos de la taxa del joc i les devolucions de l'impost de societats de TABASA.

Les transferències corrents es redueixen un 44,1 % pel descens de la liquidació dels fons del model de finançament, així com per l'increment de l'aportació de la Generalitat al Fons de garantia, que es

comptabilitza com un ingrés negatiu. En canvi, el fons per a polítiques actives d'ocupació presenta un increment perquè l'import establert a la Conferència sectorial d'ocupació i afers laborals és més elevat, i perquè fa un any (a setembre del 2017) encara restava pendent d'ingressar una part del fons per a aquestes polítiques.

Les transferències de capital s'incrementen un 174,8 %, principalment per l'ingrés d'una donació realitzada per una fundació privada en el marc d'un conveni amb el Departament de Salut que destina els recursos a inversions en equipament i, en menor mesura, pel creixement del FEADER i el FEDER.

Amb imports relativament reduïts, els ingressos patrimonials cauen un 16,5 % mentre que els de l'alienació d'inversions creixen 129,4 % per la venda d'edificis i terrenys.

Estat d'execució del pressupost d'ingressos de la Generalitat* per capítols.

A 30 de setembre del 2018 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2017/2018)
Impostos directes	10.587	8.263	5,5
Impostos indirectes	12.222	9.139	7,4
Taxes i altres ingressos	788	596	4,6
Transferències corrents	1.300	700	-44,1
Ingressos patrimonials	49	23	-16,5
Alienació d'inversions	–	19	129,4
Transferències de capital	41	112	174,8
Operacions corrents	24.946	18.720	2,9
Operacions de capital	41	130	167,2
Ingressos no financers	24.987	18.851	3,4

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

L'alentiment del ritme de comptabilització d'algunes partides frena l'increment del conjunt de la despesa

De gener a setembre del 2018 les obligacions reconegudes per despeses no financeres van ser de 17.909 milions, import molt semblant al del mateix període de l'exercici anterior.

L'increment més elevat en termes absoluts té lloc al capítol de les remuneracions del personal, que creixen un 2,8 % principalment per l'augment de docents i personal de l'ICS. D'altra banda, cal tenir en compte que l'increment de les retribucions del 2018 s'abonarà amb efectes retroactius els propers mesos.

Les despeses corrents en béns i serveis es redueixen un 4,7 %, bàsicament pel menor ritme de comptabilització dels concerts sanitaris, i en menor mesura, de les despeses en assistència jurídica. En canvi, augmenta la comptabilització dels concerts socials, de les despeses de funcionament de centres i serveis propis amb gestió autònoma i dels lloguers i cànons.

Les transferències corrents presenten un augment d'un 2,3 %. Els increments més grans es deuen principalment a la comptabilització de la despesa de farmàcia i a l'increment de la despesa en renda garantida de ciutadania, donat el canvi de modalitat d'aquest tipus de prestació de sosteniment de rendes, que va començar a implementar-se a partir de setembre del 2017. També destaca la comptabilització de les transferències a diferents entitats del sector públic, entre d'altres. El creixement de la despesa d'aquest capítol es veu suavitzat per un menor ritme d'execució de la despesa en concerts educatius, en beques de menjador i transport escolar i transferències a ens del sector públic.

Els interessos del deute augmenten un 11,4 %, variació que està condicionada pel calendari del deute així com del creixement del seu volum.

Estat d'execució del pressupost

A 30 de setembre de 2018 (milions d'euros)

	Pressupost inicial	Crèdits definitius	Obligacions reconegudes (OR)	% de variació (OR 2017/2018)
Remuneracions del personal	7.532	7.646	5.585	2,8
Compra de béns corrents i serveis	7.727	8.382	5.561	-4,7
Interessos	799	800	690	11,4
Transferències corrents	7.215	7.932	5.497	2,3
Fons de contingència	330	272	–	–
Inversions reals	587	639	309	3,6
Transferències de capital	502	538	266	-20,3
Operacions corrents	23.604	25.031	17.333	0,4
Operacions de capital	1.089	1.177	575	-9,0
Despeses no financeres	5.884	7.104	17.909	0,1

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

Les inversions reals augmenten un 3,6 % principalment per una comptabilització més elevada de les aportacions a Infraestructures.cat. En sentit contrari, les transferències de capital cauen un 20,3 % bàsicament per una comptabilització més baixa de les transferències a entitats del sector públic.

El mes de setembre, les operacions no financeres presenten un superàvit

De gener a setembre, l'execució del pressupost de la Generalitat presenta un superàvit no financer de 942 milions d'euros. Si s'exclouen els interessos del deute, el saldo primari d'operacions no financeres és de 1.632 milions.

S'observa una millora del saldo per operacions no financeres del 176 % en relació amb el mes de setembre del 2017, perquè els ingressos s'incrementen més que les despeses. Les operacions corrents resulten en superàvit i les de capital, en dèficit. Tot i així, cal tenir en compte que els saldos pressupostaris al llarg de l'exercici i la seva variació respecte de l'exercici anterior resulten poc significatius pel que fa a l'evolució anual.

Dades bàsiques de l'execució del pressupost de la Generalitat* a 30 de setembre del 2018 (milions d'euros)

	Drets liquidats (DL)	% de variació (DL 2017/2018)
Ingressos corrents	18.720	2,9
Despeses corrents	17.333	0,4
Saldo operacions corrents	1.387	49,9
Ingressos de capital	130	167,2
Despeses de capital	575	-9,0
Saldo operacions de capital	-445	23,8
Saldo no financer	942	176,0
Saldo no financer primari	1.632	69,9

*Sector públic administratiu i Institut Català de la Salut.

Font: Sistemes Corporatius Econòmics Financers de la Generalitat de Catalunya.

La recaptació de la Generalitat creix un 7,8 %

La recaptació dels impostos de la Generalitat de Catalunya ha augmentat un 7,8 % els tres primers trimestres del 2018. Gairebé la meitat d'aquest increment s'explica pel creixement de l'impost sobre successions i donacions (30,8 %).

Amb menor intensitat, va augmentar la recaptació de l'impost sobre transmissions patrimonials, amb una taxa del 2,9 %, i el d'actes jurídics documentats, del 6,3 %, en línia amb l'alça del mercat immobiliari. L'impost sobre el patrimoni va augmentar un 5,7 %. La taxa sobre el joc va créixer un 1,8 %. La recaptació de l'impost sobre estades en establiments turístics és un 24,1 % més alta. L'impost sobre grans establiments comercials ha ingressat 11 milions d'euros.

Recaptació tributària de la Generalitat

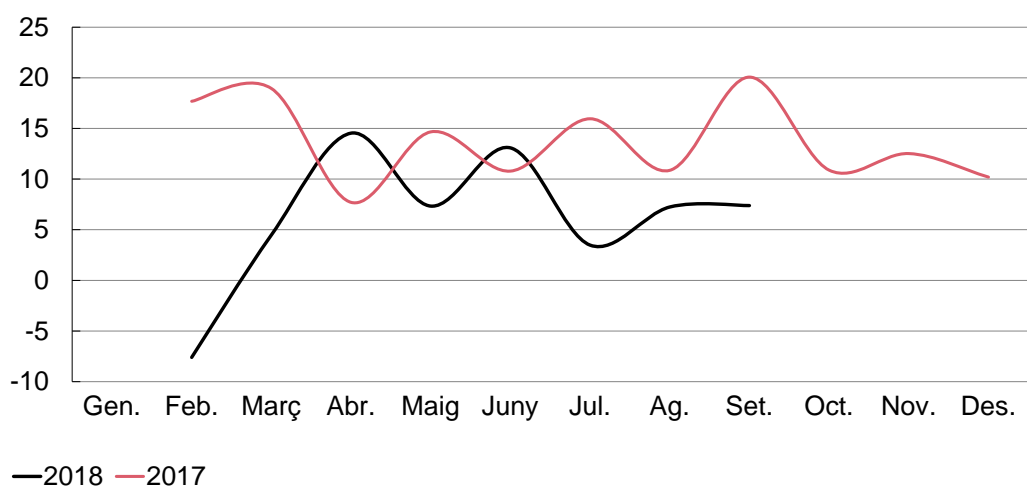
(Gener-setembre de 2018)

	Milions d'euros	% de variació 2017/2018
I. sobre successions i donacions	436	30,8
I. sobre els habitatges buits	16	-13,1
I. grans establiments comercials	11	–
I. sobre el patrimoni	518	5,7
I. transmissions patrimonials	1.151	2,9
I. actes jurídics documentats	383	6,3
I. operacions societàries	8	-1,0
I. det. mitjans de transport	74	2,6
Tram autònom i. hidrocarburs	157	-1,8
I. estades establiments turístics	21	24,1
I. provisió de continguts	0	-100,6
I. emissió de gasos a l'atmosfera per la indústria	0	-57,1
I. emissió d'òxids de nitrogen per l'aviació comercial	4	52,3
I. dipòsits entitats de crèdit	11	19,9
I. begudes ensucrades envasades	28	–
I.risc mediambiental elements radiotòxics	6	–
Taxa sobre el joc	166	1,8
Tributs sobre el joc en línia	13	30,8
Gravamen de protecció civil	4	4,7
Total	3.009	7,8

Font: Intervenció General de la Generalitat de Catalunya.

Recaptació tributària de la Generalitat de Catalunya

(% de variació interanual sobre xifres acumulades)

* S'exclouen les dades de gener perquè la recaptació és erràtica.

Font: Intervenció General de la Generalitat de Catalunya.

Dels impostos gestionats per l'Agència Estatal d'Administració Tributària i que la Generalitat ingressa a través de transferències mensuals, el tram autonòmic de l'impost sobre hidrocarburs presenta un import un 1,8 % més baix al del 2017, mentre que l'impost sobre determinats mitjans de transport creix un 2,6 %.

Dels impostos de recent creació, l'impost sobre begudes ensucrades envasades ha ingressat 28 milions d'euros i l'impost sobre el risc mediambiental d'elements radiotòxics, 6 milions. La recaptació de l'impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen per l'aviació comercial ha estat un 52,3 % més elevada que la de l'any anterior. Per últim, cal tenir en compte que l'impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques, anul·lat pel Tribunal Constitucional, sí que va tenir recaptació l'exercici anterior.

La recuperació de l'ocupació i dels salaris impulsen la recaptació de l'AEAT

De gener a setembre del 2018, la recaptació de l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT) a Catalunya ha augmentat un 10,2 %, mentre que en el total de les comunitats autònomes ho ha fet en un 8 %.

Recaptació tributària de l'AEAT a Catalunya¹ (Gener-setembre de 2018)

	Milions d'euros	% de Catalunya sobre el total de les comunitats autònomes	% de variació 2017/2018	
			Catalunya	Total de les comunitats autònomes ²
IRPF	12.448	21,2	6,9	8,1
Impost sobre societats	1.921	22,0	61,4	0,2
IVA	12.860	24,4	9,7	12,1
Impostos especials	1.172	7,7	6,4	0,2
Impost sobre el tràfic exterior	523	36,8	-6,9	-0,1
Altres ingressos tributaris	1.144	19,4	6,4	8,4
Recaptació tributària	30.068	21,1	10,2	8,0

¹ Inclou el conjunt d'impostos cedits a les comunitats autònomes de règim comú i a les corporacions locals.

² Inclou la recaptació efectuada per les delegacions de l'AEAT, excepte l'efectuada per les diputacions forals de la Comunitat Autònoma del País Basc i de la Comunitat Foral de Navarra.

Font: Informe mensual de recaptació tributària, AEAT.

La recaptació per l'IRPF ha augmentat un 6,9 % a Catalunya i un 8,1 % en el conjunt de comunitats; aquest creixement de la recaptació s'explica, principalment, per la creació d'ocupació i per l'augment dels salaris. La recaptació per IVA ha augmentat un 9,7 % a Catalunya i un

12,1 % al conjunt de comunitats. Sense tenir en compte el canvi en el sistema de declaració (SII) ni el diferent ritme de devolucions, l'increment homogeni del total de recaptació de l'IVA seria del 4,1 %.

Fins al setembre, la recaptació de l'impost sobre societats creix un 61,4 % a Catalunya, en part perquè la recaptació del mateix període el 2017 va ser reduïda, mentre al conjunt de comunitats autònomes s'estanca. L'increment de les devolucions està reduint la intensitat del creixement d'aquest impost, que recull l'evolució positiva de la declaració del 2017.

Els impostos especials creixen un 6,4 % a Catalunya, però en el total de comunitats autònomes es mantenen estables.

8.

Recull d'indicadors

Producte interior brut

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre		
	2015	2016	2017	1r 2018	2n 2018	3r 2018
Catalunya						
PIB	3,8	3,6	3,4	3,2 ^R	3,0 ^R	2,7 ^A
Demanda interna ¹	4,2	2,3	2,7	2,5	2,4	-
Demanda externa ¹	-0,4	1,3	0,7	0,7	0,6	-
Espanya						
PIB	3,6	3,2	3,0	2,8	2,5	2,5 ^A
Demanda interna ¹	3,9	2,4	2,9	3,1	3,3	3,0 ^A
Demanda externa ¹	-0,3	0,8	0,1	-0,3	-0,8	-0,5 ^A
Zona euro						
PIB	2,1	1,8	2,3	2,4	2,2	1,7 ^A
Demanda interna ¹	2,0	2,2	1,9	1,8	1,6	-
Demanda externa ¹	0,1	-0,4	0,4	0,6	0,6	-
Internacional						
PIB de la UE-28	2,3	2,0	2,4	2,3	2,2	1,9 ^A
PIB dels EUA	2,9	1,6	2,2	2,6	2,9	3,0 ^A
PIB del Japó	1,4	0,9	1,7	1,1	1,3	-

Comerç exterior

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2015	2016	2017	4t 2017	1t 2018	2n 2018	Juny 2018	Jul. 2018	Ag. 2018
Catalunya									
Exportació de béns	6,0	2,0	8,7	9,6	3,4	2,4	2,0	0,9	2,7
Importació de béns	5,6	1,5	8,3	7,2	4,2	8,3	1,1	5,1	5,6
Espanya									
Exportació de béns	3,8	2,6	8,9	8,4	1,8	3,9	-0,2	3,1	7,7
Importació de béns	3,5	-0,4	10,5	8,6	1,3	8,7	2,5	7,7	5,8

^A Dada avançada.

^R Dada revisada.

¹ Contribució al creixement.

Font: Idescat, Departament de la Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, Eurostat, INE, BEA, ESRI i Agència Estatal d'Administració Tributària.

Activitat i demanda

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2015	2016	2017	1r 2018	2n 2018	3r 2018	Juny 2018	Jul. 2018	Ag. 2018
Catalunya									
Índex de producció industrial ¹	2,6	3,1	3,7	4,5	3,0	-	4,0	0,4	-0,1
Consum de ciment	6,2	3,0	17,4	-6,5	-	-	-	-	-
Xifra negoci activitats de serveis	6,2	2,9	5,8	5,5	5,6	-	5,2	5,9	6,0
Vendes de comerç al detall ²	3,2	2,7	-0,9	1,6	0,3	-2,3	1,7	-2,2	0,5
Importacions de béns de capital	15,5	4,2	6,7	-7,4	10,9	-	15,9	10,0	-
Espanya									
Índex de producció industrial ¹	3,3	1,6	2,9	2,7	0,9	-	0,1	0,7	1,2
Consum de ciment	6,1	-3,2	11,2	2,1	-	-	-	-	-
Xifra negoci activitats de serveis	4,9	4,0	6,4	5,7	6,5	-	5,6	7,9	8,1
Vendes de comerç al detall ²	3,6	3,8	0,8	2,0	0,5	-1,3	1,1	-0,6	0,3
Importacions de béns de capital	21,2	5,8	7,8	-1,1	5,3	-	11,6	12,8	-

Mercat de treball

(% de variació interanual, llevat dels casos indicats amb un asterisc)

	Any			Trimestre			Mes		
	2015	2016	2017	1r 2018	2n 2018	3r 2018	Jul. 2018	Ag. 2018	Set. 2018
Catalunya									
Població activa	-0,6	-0,1	0,1	-0,3	0,7	0,1	-	-	-
Població ocupada	1,5	3,4	2,9	3,3	2,7	2,3	-	-	-
Població en atur	-9,1	-15,6	-14,6	-20,5	-13,1	-15,1	-	-	-
Taxa d'ocupació (16-64 anys)*	64,2	66,4	68,0	68,1	69,1	69,6	-	-	-
Taxa d'atur*	18,6	15,7	13,4	12,2	11,4	10,6	-	-	-
Afiliació a la Seguretat Social	3,5	3,7	3,8	3,7	3,1	2,4	2,6	2,2	2,6
Atur registrat	-10,0	-11,9	-11,1	-7,4	-5,9	-4,6	-4,7	-4,2	-5,0
Espanya									
Població activa	-0,1	-0,4	-0,4	-0,1	0,5	0,3	-	-	-
Població ocupada	3,0	2,7	2,6	2,4	2,8	2,5	-	-	-
Població en atur	-9,9	-11,4	-12,6	-10,8	-10,8	-10,9	-	-	-
Taxa d'ocupació (16-64 anys)*	58,7	60,5	62,1	62,1	63,5	64,0	-	-	-
Taxa d'atur*	22,1	19,6	17,2	16,7	15,3	14,6	-	-	-
Afiliació a la Seguretat Social	3,2	2,9	3,5	3,5	3,3	2,9	2,9	2,7	3,0
Atur registrat	-7,5	-8,6	-9,3	-7,5	-6,2	-6,0	-6,0	-5,9	-6,1
Zona euro									
Ocupació	1,1	1,8	1,5	1,5	1,4	-	-	-	-
Taxa d'ocupació (15-64 anys)*	64,5	65,4	66,4	66,5	67,3	-	-	-	-
Taxa d'atur*	10,9	10,0	9,1	8,5	8,3	8,1	-	-	-

¹ Sèrie original corregida d'efectes de calendari.

² En valors constants. Exclou estacions de servei.

Font: Idescat, INE, Eurostat, Agència Estatal d'Administració Tributària, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social.

Preus i salaris

(% de variació interanual)

	Any			Trimestre			Mes		
	2015	2016	2017	1r 2018	2n 2018	3r 2018	Jul. 2018	Ag. 2018	Set. 2018
Catalunya									
Índex de preus de consum	-0,2	0,1	2,2	1,2	2,0	2,3	2,3	2,2	2,3
Inflació subjacent	0,9	1,1	1,3	1,2	1,1	0,9	1,0	0,9	0,9
Índex de preus industrials	-2,7	-3,6	4,3	1,2	3,0	4,0	3,8	4,1	4,0
Salaris pactats en convenis ¹	0,79	1,08	1,49	1,58	1,61	1,72	1,62	1,64	1,72
Cost laboral total ²	0,7	0,1	-0,3	3,0	1,1	-	-	-	-
Espanya									
Índex de preus de consum	-0,5	-0,2	2,0	1,0	1,8	2,2	2,2	2,2	2,3
Inflació subjacent	0,6	0,8	1,1	1,0	1,0	0,8	0,9	0,8	0,8
Índex de preus harmonitzat	-0,6	-0,3	2,0	1,1	1,8	2,3	2,3	2,2	2,3
Índex de preus industrials	-2,1	-3,1	4,4	0,8	3,0	5,0	4,7	5,1	5,2
Salaris pactats en convenis ¹	0,71	1,01	1,48	1,53	1,60	1,67	1,65	1,65	1,67
Cost laboral total ²	0,6	-0,4	0,2	0,7	0,7	-	-	-	-
Zona euro									
Índex de preus harmonitzat	0,0	0,2	1,5	1,3	1,7	2,1	2,1	2,0	2,1
Inflació subjacent	0,8	0,8	1,1	1,2	1,2	1,2	1,3	1,2	1,1
Índex de preus industrials	-2,6	-2,2	3,1	1,7	2,8	-	4,3	4,2	-

Altres

(% de variació interanual, llevat del tipus de canvi)

	Any			Trimestre			Mes		
	2015	2016	2017	1t 2018	2n 2018	3r 2018	Ag. 2018	Set. 2018	Oct. 2018
Valor del tipus de canvi (\$/euro)	1,3288	1,1096	1,1066	1,2295	1,1922	1,1631	1,1549	1,1659	1,1484
Preu del petroli (\$/barril)	-47,5	-17,0	25,3	25,1	51,1	42,8	38,5	38,7	42,3
Cotització borsària IBEX-35 ³	3,7	-7,2	-2,0	-8,2	-7,9	-9,6	-8,7	-9,6	-15,5

¹ Dades acumulades. Les dades anuals inclouen les revisions pactades fins al final del període.

² Cost per treballador i mes.

³ A final del període.

* Dades de la mitjana del període.

Font: Idescat, INE, Eurostat, Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, Ministeri de Treball, Migracions i Seguretat Social, Ministeri d'Economia i Empresa i Banc d'Espanya

Requadre. Canvis recents en la demografia territorial

Introducció

En el número 85 de la revista *Nota de conjuntura econòmica*, corresponent a l'informe anual de l'economia catalana de l'any 2014, es va presentar un requadre amb els principals canvis que havia experimentat la demografia comarcal els darrers trenta anys. Aprofitant la publicació, per part de l'Idescat, de les dades definitives del padró municipal a 1 de gener de 2017, es presenten ara els principals fenòmens que han tingut lloc els darrers quatre anys a nivell demogràfic i comarcal que coincideixen, aproximadament, amb els quatre anys de recuperació econòmica.

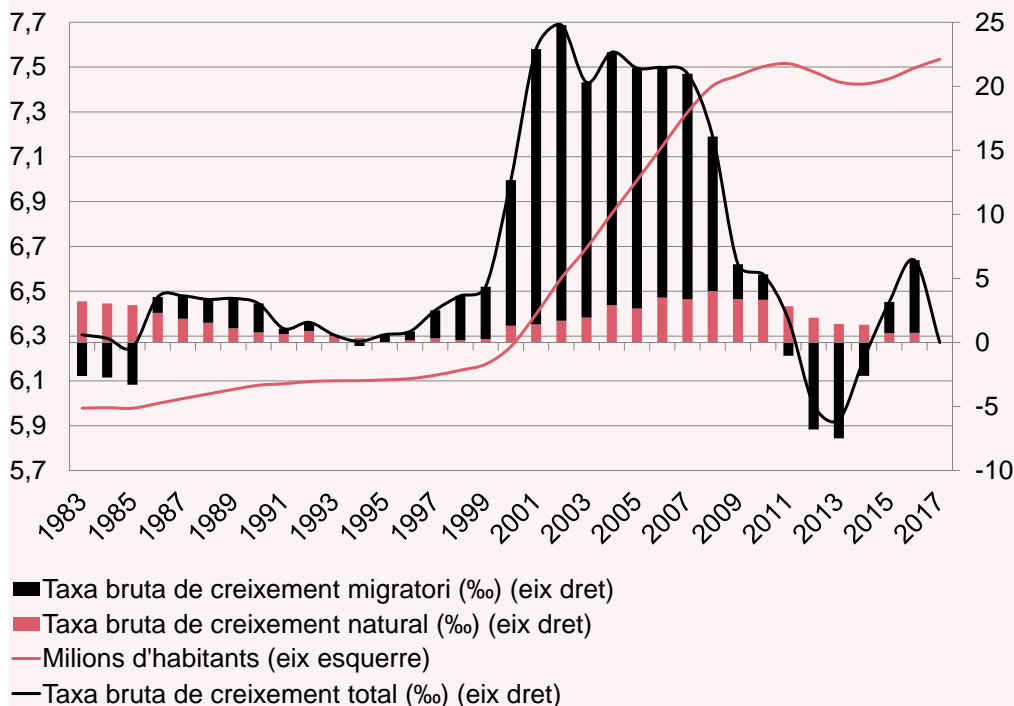
Per tal d'analitzar la població s'ha partit de les tres fonts bàsiques disponibles: el padró municipal, amb funcions administratives; els censos de població, molt més exhaustius i que es realitzen cada deu anys, i les estimacions de la població de cada any que es fan a partir de diverses fonts i la base de les quals és el propi cens i els moviments natural i migratori.

L'augment de la població va canviar en pocs anys la demografia de moltes comarques catalanes. Si s'observa l'evolució de la població de Catalunya entre els anys 1983 i 2018 s'observa com, després d'un creixement molt intens entre els anys 2001 i 2008, degut en fonamentalment al creixement migratori, la crisi econòmica va frenar aquesta dinàmica i, a partir de 2012, es va produir un canvi de tendència i es va entrar en una fase de disminució de la població. Posteriorment, els quatre darrers anys, la població ha tornat a recuperar-se lleugerament, bàsicament degut a un lleuger increment de la població estrangera, atès que els naixements segueixen una tendència a la baixa des de l'any 2008.

En el gràfic següent es posen en relació l'evolució de la població amb la taxa bruta de creixement natural i la taxa bruta de creixement migratori. La taxa bruta de creixement natural és el resultat de dividir el saldo natural (naixements menys defuncions) d'un any determinat pels milers d'habitants de la població, mentre que la taxa bruta de creixement migratori fa el mateix però amb el saldo migratori (immigracions menys emigracions). El que es fa evident en el gràfic és

que, en els darrers anys, els fluxos migratoris han estat condicionats per la crisi, amb una tendència a la baixa entre els anys 2011 i 2014. No obstant això, hi ha una recuperació a partir de l'any 2015. Per la seva banda, els darrers anys mostren un saldo natural a la baixa degut, fonamentalment, a una disminució en el nombre de naixements.

Evolució de la població de Catalunya (1983-2017)

Font: Elaboració pròpia, a partir de les estimacions de població de l'Idescat.

Durant el període 2013-2017, el Penedès deixa de ser l'àmbit més dinàmic, en favor de les comarques centrals

A nivell comarcal, cal recordar que en el número 85 de la revista *Nota de conjuntura econòmica* es destacava la pèrdua de pes (-5,3 %) que havia experimentat la població de l'àmbit metropolità de Barcelona respecte del total de Catalunya durant el període 1981-2013. En canvi, durant els darrers anys, el pes poblacional d'aquest àmbit s'ha estabilitzat, i ha passat de representar el 63,5 % de la població catalana al 63,8 %. En termes absoluts, el guany poblacional d'aquest àmbit ha estat de 89.932 persones (un 1,9 %) entre els anys 2013 i 2017. En particular, destaca el creixement del Maresme, en un 2,7 %. El Barcelonès, que en el conjunt del període 1981-2013 havia perdut un 11,4 % de la població, n'ha guanyat un 1,8 % durant el període 2013-2017.

En aquest període, destaca sobretot el creixement poblacional de les comarques centrals, un 2,2 %, bàsicament gràcies al creixement demogràfic d'Osona, que és la comarca d'aquest àmbit que més ha

crescut (2,5 %). El segueixen l'àmbit metropolità de Barcelona, al qual ja s'ha fet referència més amunt, i les comarques gironines, que han crescut un 1,4%. Dins d'aquest àmbit hi ha la comarca que ha registrat un creixement de població més important de Catalunya, el Gironès (3,6 %), i també una de les que ha experimentat una davallada de població més intensa, el Ripollès (-3,0 %). L'àmbit del Penedès, en canvi, sembla que s'estabilitza després d'anys de creixements demogràfics molt intensos, i ha crescut un 0,2% els darrers quatre anys. El comportament de la comarca del Baix Penedès explicaria bona part d'aquest procés. Durant el període 1981-2013, aquesta comarca havia crescut un 226,6 %. Aquest creixement es va concentrar sobretot en els municipis de la costa. Durant els darrers anys, però, s'observa un alentiment del fenomen, i la comarca ha registrat un creixement molt discret de la població (1,0 %). Probablement, la bombolla de la construcció i la seva posterior crisi expliquen, en bona part, aquesta dinàmica. Aquest creixement més moderat també s'observa, òbviament, en els municipis costers de la comarca. Així doncs, l'any 1998 El Vendrell tenia 20.002 habitants, mentre que el 2013 en tenia 36.747. Cunit, que el 1998 tenia 4.849 habitants, va assolir els 12.416 l'any 2013, i Calafell va passar dels 10.576 habitants als 24.898 durant el mateix període. En canvi, entre els anys 2013-2017 les variacions en habitants van ser mínimes: de 179 habitants menys al Vendrell, 375 habitants menys a Cunit, i 335 habitants més a Calafell. Malgrat aquest creixement poblacional tan important, les dades de renda familiar disponible bruta municipal indiquen que són municipis relativament empobrits.

El creixement poblacional a l'àmbit de Ponent, per la seva banda, es troba estancat (0,1 %). Com a apunt addicional, és pertinent anotar que el darrer període per al qual hi ha dades disponibles (per Catalunya, però no per comarques), fa referència a l'1/1/2018. Per tant, entre l'1/1/2017 i l'1/1/2018 la població a Catalunya ha crescut un 0,5 %.

Població comarcal en el període 2013-2017

(nombre d'habitants)

	Població a		Variació 2013-2017	
	1/1/2017	% de distribució	Persones	%
Àmbit metropolità de Barcelona	4.823.361	63,8	89.932	1,9
Baix Llobregat	813.996	10,8	15.074	1,9
Barcelonès	2.248.227	29,8	40.794	1,8
Maresme	444.046	5,9	11.531	2,7
Vallès Occidental	910.031	12,0	16.193	1,8
Vallès Oriental	403.259	5,3	6.374	1,6

(segueix a la pàgina següent)

(continuació)				
	Població a 1/1/2017	% de distribució	Variació 2013-2017	
			Persones	%
Comarques gironines	741.452	9,8	10.150	1,4
Alt Empordà	139.705	1,8	2.069	1,5
Baix Empordà	132.906	1,8	1.694	1,3
Garrotxa	56.184	0,7	1.033	1,9
Gironès	188.083	2,5	6.613	3,6
Pla de l'Estany	31.738	0,4	371	1,2
Ripollès	24.999	0,3	-761	-3,0
Selva	167.837	2,2	-869	-0,5
Camp de Tarragona	511.335	6,8	-3.393	-0,7
Alt Camp	43.995	0,6	-594	-1,3
Baix Camp	187.471	2,5	-3.288	-1,7
Conca de Barberà	20.036	0,3	-642	-3,1
Priorat	9.345	0,1	-250	-2,6
Tarragonès	250.488	3,3	1.381	0,6
Terres de l'Ebre	179.508	2,4	-5.434	-2,9
Baix Ebre	78.180	1,0	-1.898	-2,4
Montsià	67.491	0,9	-2.422	-3,5
Ribera d'Ebre	22.203	0,3	-588	-2,6
Terra Alta	11.634	0,2	-526	-4,3
Ponent	361.138	4,8	234	0,1
Garrigues	18.975	0,3	-771	-3,9
Noguera	38.726	0,5	-500	-1,3
Pla d'Urgell	36.614	0,5	-119	-0,3
Segarra	22.736	0,3	-60	-0,3
Segrià	208.059	2,8	2.038	1,0
Urgell	36.028	0,5	-354	-1,0
Comarques centrals	398.767	5,3	8.582	2,2
Bages	175.095	2,3	395	0,2
Berguedà	39.013	0,5	-1.103	-2,7
Moianès	13.279	0,2	309	2,4
Osona	156.572	2,1	3.856	2,5
Solsonès	13.360	0,2	-159	-1,2
Alt Urgell	20.296	0,3	-581	-2,8
Alta Ribagorça	3.827	0,1	-164	-4,1
Cerdanya	17.623	0,2	-592	-3,3
Pallars Jussà	13.280	0,2	-78	-0,6
Pallars Sobirà	6.947	0,1	-247	-3,4
Aran	9.985	0,1	77	0,8

(segueix a la pàgina següent)

(continuació)

	Població a		Variació 2013-2017	
	1/1/2017	% de distribució	Persones	%
Penedès	468.311	6,2	953	0,2
Alt Penedès	106.930	1,4	1.281	1,2
Anoia	118.277	1,6	536	0,5
Baix Penedès	100.850	1,3	975	1,0
Garraf	147.504	2,0	3.411	2,4
Catalunya	7.555.830	100,0	99.439	1,3

Nota: Els totals de població d'alguns àmbits no coincideixen amb l'agregació de les comarques que en formen part degut a dos canvis territorials: la modificació del Pla territorial segons la qual 8 municipis de l'Anoia passen a adscriure's a l'àmbit de les Comarques Centrals i deixen d'estar adscrits al Penedès (2014), i l'entrada en vigor de la nova comarca del Moianès, que es crea a partir de municipis del Bages, l'Osona i el Vallès Oriental, i en termes de pla territorial queda a cavall de les Comarques Centrals i l'àmbit metropolità de Barcelona (2015).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat.

A la banda contrària s'hi troben aquells àmbits territorials que han perdut població. Les Terres de l'Ebre són les que n'han perdut més en el període 2013-2017, un 2,9 %. Dins d'aquest àmbit hi ha la comarca que ha perdut més població de totes, la Terra Alta (-4,3 %). Aquesta comarca està registrant descensos en altres macromagnituds importants, com la renda familiar disponible bruta o el producte interior brut, tal i com s'està veient en les dades comarcalitzades que publica l'Idescat. L'àmbit de l'Alt Pirineu i Aran també ha perdut un 2,2 % de la seva població. Allà hi trobem algunes de les comarques que han registrat una caiguda més important de població, com l'Alta Ribagorça (-4,1 %) i el Pallars Sobirà (-3,4 %). Finalment, el Camp de Tarragona ha disminuït la seva població en un 0,7%. Dins d'aquest àmbit, destaquen importants descensos de població a les comarques de la Conca de Barberà (-3,1 %) i del Priorat (-2,6 %).

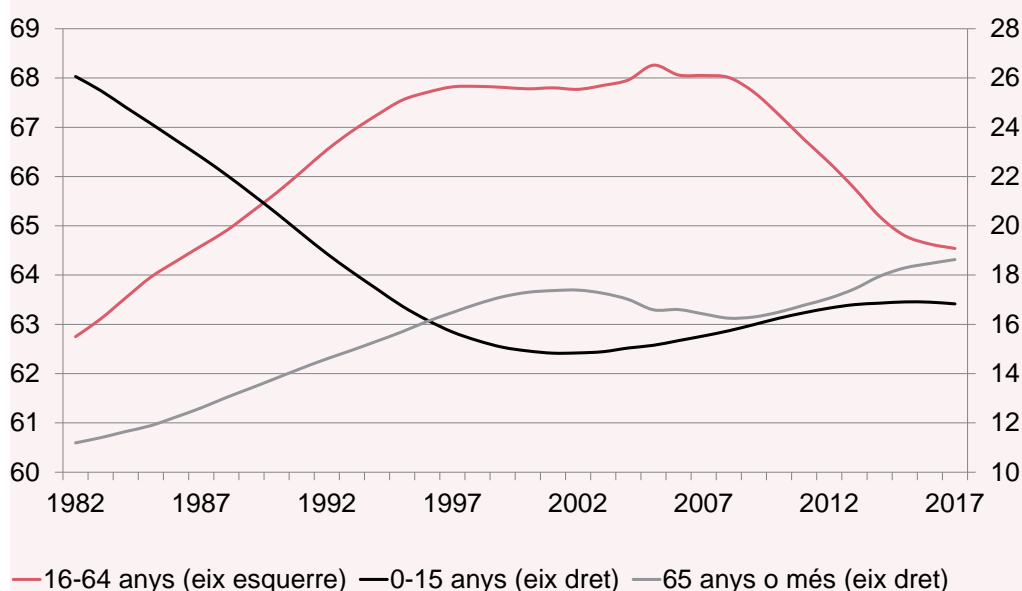
Pel que fa a l'àmbit municipal, Talarn (Pallars Jussà) és el municipi que més ha crescut en termes relatius durant el període 2013-2017 (61 %). El fet que allà s'hi ubiquin equipaments públics de caire estatal molt determinats pot estar relacionat amb aquest increment d'empadronaments. Talamanca, al Bages, també ha crescut de manera important (31,3 %). A la banda contrària trobem municipis com Vallfogona de Riucorb, a la Conca de Barberà (-25,0 %) i Riu de Cerdanya, a la Cerdanya (-20,5 %).

Les comarques gironines encapçalen les comarques amb un percentatge de població jove més elevat

A nivell de Catalunya, la dinàmica poblacional d'aquests anys ha comportat canvis significatius en la composició per edats. D'ençà del 1982 el pes de la població fins als 15 anys ha perdut quasi 10 punts en

l'estructura demogràfica, la població de 65 i més anys ha guanyat a la vora de 7 punts, i la població de 16 a 64 anys n'ha guanyat 3. El més destacable del darrer període (2013-2017) és la frenada de l'increment de pes de la població més jove que s'estava experimentant des de l'any 2001 i que venia molt marcat pel fenomen de la immigració; pel que fa a la població del tram central d'edat, de 16 a 64 anys, que representa el gruix de la població, hi ha un ràpid creixement fins al 1997 i posteriorment es va entrar en un període d'estabilització, que va durar fins a l'esclat de la crisi. A partir de l'any 2012, la proporció d'aquest tram d'edat està experimentant una tendència decreixent, que podria haver estat més accentuada sense la immigració. En el cas de la població de més edat, la tendència ha anat a l'alça en el conjunt del període, amb un parèntesi entre el 2003 i el 2010.

Evolució de la població de Catalunya per trams d'edat
(% sobre el total)

Font: Idescat (estimacions de població).

Des d'un punt de vista territorial, els àmbits del Penedès i el del Camp de Tarragona són els que tenen un pes més elevat de població fins als 15 anys (18,1 % i 17,9 %, respectivament). No obstant, les dues comarques amb un percentatge més elevat de població jove no formen part de cap d'aquests àmbits, ja que són el Gironès (19,6 %) i el Pla de l'Estany (19 %). Cal recordar que el Gironès també és la comarca que va registrar un creixement més elevat de la població durant el període 2013-2017 (3,6 %), i també la segona comarca amb una taxa global de fecunditat general més elevada (47,5). Aquesta taxa posa en relació els nascuts vius per cada 1000 dones en edat fèrtil (15 a 49 anys).

Població de l'any 2017 per edat, índex d'envelliment i índex de sobreenvelliment

	0-15 anys (%)	16-64 anys (%)	65 anys i més (%)	Índex d'envelliment (%)	Índex de sobreenvelliment (%)	Taxa general de fecunditat*
Àmbit metropolità de Barcelona	16,6	64,7	18,8	120,6	16,0	39,6
Baix Llobregat	18,1	64,8	17,2	101,2	13,4	39,6
Barcelonès	14,6	64,4	21,1	152,9	17,4	38,7
Maresme	17,5	64,5	18,0	109,7	15,7	39,6
Vallès Occidental	18,7	65,1	16,2	91,8	14,8	41,8
Vallès Oriental	18,4	65,4	16,2	93,4	14,6	38,9
Comarques gironines	17,7	64,6	17,8	106,5	16,6	42,8
Alt Empordà	17,5	64,2	18,3	110,7	16,1	40,6
Baix Empordà	16,9	64,2	18,9	118,7	15,5	42,8
Garrotxa	16,3	62,9	20,9	136,5	21,2	41,7
Gironès	19,6	65,3	15,1	81,4	16,9	47,5
Pla de l'Estany	19,0	63,4	17,7	98,7	20,0	43,3
Ripollès	13,5	61,4	25,1	197,3	18,8	30,2
Selva	17,2	65,7	17,2	106,8	14,8	40,7
Camp de Tarragona	17,9	65,0	17,1	101,1	15,8	41,2
Alt Camp	16,9	64,7	18,4	115,4	17,4	43,6
Baix Camp	18,7	64,2	17,1	97,1	15,6	41,2
Conca de Barberà	15,7	62,7	21,6	146,5	21,5	40,0
Priorat	13,1	61,6	25,3	206,7	19,9	35,7
Tarragonès	17,9	65,9	16,2	95,8	14,7	41,1
Terres de l'Ebre	15,4	62,5	22,2	153,4	18,8	39,8
Baix Ebre	15,9	62,2	22,0	146,9	17,8	42,3
Montsià	15,8	63,7	20,5	138,6	18,4	36,4
Ribera d'Ebre	13,5	62,5	24,1	191,7	20,9	41,1
Terra Alta	13,0	57,9	29,1	237,7	22,5	42,4
Ponent	16,7	64,5	18,9	120,1	19,3	41,9
Garrigues	13,6	61,0	25,4	197,9	20,8	39,9
Noguera	15,6	62,5	21,9	149,1	21,4	39,0
Pla d'Urgell	17,4	63,9	18,8	114,8	20,0	39,3
Segarra	17,5	64,7	17,8	108,0	21,6	43,3
Segrià	16,9	65,5	17,7	111,3	18,0	42,6
Urgell	17,1	63,2	19,7	121,9	20,5	43,8
Comarques centrals	17,1	63,4	19,5	121,4	18,7	43,0
Bages	17,0	63,1	19,9	123,7	18,3	42,5
Berguedà	13,9	61,6	24,5	185,9	21,3	42,0
Moianès	17,5	63,8	18,7	115,0	18,2	42,5
Osona	18,0	64,3	17,8	105,1	18,5	42,9
Solsonès	16,5	63,2	20,3	132,8	18,4	53,1

(continua a la pàgina següent)

(continuació)

	0-15 anys (%)	16-64 anys (%)	65 anys i més (%)	Índex d'envelliment sobreenvelliment (%)	Índex de Taxa general de fecunditat*	
Alt Pirineu i Aran	14,4	65,8	19,8	146,7	20,6	34,5
Alt Urgell	14,1	64,6	21,3	159,9	19,5	33,4
Alta Ribagorça	13,5	66,3	20,2	160,1	25,2	33,7
Cerdanya	15,3	67,2	17,5	122,9	17,1	37,7
Pallars Jussà	13,5	61,3	25,2	198,8	23,7	31,5
Pallars Sobirà	14,0	66,4	19,6	150,4	25,4	29,1
Aran	15,2	70,9	13,9	96,3	17,7	38,1
Penedès	18,1	64,3	17,6	103,7	15,0	39,5
Alt Penedès	18,8	63,9	17,3	98,2	17,7	42,2
Anoia	18,5	63,8	17,7	101,9	16,0	41,7
Baix Penedès	17,8	63,4	18,8	112,0	12,9	38,1
Garraf	17,3	65,5	17,1	105,2	13,8	36,9
Catalunya	16,8	64,5	18,6	117,5	16,4	40,2

* Any 2016.

Font: Idescat.

Per a l'anàlisi de l'envelliment des del punt de vista demogràfic, l'Idescat presenta l'índex d'envelliment, que és el quocient entre el nombre de persones de més de 64 anys i el nombre de joves menors de 15 anys. Es poden destacar dos àmbits que són els que tenen les taxes d'envelliment més elevades: les Terres de l'Ebre (153,4) i l'Alt Pirineu i Aran (146,7). Pel que fa a escala comarcal, són la Terra Alta (237,7) i el Priorat (206,7) les que tenen un índex d'envelliment més elevat. Destaca el fet que, si bé se sol pensar que a les comarques de muntanya és on més persones grans hi viuen en termes relatius, el cert és que només una comarca de muntanya, el Pallars Jussà (198,8), es troba entre les set comarques amb un índex més elevat. La resta són comarques d'àmbits diferents, com el Priorat (206,7), les Garrigues (197,9) i el Ripollès (197,3). A la cua hi trobem els àmbits del Camp de Tarragona (101,1) i el del Penedès (103,7). No obstant, les comarques amb un índex d'envelliment més baix són el Gironès (81,4), el Vallès Occidental (91,8) i el Vallès Oriental (93,4).

Una menció a banda mereix l'índex de sobreenvelliment, també disponible a l'Idescat. Aquest índex mostra el quocient entre el nombre de persones de 85 anys i més i el nombre de persones de 65 anys i més. Tal i com ja s'ha dit abans, l'índex de sobreenvelliment és el més elevat de tota la sèrie disponible, que comença el 1981, i això es deu de manera directa a l'allargament de l'esperança de vida. Si bé en el cas de l'índex d'envelliment, les comarques de muntanya no ocupaven els primers llocs, en el cas de l'índex de sobreenvelliment trobem que són les comarques de muntanya les que tenen els índexs més elevats. Cal tenir en compte que en l'índex d'envelliment entren en joc els joves,

mentre que en el cas de l'índex de sobreenvelliment el que es mostra és com d'envellida està la població de més de 64 anys. Així doncs, el Pallars Sobirà és la comarca on una proporció més elevada d'ancians supera els 85 anys (25,4 %), seguida de l'Alta Ribagorça (25,2 %) i el Pallars Jussà (23,7 %). A la banda contrària, només un 12,9 % dels avis supera els 85 anys al Baix Penedès, i un 13,4% els supera al Baix Llobregat.

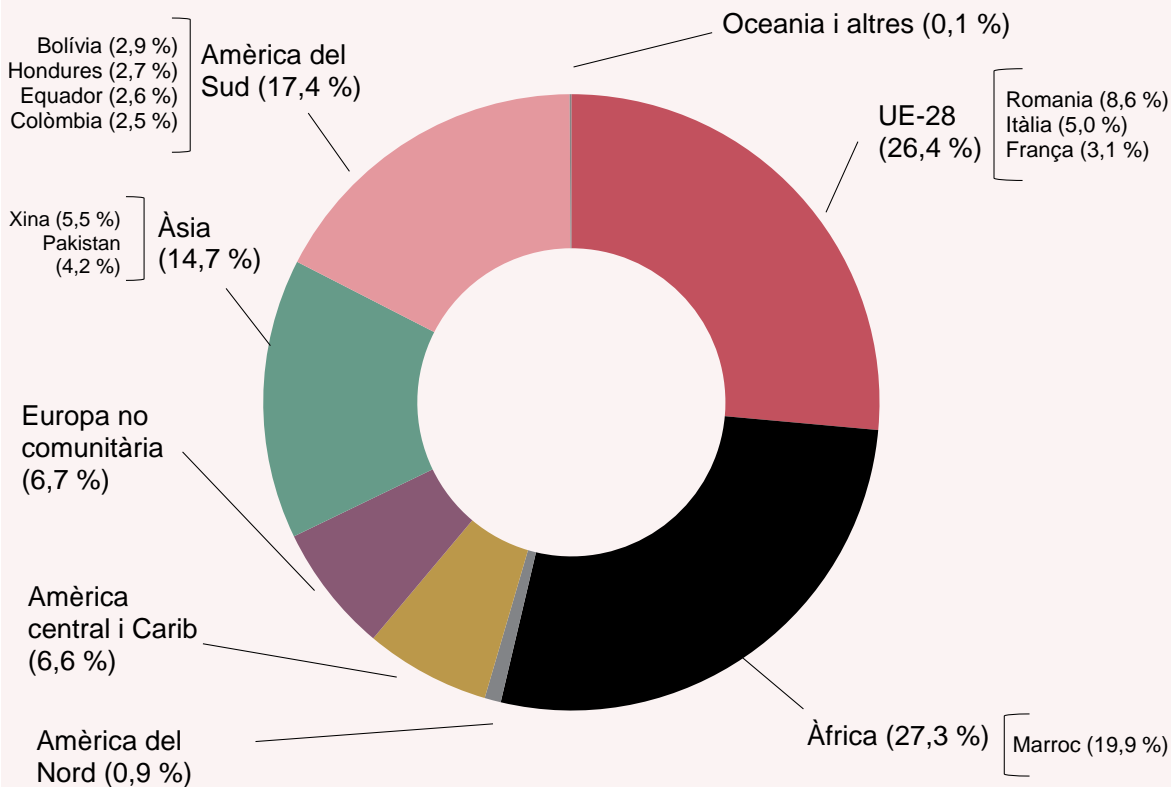
Finalment, es presenta la taxa general de fecunditat. Aquesta taxa posa en relació els nascuts vius a Catalunya per cada mil dones en edat fèrtil (entre 15 i 49 anys). Sobre aquesta taxa cal especificar que no es veu distorsionada per la piràmide d'edats, com sí ho està la taxa bruta de natalitat. Així doncs, per molt envellida que es trobi una comarca, la taxa general de fecunditat només contempla el comportament reproductiu de la part de la població femenina que es considera fèrtil. A nivell d'àmbit territorial, les que presenten una taxa més elevada són les que creixen més en termes de població, com les comarques centrals (43,01) i les comarques gironines (42,75), si bé és el Solsonès la comarca amb una taxa més elevada, amb 53,1 nascuts vius per cada 1.000 dones en edat fèrtil. La segueixen el Gironès (47,53) i l'Urgell (43,76). El fenomen migratori podria explicar aquesta taxa relativament elevada en aquestes dues últimes comarques. Els àmbits amb una taxa general de fecunditat més baixa són l'Alt Pirineu i Aran, on van néixer 34,5 nens vius per cada 1.000 dones, i el Penedès, on la taxa va ser de 39,5 nascuts vius per cada 1.000 dones. A nivell comarcal, i tot i que l'envelliment de la població no ha de condicionar una taxa de fecunditat general baixa, són les comarques de muntanya les que es troben a la cua, com el Pallars Sobirà (29,1), el Ripollès (30,2) i el Pallars Jussà (31,54).

El pes de la població estrangera en el territori és molt divers

El fort creixement de la immigració ha canviat el mapa demogràfic de molts territoris. Però durant el període que s'analitza en aquest requadre (2013-2017), totes les comarques han registrat un descens en el percentatge de població estrangera. Algunes comarques han patit reduccions molt importants, tot i que tenien poca immigració, com l'Alta Ribagorça (-33,3 %), el Pallars Sobirà (-31,2 %), el Montsià (-26,5 %) i la Cerdanya (-26,0 %). Al Barcelonès (-2,9 %), la Segarra (-4,3 %) i Osona (-4,7 %) les reduccions relatives han estat més contingudes. Cal tenir present que en la pèrdua de població estrangera hi influeix tant el fet que les persones estrangeres tornin als seus països d'origen o a tercers països com el fet que adquireixin la nacionalitat espanyola.

La Segarra és la comarca amb un percentatge més elevat d'estrangers, que són el 25,2 % de la població total, i és, també, la segona comarca on menys s'ha reduït el nombre d'estrangers entre els anys 2013 i 2017 (-4,3 %), només per darrere del Barcelonès (-2,9 %). La segona comarca amb més població estrangera és l'Alt Empordà (24,0 %). El Gironès, amb un 19,0 % de població estrangera, i el Baix Empordà (18,8 %) són, respectivament, la tercera i la quarta comarca amb més proporció de persones estrangeres.

Població estrangera per continents. Catalunya 2017.

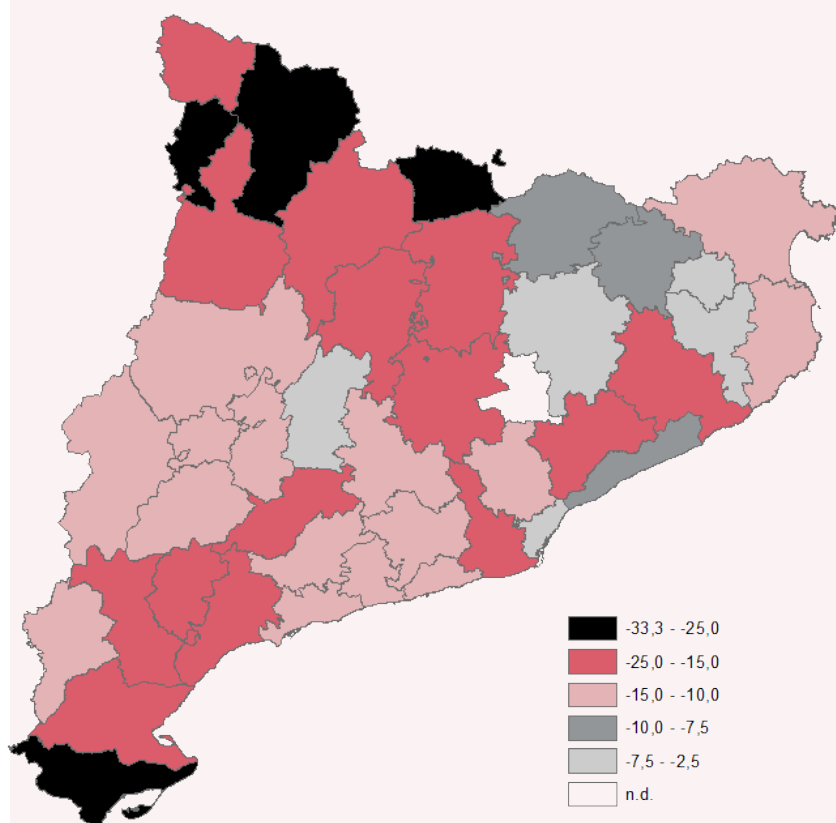

Font: Idescat.

A la banda contrària trobem tres comarques de l'àmbit de les comarques centrals on la proporció de població estrangera és més baixa: el Berguedà (6,9 %), el Moianès (7,2 %) i l'Anoia (7,6 %).

Les dues comunitats estrangeres amb més pes a Catalunya són la marroquina i la romanesa. Les persones amb nacionalitat marroquina són el 19,9 % de les persones estrangeres empadronades a Catalunya, mentre que el grup de persones de Romania, el segon grup d'estrangers més nombrós, representa el 8,6 %.

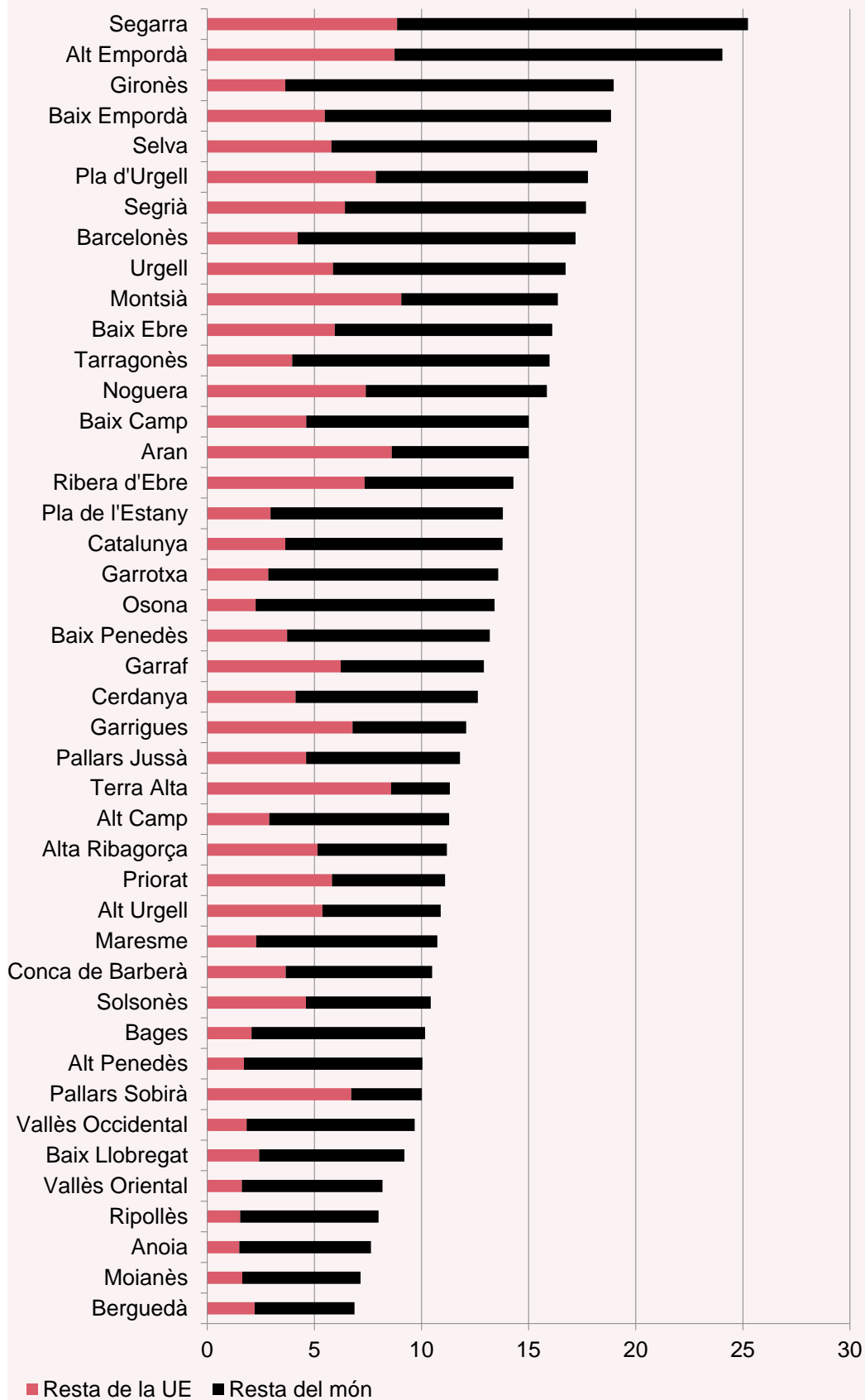
Variació de persones estrangeres entre els anys 2013-2017 (%)

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat.

No obstant això, en el territori la distribució de població estrangera genera concentracions diverses. Per exemple, el 61,3 % dels immigrants de la Terra Alta són romanesos; també ho són el 49,2 % dels immigrants de les Garrigues. Al Pallars Sobirà el 51,0 % dels immigrants són marroquins, i a l'Alt Penedès ho són el 49,4 % dels estrangers. També hi ha una concentració important de portugueses a l'Alt Urgell, i destaca el cas de la Garrotxa, on hi ha una important concentració de persones de l'Índia. Per la seva banda, el Barcelonès ha experimentat un canvi de composició. El 2011, la comunitat més nombrosa era l'equatoriana, amb 34.497 persones. Posteriorment, entre els anys 2012 i 2016, la comunitat més nombrosa va passar a ser la paquistanesa. El 2017 hi ha un canvi, i és la comunitat xinesa la més nombrosa, amb 31.532 persones. Destaca el fet que l'any 2017 les persones amb nacionalitat equatoriana eren 13.949, una reducció del 60 % respecte del 2011. En aquest fenomen s'hi combina el fet que algunes persones han tornat als seus països d'origen, però també que els convenis amb els països llatinoamericans faciliten l'adquisició de la nacionalitat espanyola i, per tant, aquestes persones deixen de comptar com a estrangeres.

**Percentatge de població estrangera per comarques
(1 de gener de 2017)**

Font: Idescat.